IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 16.9.2021
SWD(2021) 269 final

DOKUMENT TA' ĦIDMA TAL-PERSUNAL TAL-KUMMISSJONI

Analiżi tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta

Li jakkumpanja d-dokument

Proposta għal DEĊIŻJONI TA' IMPLIMENTAZZJONI TAL-KUNSILL

dwar l-approvazzjoni tal-valutazzjoni tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta

{COM(2021) 584 final}

Werrej

1. Sommarju eżekuttiv 4

2. Sfidi għall-irkupru u r-reżiljenza: il-kuntest 7

2.1. Prospetti makroekonomiċi u żviluppi mir-rapport tal-pajjiż tal-2020 ’l hawn 7

2.2. Sfidi relatati mat-tkabbir sostenibbli, il-koeżjoni, ir-reżiljenza u l-politiki għall-ġenerazzjoni li jmiss 10

Tkabbir intelliġenti, sostenibbli u inklussiv 10

Koeżjoni soċjali u territorjali 11

Reżiljenza sanitarja, ekonomika, soċjali u istituzzjonali; 11

2.3. Sfidi relatati mat-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali 13

Dimensjoni ekoloġika 13

Dimensjoni diġitali 17

3. Objettivi, struttura u governanza tal-pjan 22

3.1. Strateġija ġenerali tal-pjan 22

3.2. Aspetti ta’ implimentazzjoni tal-pjan 26

Konsistenza ma’ programmi oħra 26

Konsistenza mal-isfidi u l-prijoritajiet identifikati fl-aktar rakkomandazzjoni riċenti dwar iż-żona tal-euro 28

Organizzazzjoni amministrattiva 28

Awtovalutazzjoni tas-sigurtà 31

Proġetti transfruntiera u li jinvolvu aktar minn pajjiż wieħed 32

Strateġija ta’ komunikazzjoni 32

Għajnuna mill-Istat 33

4. Sommarju tal-valutazzjoni tal-pjan 33

4.1. Rispons komprensiv u bbilanċjat b’mod adegwat għas-sitwazzjoni ekonomika u soċjali 33

Tranżizzjoni ekoloġika 34

Trasformazzjoni diġitali 35

Tkabbir smart, sostenibbli u inklużiv, inklużi l-koeżjoni ekonomika, l-impjiegi, il-produttività, il-kompetittività, ir-riċerka, l-iżvilupp u l-innovazzjoni, u suq intern li jiffunzjona tajjeb b’SMEs b’saħħithom 35

Koeżjoni soċjali u territorjali 36

Is-saħħa, u r-reżiljenza ekonomika, soċjali u istituzzjonali, bl-għan li, inter alia, tiżdied il-kapaċità ta’ tħejjija għall-kriżijiet u ta’ reazzjoni għall-kriżijiet 36

Politiki għall-ġenerazzjoni li jmiss, it-tfal u ż-żgħażagħ, bħall-edukazzjoni u l-ħiliet 37

4.2. Ir-rabta mar-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż u mas-Semestru Ewropew 38
Il-finanzi pubbliċi: politika fiskali u sostenibbiltà fit-tul 38
Is-sistema tal-kura tas-saħħa: Reżiljenza u forniment tas-saħħa 39
Is-suq tax-xogħol u l-politiki soċjali 39
Edukazzjoni u ħiliet: Eżiti, kwalità, aċċess, inklużività tat-taħriġ 40
Tranżizzjoni diġitali 40
Tranżizzjoni diġitali, b'mod partikolari produzzjoni u użu tal-enerġija b'mod nadif u effiċjenti 41
Sistema tal-ġustizzja, servizz tal-prosekuzzjoni, korruzzjoni 42
Ħasil tal-flus 43
Ippjanar aggressiv tat-taxxa 43
Rispons għas-sitwazzjoni ekonomika u soċjali attwali u l-impatt fuq il-potenzjal tat-tkabbir 44
4.3. Il-potenzjal tat-tkabbir, il-ħolqien tal-impjiegi, ir-reżiljenza ekonomika, istituzzjonali u soċjali, il-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali, it-taffija tal-impatt tal-kriżi, u l-koeżjoni u l-konverġenza soċjali u territorjali 46
It-trawwim tat-tkabbir ekonomiku u l-impjiegi 46
It-tisħiħ tal-koeżjoni soċjali 50
It-tnaqqis tal-vulnerabbiltà u ż-żieda tar-reżiljenza 50
Koeżjoni u konverġenza 51
4.4. Il-prinċipju "la tagħmilx ħsara sinifikanti" (*Do No Significant Harm*, DNSH) 53
4.5. Tranżizzjoni ekoloġika 55
Mira klimatika 55
Tranżizzjoni ekoloġika 58
4.6. It-tranżizzjoni diġitali 59
Tikkettar diġitali 59
It-tranżizzjoni diġitali 61
4.7. L-impatt dejjiemi tal-pjan 64
Bidla strutturali fl-amministrazzjoni u fl-istituzzjonijiet 64
Bidla strutturali fil-politiki 65
Impatt dejjiemi 66
4.8. Stadji importanti, miri, monitoraġġ u implimentazzjoni 67
L-adegwatezza tal-istruttura inkarigata bl-implimentazzjoni tal-pjan, il-monitoraġġ tal-progress u r-rappurtar 67
Stadji importanti, miri u indikaturi 68
Arranġamenti organizzattivi ġenerali 68

4.9. Kost 68
Kostijiet raġonevoli 69
Kostijiet plawżibbli 69
L-ebda finanzjament doppju tal-UE 69
Kostijiet proporzjonati u kosteffiċjenti 70
4.10. Kontrolli u awditi 70
Robustezza tas-sistema ta' kontroll intern u d-distribuzzjoni tar-rwoli u r-responsabbiltajiet 70
Adegwatezza tas-sistemi ta' kontroll u arranġamenti rilevanti oħra 71
L-adegwatezza tal-arranġamenti biex jiġi evitat il-finanzjament doppju tal-UE 72
4.11. Il-Koerenza 73
Miżuri li jsaħħu lil xulxin 73
Kumplimentarjetà tal-miżuri 73
Anness 76

1. SOMMARJU EŻEKUTTIV

L-ekonomija Maltija ntlaqtet ħażin mill-pandemija tal-COVID-19 u marret minn rata ta' tkabbir tal-UE ogħla mill-medja ta' 5,5 % fl-2019 għal kontrazzjoni ta' 7,8 % fl-2020. Is-settur tat-turiżmu kien partikolarment milqut, filwaqt li l-kontrazzjoni ġenerali kienet parzjalment ikkumpensata minn espansjoni kostanti tal-industriji tal-iGaming u tas-servizzi finanzjarji. Il-Gvern ħa miżuri sinifikanti biex jappoġġa l-ekonomija, li llimitaw l-effetti tal-kriżi. L-impjiegi komplew jiżdiedu fl-2020, filwaqt li l-qgħad żdied biss bi ftit (minn 3,6 % fl-2019 għal 4,3 % fl-2020). Il-baġit, li ilu f'surplus mill-2016, irreġistra defiċit ta' 10,1 % fl-2020. Id-dejn pubbliku għadu f'livell moderat minkejja li żdied minn 42,0 % tal-PDG fl-2019 għal 54,3 % fl-2020.

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza (RRP) ta' Malta għandu valur totali ta' EUR 344,9 miljun, li huwa ogħla mill-appoġġ finanzjarju mhux ripagabbli ta' EUR 316,4 miljun (madwar 2,3 % tal-PDG tal-2019) disponibbli għal Malta skont ir-Regolament RRF. Malta mhux qed titlob għal self.

Minkejja tkabbir qawwi qabel il-pandemija, Malta għadha qed tiffaċċa diffikultajiet sinifikanti. Filwaqt li ttieħdu passi biex tiżdied il-parteċipazzjoni u jitjiebu l-livelli miksuba fl-edukazzjoni u t-taħriġ, għad hemm proporzjon għoli ta' studenti b'livelli insuffiċjenti ta' ħiliet bażiċi u għadd kbir ta' studenti li jabbandunaw is-sistema skolastika qabel iż-żmien. In-nuqqas ta' ħaddiema u ħiliet għadu problema u żdied f'dawn l-aħħar snin, filwqt li mistenni li l-kriżi attwali taggravahom f'xi setturi u tiddefinixxihom mill-ġdid f'oħrajn. Il-parteċipazzjoni tan-nisa fis-suq tax-xogħol għadha baxxa. Minkejja xi titjib, id-disparità bejn il-ġeneri fl-impjiegi għadha waħda mill-ogħla fl-UE. Is-sistema sanitarja tagħti riżultati tajbin, iżda r-reżiljenza u s-sostenibbiltà tagħha jistgħu jittejbu aktar. Hemm bżonn ta' sforzi addizzjonali biex tissaħħaħ l-indipendenza u l-effettività tas-sistema ġudizzjarja, biex jittejjeb il-qafas Malti kontra l-korruzzjoni u kontra l-ħasil tal-flus u biex jitrażżnu l-prattiki ta' ppjanar aggressiv tat-taxxa. Ir-riċerka u l-innovazzjoni (R&I) għad għandhom rwol limitat fl-ekonomija ta' Malta, u hemm bżonn li jsiru investimenti biex titħaffef it-tranżizzjoni diġitali. Waħda mill-isfidi ewlenin ta' Malta hija li jinkiseb tkabbir ekonomiku li huwa sostenibbli għall-ambjent. Hemm bżonn isiru aktar sforzi b'mod partikolari fl-effiċjenza enerġetika, l-enerġija rinnovabbli, it-trasport sostenibbli u l-ġestjoni tal-iskart.

L-investimenti u r-riformi fil-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza mistennija jgħinu biex jiġi indirizzat subsett sinifikanti tar-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż identifikati f'dawn l-aħħar snin bħala parti mis-Semestru Ewropew. Il-pjan huwa ambizzjuż u jipprevedi riformi u investimenti biex jiġu indirizzati l-isfidi identifikati fis-saħħa, l-impjiegi, l-edukazzjoni u l-ħiliet, il-klima u t-tranżizzjoni diġitali, il-ġustizzja u l-ġlieda kontra l-korruzzjoni u l-ħasil tal-flus. Il-governanza tajba hija waħda mill-pilastri tal-viżjoni ekonomika fit-tul tal-gvern, u l-pjan jagħmel sforzi sinifikanti biex jirrimedja l-isfidi f'dan il-qasam. L-investiment fl-edukazzjoni huwa prijorità fil-pjan, b'miżuri rilevanti proposti biex jindirizzaw id-dgħufijiet fis-sistema edukattiva. Parti kbira mill-investimenti ppjanati tiffoka fuq it-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali, u b'hekk tindirizza r-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż dwar l-investimenti f'dawn l-oqsma. L-isfidi identifikati fl-ippjanar aggressiv tat-taxxa, ir-R&I u s-sostenibbiltà tas-sistema tal-pensjonijiet huma parzjalment indirizzati. L-investimenti u r-riformi inklużi fil-pjan għall-

irkupru u r-reżiljenza jidhru wkoll konsistenti mal-isfidi u l-prijoritajiet identifikati fir-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill dwar il-politika ekonomika taż-żona tal-euro.

Il-pjan huwa bbilanċjat fit-tweġiba tiegħu għas-sitt pilastri ta' politika msemmija fl-Artikolu 3 tar-Regolament RRF[1]**.** L-ewwel tlieta mis-sitt komponenti huma direttament relatati mat-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali. L-erba' pilastri ta' politika li jifdal huma indirizzati fil-komponenti l-oħra permezz ta' miżuri biex: (i) tissaħħaħ u tiżdied ir-reżiljenza tas-sistema tal-kura tas-saħħa; (ii) jissaħħu l-miżuri ta' prevenzjoni tat-tluq bikri mis-sistema skolastika u titjieb is-sistema tal-edukazzjoni u tal-edukazzjoni vokazzjonali; (iii) jiġu implimentati miżuri biex jappoġġaw l-innovazzjoni; (iv) jittieħdu miżuri ta' diġitalizzazzjoni biex tiżdied l-effiċjenza tal-amministrazzjoni pubblika, inklużi s-sistemi tas-saħħa u tal-ġustizzja; u (v) jiġu indirizzati l-ostakli istituzzjonali permezz ta' riformi ta' governanza.

L-investimenti u r-riformi inklużi fil-pjan mistennija li jsaħħu l-potenzjal tat-tkabbir, il-ħolqien tal-impjiegi, ir-reżiljenza u l-koeżjoni. It-tisħiħ tal-qafas istituzzjonali, ir-riformi tas-sistema edukattiva u l-isforzi tad-diġitalizzazzjoni b'mod partikolari mistennija li jagħtu spinta lill-potenzjal tat-tkabbir. Mistenni li jkun hemm benefiċċji ulterjuri għat-tkabbir u l-impjiegi mill-investimenti u r-riformi biex tingħata spinta lill-effiċjenza enerġetika, jiġi dekarbonizzat it-trasport, titjieb is-sistema tas-saħħa u jissaħħu r-R&I. Ir-reżiljenza istituzzjonali hija indirizzata b'riformi u investimenti biex isaħħu s-sistema ġudizzjarja kif ukoll il-kapaċità kontra l-korruzzjoni u kontra l-ħasil tal-flus. Il-miżuri fis-saħħa, l-edukazzjoni, it-taħriġ u s-suq tax-xogħol mistennija li jgħinu biex tissaħħaħ il-koeżjoni soċjali, filwaqt li jikkontribwixxu wkoll għall-implimentazzjoni tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali.

Hu mistenni li l-miżuri fil-pjan ta' rkupru u ta' reżiljenza ta' Malta jikkontribwixxu għat-tranżizzjoni ekoloġika u għall-protezzjoni ambjentali. Il-pjan jappoġġa l-objettivi ta' Malta għad-dekarbonizzazzjoni u t-tranżizzjoni tal-enerġija, kif stabbilit fil-pjan nazzjonali tagħha dwar l-enerġija u l-klima għall-2030, u huwa pass 'il quddiem biex tinkiseb in-newtralità klimatika sal-2050. Tnejn mis-sitt komponenti fil-pjan jinkludu n-nefqa li tikkontribwixxi għall-objettivi tal-klima, li jammontaw għal 53,8 % tal-allokazzjoni totali tal-pjan. Dawn jirriflettu prinċipalment l-investimenti fi trasport sostenibbli (sit ta' rmiġġ għal-laneċ, vetturi elettriċi) u interventi fl-effiċjenza enerġetika fil-bini. Sa ċertu punt, il-pjan jinkludi wkoll investimenti fl-enerġija rinnovabbli. Ir-riformi fil-ġestjoni tal-iskart għandhom l-għan li jsaħħu l-ekonomija ċirkolari. Il-pjan ma fih l-ebda miżura li għandha l-bijodiversità bħala l-objettiv tagħha, għalkemm it-tnaqqis fl-emissjonijiet tat-tniġġis li jirriżultaw mir-rinnovazzjonijiet tal-bini, id-dekarbonizzazzjoni tat-trasport kif ukoll it-tisħiħ ippjanat tal-ġestjoni tal-iskart jistgħu indirettament itejbu l-bijodiversità. Il-miżuri kollha fil-pjan għaddew mill-valutazzjoni *ex ante* tal-prinċipju "la tagħmilx ħsara sinifikanti". Barra minn hekk, għal xi miżuri dan il-prinċipju ġie rifless fl-istadji

[1] Ir-Regolament (UE) 2021/241 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta' Frar 2021 li jistabbilixxi l-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza.

importanti u fil-miri speċifikati fl-Anness tal-Proposta tal-Kummissjoni għal Deċiżjoni ta' Implimentazzjoni tal-Kunsill.

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta mistenni li jikkontribwixxi għat-tranżizzjoni diġitali. Il-miżuri li jappoġġjaw l-objettivi diġitali jirrappreżentaw 25,5 % tal-allokazzjoni totali tal-pjan. Il-komponent 3 huwa kompletament ddedikat għat-tranżizzjoni diġitali u għandu l-għan li jinvesti f'aktar diġitalizzazzjoni tal-amministrazzjoni pubblika u tas-servizzi pubbliċi, kif ukoll li jsaħħaħ l-inizjattivi relatati mad-diġitalizzazzjoni tas-settur privat. Il-komponenti 4 u 6 jindirizzaw ukoll dan l-objettiv billi jagħtu spinta lid-diġitalizzazzjoni tas-sistemi sanitarji u ġudizzjarji.

Ir-riformi u l-investimenti proposti mistennija li jkollhom impatt pożittiv u dejjiemi fuq il-funzjonament tal-istituzzjonijiet, l-amministrazzjoni pubblika u l-politiki. It-tibdil istituzzjonali biex jissaħħu l-indipendenza u l-effettività tas-sistema ġudizzjarja kif ukoll il-qafas kontra l-korruzzjoni u l-ħasil tal-flus mistenni li jkollu benefiċċji dejjiema fuq kif jiffunzjonaw l-istituzzjonijiet tal-pajjiż. Id-diġitalizzazzjoni mistennija ttejjeb l-aċċess tan-negozji u tal-individwi għas-servizzi tal-gvern kif ukoll l-effiċjenza ta' dawn is-servizzi. Il-forniment tal-kura tas-saħħa jissaħħaħ permezz ta' investimenti u servizz usa' u aktar diġitalizzat. Il-bidliet fil-politika mistennija wkoll li jġibu benefiċċji dejjiema, inkluż tnaqqis fil-konsum tal-enerġija, titjib fil-kwalità tal-arja, tnaqqis fit-tniġġis akustiku, bilanċ aħjar bejn ix-xogħol u l-ħajja privata u titjib fl-aċċess, il-kwalità u r-reżiljenza tas-servizzi edukattivi, li jnaqqsu d-distakk bejn dak li tforni l-edukazzjoni u l-ħtiġijiet tas-suq tax-xogħol.

Il-qafas ta' implimentazzjoni huwa robust, u l-istadji importanti kif ukoll il-miri huma ppjanatitajjeb. Il-Ministeru responsabbli għall-ġestjoni tal-fondi tal-UE huwa l-awtorità ewlenija għall-implimentazzjoni tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta. F'dan il-Ministeru, id-Diviżjoni tal-Ippjanar u l-Koordinazzjoni tal-Prijoritajiet, li hija wkoll l-Awtorità Maniġerjali għal fondi oħra tal-UE, ingħatat il-kompitu li tmexxi l-proċess. Il-pjan jipprevedi wkoll kooperazzjoni mill-qrib mal-Ministeru tal-Finanzi u l-Impjiegi, li jmexxi l-proċess tas-Semestru Ewropew. L-istadji importanti u l-miri huma xierqa għall-monitoraġġ tal-implimentazzjoni tal-pjan, u jirrappreżentaw l-elementi ewlenin tal-investimenti u r-riformi proposti.

Il-pjan jipprovdi informazzjoni dettaljata biżżejjed dwar l-istruttura nazzjonali għas-sistema ta' kontroll intern tal-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza (RRF). Id-deskrizzjoni tas-sistema ta' kontroll fis-seħħ tidher xierqa, u ġew identifikati l-atturi rilevanti fil-livelli kollha. Il-verifiki tal-ġestjoni fil-livell tal-pjan ġew definiti b'mod ċar. Il-pjan jinkludi elementi ewlenin dwar ix-xogħol tal-awditjar tal-korp tal-awditjar u impenn biex titħejja strateġija tal-awditjar fi żmien tliet xhur mill-adozzjoni tal-pjan. Il-pjan jikkonferma li l-investimenti kollha se jiġu ffinanzjati biss mill-RRF. Dan huwa msaħħaħ aktar minn strutturi stabbiliti fil-livell nazzjonali biex tiġi żgurata l-konsistenza bejn il-finanzjament u biex jiġi evitat finanzjament doppju.

Malta pprovdiet stima tal-ispejjeż għal kull investiment inkluż fil-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza, filwaqt li l-ebda spiża ma kienet assoċjata mar-riformi. It-tqassim tal-ispejjeż huwa ġeneralment dettaljat u sostanzjat sew. Il-valutazzjoni tal-istimi tal-ispejjeż u d-dokumenti ta' sostenn turi li l-maġġoranza l-kbira tal-ispejjeż huma raġonevoli u plawżibbli. L-istimi tal-

ispejjeż huma bbażati fuq kalkoli komprensivi ddokumentati sew u suppożizzjonijiet sottostanti sodi. Barra minn hekk, l-ispiża totali stmata tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza hija konformi man-natura u t-tip ta' investimenti previsti. Madankollu, f'xi każijiet limitati, kien hemm bżonn ta' aktar evidenza ta' sostenn u ġustifikazzjoni aktar ċara għas-suppożizzjonijiet li saru biex il-valutazzjoni tkun kompletament pożittiva. L-ispiża totali stmata tal-pjan hija proporzjonata mal-impatt ekonomiku u soċjali mistenni tiegħu u hija konformi mal-prinċipju tal-kosteffiċjenza.

Il-pjan Malti jinkludi sett ta' miżuri konsistenti, koerenti u li jsaħħu lil xulxin li huma proporzjonati mal-għanijiet ġenerali ta' żvilupp fit-tul. Ir-riformi li jsaħħu l-qafas regolatorju fis-settur tal-bini u jiggarantixxu forza tax-xogħol imħejjija tajjeb jappoġġaw ir-rinnovazzjoni ppjanata ta' għadd ta' binjiet fis-settur privat u pubbliku, l-iskejjel pubbliċi u l-isptarijiet. Il-politiki li jippromwovu s-sostenibbiltà tas-settur tat-trasport isaħħu l-isforzi tal-gvern għal bidla modali lejn trasport pubbliku nadif flimkien mal-elettrifikazzjoni ta' parti mill-flotta tal-karozzi tal-linja. Fil-komponenti kollha, l-inizjattivi meħuda biex jissaħħu s-servizzi diġitali tal-gvern huma kkomplementati mid-diġitalizzazzjoni tas-sistema ġudizzjarja. Barra minn hekk, l-akkwist tal-ħiliet u t-titjib tal-ħiliet huma previsti permezz ta' komponenti differenti, li jsostnu u jikkomplementaw lil xulxin. Ma ġie osservat l-ebda każ fejn il-miżuri proposti fil-komponenti jew bejniethom jikkontradixxu jew jimminaw l-effettività ta' xulxin.

(1) Rispons bilanċjat	(2) CSRs	(3) Tkabbir, impjiegi...	(4) DNSH	(5) Mira ekoloġika	(6) Mira diġitali	(7) Impatt dejjiemi	(8) M & T	(9) Spejjez	(10) Sistemi ta' Kontroll	(11) Koerenza
A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A

2. SFIDI GĦALL-IRKUPRU U R-REŻILJENZA: IL-KUNTEST

2.1. Prospetti makroekonomiċi u żviluppi mir-rapport tal-pajjiż tal-2020 'l hawn

L-ekonomija Maltija marret minn tkabbir ta' 5,3 % fl-2019 għal kontrazzjoni ta' 7,8 % fl-2020. Il-pandemija tal-COVID-19 kellha impatt ħażin fuq is-settur tat-turiżmu ta' Malta[2], filwaqt li l-kontrazzjoni ġenerali tal-ekonomija kienet parzjalment ikkumpensata minn espansjoni kostanti fl-industriji tal-iGaming u tas-servizzi finanzjarji. L-investiment naqas l-aktar minħabba

[2]It-total tas-settur tat-turiżmu Malti huwa responsabbli għal madwar 20 % tal-impjiegi nazzjonali totali (pubblikazzjoni tal-JRC "Behavioural changes in tourism in times of Covid-19"). Fl-2020, il-wasliet naqsu b'65 % (Eurostat).

tnaqqis kbir fil-kostruzzjoni, filwaqt li l-konsum privat naqas minħabba kontrazzjonijiet fis-setturi tal-bejgħ bl-imnut, tal-akkomodazzjoni u tal-ikel. L-inflazzjoni laħqet il-medja ta' 0,8 % fl-2020, l-aktar minħabba prezzijiet baxxi tal-enerġija u inflazzjoni aktar baxxa fis-servizzi.

Ittieħdu miżuri sinifikanti biex jappoġġaw l-ekonomija[3]. Il-pakkett ta' stimolu Malti kien jammonta għal 5,2 % tal-PDG fl-2020, inklużi supplimenti tal-pagi, rifużjonijiet fuq il-kontijiet tal-kera u tal-elettriku, u sussidji fuq ir-rati tal-imgħax fuq self mill-banek. Il-miżuri ta' likwidità (jiġifieri garanziji u differimenti tat-taxxa), li ma għandhom l-ebda impatt immedjat fuq id-defiċit, kienu jammontaw għal 3,9 % tal-PDG. Il-baġit, li ilu f'surplus mill-2016, irreġistra defiċit ta' 10,1 % fl-2020 (It-Tbassir tar-Rebbiegħa 2021 tal-Kummissjoni). Id-dejn żdied minn 42,0 % tal-PDG fl-2019 għal 54,3 % fl-2020. Il-miżuri ta' emerġenza, flimkien mas-sistema ta' benefiċċji tat-taxxa li kienet teżisti qabel, taffew madwar żewġ terzi tat-telf tad-dħul tas-suq tal-unitajiet domestiċi f'Malta, b'aktar minn nofs l-effett dovut għall-iskemi ta' xogħol b'ħinijiet iqsar[4]. L-impjiegi komplew jiżdiedu fl-2020, u ċ-ċifri tal-qgħad żdiedu biss bi ftit minn 3,6 % fl-2019 għal 4,3 % fl-2020.

Is-suppożizzjonijiet makroekonomiċi li jirfdu l-pjan ta' rkupru u reżiljenz a ta' Malta huma plawżibbli u jipproġettaw irkupru mdaqqas fit-tkabbir ekonomiku fl-2021. Skont il-projezzjonijiet nazzjonali, hu mistenni li l-PDG reali jiżdied bi 3,8 % fl-2021, biex imbagħad iżid il-pass għal 6,8 % fl-2022. It-tbassir nazzjonali jipprevedi li l-inflazzjoni togħla sa 1,3 % fl-2021 u 1,5 % fl-2022. Ir-rata tal-qgħad ipproġettata fil-pjan mistennija li tibqa' 4,3 % fl-2021, u tonqos għal 3,9 % fl-2022. Skont il-previżjoni tal-Kummissjoni tas-sajf tal-2021, il-PDG reali huwa mbassar li jikber b'5,6 % fl-2021 u 5,8 % fl-2022. Il-Kummissjoni tistenna tkabbir aktar moderat fl-investiment u rkupru aktar dinamiku fil-konsum privat fl-2021. Simili għall-projezzjonijiet nazzjonali, it-tbassir tas-sajf tal-Kummissjoni jipprevedi li l-inflazzjoni tkun ta' 1,1 % fl-2021, u tiżdied għal 1,6 % fl-2022. Barra minn hekk, skont it-tbassir tar-rebbiegħa tal-Kummissjoni, ir-rata tal-qgħad mistennija li tkun 4,4 % fl-2021, u tonqos għal 3,8 % fl-2022. Minħabba l-appoġġ baġitarju kontinwu, it-tbassir tar-rebbiegħa tal-Kummissjoni jipprevedi li d-defiċit u d-dejn tal-gvern ikomplu jiżdiedu fl-2021, għal 11,8 % u 64,7 % rispettivament. Il-perspettiva makroekonomika u fiskali qed tkompli tkun milquta minn inċertezza għolja li hi relatata mal-pandemija tal-COVID-19 u l-konsegwenzi ekonomiċi tagħha.

Wara titjib qawwi, ir-riskju tal-faqar jew tal-esklużjoni soċjali kien qed jistabbilizza f'dawn l-aħħar snin, iżda xi gruppi tħallew vulnerabbli għall-pandemija. It-tkabbir

---

[3] Parzjalment iffinanzjat minn SURE u REACT-EU.

[4] Konstatazzjonijiet ibbażati fuq il-mudell Euromod: ara Christl, M., De Poli, S., Figari, F., Hufkens, T., Leventi, C., Papini, A. u Tumino, A. (2021) "The cushioning effect of fiscal policy in the EU during the COVID-19 pandemic", Dokumenti ta' Ħidma tal-JRC dwar it-Tassazzjoni u r-Riformi Strutturali, 02/2021 (għadhom mhux ippubblikati); u Almeida, V., Barrios, S., Christl, M., De Poli, S., Tumino, A., Van der Wielen, W. (2020): "Households' income and the cushioning effect of fiscal policy measures during the Great Lockdown", Dokument ta' Ħidma tal-JRC dwar it-Tassazzjoni u r-Riformi Strutturali, 06/2020, disponibbli hawn https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/jrc121598.pdf.

ekonomiku qawwi u l-ħolqien tal-impjiegi għenu biex jitnaqqas ir-riskju tal-faqar jew l-esklużjoni soċjali f'dawn l-aħħar snin għal 20,1 % fl-2019 (meta mqabbel ma' 20,9 % fl-UE). Madankollu, dan ir-riskju għadu għoli għal xi gruppi speċifiċi tal-popolazzjoni, bħall-familji b'paga waħda, adulti b'livell baxx ta' ħiliet, l-anzjani, kif ukoll ċittadini ta' pajjiżi mhux mill-UE. Peress li dawn huma wkoll il-gruppi li huma aktar vulnerabbli għall-impatt ekonomiku negattiv tal-pandemija, l-inugwaljanzi u r-riskji tal-faqar jistgħu jkomplu jiġu aggravati bit-tnaqqis fir-ritmu ekonomiku. L-għadd kbir ta' studenti li jabbandunaw is-sistema skolastika qabel iż-żmien (16,7 % fl-2020) u l-eżiti skolastiċi ħżiena, li fil-biċċa l-kbira huma determinati mit-tip ta' skola li jattendi student, jillimitaw ukoll l-opportunitajiet indaqs. Qabel il-pandemija tal-COVID-19, in-nuqqas ta' ħaddiema u ta' ħiliet kien żdied u s-suq tax-xogħol kien jiddependi ħafna fuq ħaddiema barranin, li jirrappreżentaw kważi kwart tal-forza tax-xogħol Maltija. Il-pandemija tal-COVID-19 tista' taggrava n-nuqqas ta' ħiliet f'xi setturi u tiddefinixxi mill-ġdid il-ħtiġijiet ta' ħiliet f'oħrajn.

Il-pożizzjoni fiskali tista' tiddgħajjef fit-terminu medju permezz tal-kompożizzjoni tad-dħul tal-gvern u ż-żieda fl-ispejjeż marbutin mat-tixjiħ fuq medda twila ta' żmien. Għal bosta snin qabel il-kriżi tal-COVID-19, l-ekonomija Maltija kienet għaddiet minn tkabbir rapidu, tkabbir sostnut fl-impjiegi u tnaqqis fil-proporzjon tad-dejn għall-PDG. Madankollu, id-dħul mit-taxxa ta' Malta jiddependi ħafna fuq it-taxxi korporattivi. Dan jista' jkun volatili minħabba l-ekonomija li qed tbatti u l-inizjattivi internazzjonali fil-qasam tat-tassazzjoni korporattiva (pereż. sforzi biex tiġi introdotta rata minima tat-taxxa korporattiva skont il-Qafas Inklużiv tal-OECD/G20 dwar l-Erożjoni tal-Bażi u l-Kondiviżjoni tal-Profitti), li jista' jagħmel ir-reġim tat-taxxa ta' Malta inqas attraenti għall-investituri. Ir-riżultati fiskali pożittivi f'dawn l-aħħar snin kellhom ukoll sostenn minn dħul volatili mill-iskema taċ-ċittadinanza ta' Malta[5], li l-legalità tagħha qed tiġi kkontestata mill-Kummissjoni Ewropea. Il-Kummissjoni bagħtet it-tieni ittra ta' intimazzjoni lil Malta f'Ġunju 2021, fejn esprimiet it-tħassib tagħha dwar l-iskema riveduta taċ-ċittadinanza stabbilita fi tmiem l-2020. Taxxi aktar stabbli u favorevoli għat-tkabbir bħat-tassazzjoni rikorrenti fuq il-proprjetà u t-taxxi ambjentali ma jintużawx biżżejjed. Ir-riskji għas-sostenibbiltà huma baxxi fit-terminu qasir u medju, iżda l-indikatur tad-distakk tas-sostenibbiltà S2[6] (5,6 % tal-PDG) jissuġġerixxi riskji medji għas-sostenibbiltà fiskali. Dan huwa xprunat minn żieda mbassra fin-nefqa tat-tixjiħ ta' 8 % tal-PDG sal-2070 minħabba ż-żieda fl-ispejjeż tal-pensjonijiet pubbliċi (3,8 % tal-PDG) u n-nefqa fuq il-kura tas-saħħa u l-kura fit-tul (4,5 % tal-PDG), għalkemm minn livell baxx ħafna. Il-perspettiva makroekonomika u fiskali qed tkompli tkun milquta minn inċertezza għolja li hi relatata mal-pandemija tal-COVID-19 u l-konsegwenzi ekonomiċi tagħha.

[5]Fit-3 ta' Lulju 2020, ġew ippubblikati emendi fl-Att dwar iċ-Ċittadinanza Maltija fil-gazzetta tal-gvern. Din ħabbret li l-iskema taċ-ċittadinanza (IIP) mhux se tibqa' teżisti, anki jekk il-limitu ta' 1,800 applikazzjoni ma jintlaħaqx sa dak iż-żmien. L-iskema ġiet sostitwita bi pjan ta' residenza li jista' jwassal għaċ-ċittadinanza.

[6]L-indikatur S2 juri l-aġġustament meħtieġ għall-bilanċ primarju strutturali attwali biex tiġi ssodisfata r-restrizzjoni intertemporali tal-baġit b'perjodu infinit, inkluż il-ħlas għan-nefqa addizzjonali li tirriżulta mit-tixjiħ demografiku.

Tabella 1: Paragun tal-iżviluppi u t-tbassir makroekonomiku

	2019	2020		2021		2022		2023	2024	2025	2026
	COM	COM	RRP	COM	RRP	COM	RRP	RRP	RRP	RRP	RRP
Real GDP (% change)	5.5	-7.8	-7.0	5.6*	3.8	5.8*	6.8				
Employment (% change)	6.6	2.9	4.1	1.1	2.2	1.9	3.5				
Unemployment rate (%)	3.6	4.3	4.3	4.3	4.3	3.8	3.9				
HICP inflation (% change)	1.5	0.8	0.8	1.1*	1.3	1.6*	1.5				
General government balance (% of GDP)	0.4	-10.1		-11.8		-5.5					
Gross debt ratio (% of GDP)	42.0	54.3		64.7		65.5					

Source: Commission's Summer interim Forecast (2021) (COM), Commission's Spring Forecast (2021) (COM), Malta's Recovery and resilience plan (RRP)*

2.2. Sfidi relatati mat-tkabbir sostenibbli, il-koeżjoni, ir-reżiljenza u l-politiki għall-ġenerazzjoni li jmiss

Tkabbir intelliġenti, sostenibbli u inklussiv

L-ambjent tan-negozju Malti tjieb f'dawn l-aħħar snin, b'mod partikolari għall-intrapriżi żgħar u ta' daqs medju (SMEs), iżda l-lakuni fl-aċċess għall-finanzjament qed ikomplu jillimitaw il-prospetti ta' tkabbir. Filwaqt li l-iskema ta' garanzija fuq is-self introdotta matul il-pandemija tal-COVID-19 tgħin biex jittaffew ir-restrizzjonijiet immedjati tal-likwidità, is-swieq kapitali għadhom sottożviluppati. Hemm bżonn li jisru aktar sforzi biex tiżdied id-disponibbiltà ta' finanzjament mhux bankarju u biex jiġu indirizzati d-diffikultajiet fl-aċċess għall-kreditu.

Ir-R&I għad għandhom rwol limitat fl-ekonomija ta' Malta[7]. Is-sistema Maltija tar-R&I għadha mhix iffinanzjata biżżejjed, u n-nefqa pubblika u privata tar-riċerka u l-innovazzjoni kellha rati mingħajr tkabbir jew tkabbir kajman fl-2010-2019[8]. Il-kapaċità istituzzjonali u amministrattiva dgħajfa għall-politika tar-R&I parzjalment tirrappreżenta l-effettività limitata tal-

[7] Madankollu, intwera li l-innovazzjoni kellha rwol ewlieni matul il-perjodu ta' tnaqqis fir-ritmu ekonomiku. Il-kumpaniji Maltin li baqgħu innovattivi fl-2020 kienu ferm inqas affettwati mill-pandemija tal-COVID-19, u naqqsu kważi bin-nofs it-tnaqqis fid-dħul tagħhom meta mqabbel ma' ditti mhux innovattivi (JRC125490).

[8] Bejn l-2010 u l-2019, ir-rati annwali ta' tkabbir kompost għan-nefqa pubblika u privata tar-riċerka u l-iżvilupp kienu ta' 0 % u 0,7 % rispettivament (Eurostat).

politiki u tal-investiment fir-R&Ż ta' Malta. F'Diċembru 2020 il-Gvern waqqaf il-Ministeru għar-Riċerka, l-Innovazzjoni u l-Koordinazzjoni tal-Istrateġija ta' wara l-Covid-19, pass pożittiv lejn it-titjib tal-governanza tar-R&I. Il-kooperazzjoni dgħajfa bejn id-dinja akkademika u l-impriżi, id-disponibbiltà limitata ta' riċerkaturi, ta' talent u l-kapaċitajiet limitati tal-SMEs għar-R&I ifixklu d-diffużjoni tal-innovazzjoni u l-progress ta' rkuprar teknoloġiku.

Malta nediet għadd ta' attivitajiet biex tippromwovi l-ħiliet diġitali fost il-popolazzjoni, timmappja l-ħtiġijiet u tħarreġ l-ispeċjalisti tal-ICT. Inizjattivi reċenti kienu mmirati wkoll lejn kwistjonijiet ta' konnettività (inkluż il-5G). In-nuqqas ta' ħiliet diġitali qed iżomm lura d-diġitalizzazzjoni tal-kumpaniji. Malta tinsab fi stadju avvanzat rigward il-gvern elettroniku (e-Gvern) u s-saħħa elettronika (e-Saħħa), iżda l-adozzjoni min-naħa tal-popolazzjoni hija pjuttost baxxa. It-taħriġ, speċjalment għall-familji bi dħul baxx, huwa ta' importanza partikolari hawnhekk.

Koeżjoni soċjali u territorjali

Wara snin ta' tibdil pożittiv, is-sitwazzjoni soċjali bdiet tmur għall-agħar fl-2019. Is-sehem tal-persuni fir-riskju ta' faqar jew l-esklużjoni soċjali (20,1 %) kien għadu kemxejn taħt il-medja tal-UE (20,9 %) fl-2019, iżda beda jiżdied wara snin ta' tnaqqis. Barra minn hekk, l-impatt ta' tnaqqis tal-faqar li għandhom it-trasferimenti soċjali (għajr il-pensjonijiet), b'26,3 %, għadu sostanzjalment inqas mill-medja tal-UE (32,4 %) u rreġistra wkoll tnaqqis fl-2019.

Il-parteċipazzjoni tan-nisa fis-suq tax-xogħol għadha baxxa. Minkejja xi titjib, id-disparità bejn il-ġeneri fl-impjiegi għadha waħda mill-ogħla fl-UE (17,7 % fl-2020, il-medja tal-UE: 11,1 %). Il-bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja privata għadu ta' tħassib f'Malta, ir-rata ta' impjieg tan-nisa għadha tonqos wara l-età ta' 40 sena u s-sehem tan-nisa inattivi minħabba responsabbiltajiet ta' kura huwa għoli. Fir-rigward tad-diskrepanza fil-pensjonijiet bejn il-ġeneri, filwaqt li tjiebet f'dawn l-aħħar snin, din tibqa' waħda mill-ogħla fl-UE b'39,5 % fl-2019.

Reżiljenza sanitarja, ekonomika, soċjali u istituzzjonali;

Is-sistema sanitarja tagħti riżultati tajbin, iżda r-reżiljenza u s-sostenibbiltà tagħha jistgħu jittejbu aktar. Il-popolazzjoni ta' Malta ġeneralment tgawdi minn saħħa tajba u għandha waħda mill-itwal stennija tal-għomor fl-UE. Fl-2020, bħala riżultat tal-COVID-19, l-istennija tal-għomor mat-twelid naqset minn 82,9 sena għal 82,6 sena (tnaqqis ta' inqas minn 4 xhur, apparagun ta' tnaqqis medju ta' aktar minn 9 xhur fl-Istati Membri kollha tal-UE). Il-ħtieġa mhux issodisfata għall-kura medika hija baxxa, iżda l-familji bi dħul baxx jirrapportaw livelli ħafna ogħla mill-bqija tal-popolazzjoni. L-obeżità hija sfida kbira għas-saħħa pubblika, bl-ogħla rati ta' obeżità fost l-adulti u fit-tfulija fl-UE. Fl-2018, Malta nefqet 9,0 % tal-PDG tagħha fuq is-saħħa, kemxejn taħt il-medja tal-UE ta' 9,9 %. Madankollu, sehem relattivament kbir tal-ispejjeż tal-kura tas-saħħa jġarrbuh il-familji bħala spejjeż mill-but. Fl-istess ħin, it-tixjiħ demografiku jagħmel pressjoni fuq is-sostenibbiltà fiskali fit-tul tas-sistema tas-saħħa. Malta qed tinvesti fil-promozzjoni u l-prevenzjoni tas-saħħa, l-iżvilupp ta' kapaċità addizzjonali tal-kura primarja u l-introduzzjoni ta' sistema tas-saħħa elettronika. Ir-ridirezzjonar ulterjuri tal-forniment tas-servizzi lil hinn mill-isptarijiet lejn il-kura primarja jista' jgħin biex titjieb l-effiċjenza u jitnaqqas l-infiq pubbliku. Ir-reżiljenza se jkollha tiġi appoġġata aktar billi jiġu indirizzati xi kwistjonijiet li ilhom

jeżistu, inkluż ir-reklutaġġ u ż-żamma ta' professjonisti tas-saħħa (fl-isfond ta' dipendenza għolja fuq ħaddiema barranin, b'mod partikolari fost l-infermiera) u listi ta' stennija twal għal servizzi speċjalizzati ta' pazjenti ambulatorji.

L-isforzi biex jittejjeb il-qafas regolatorju u superviżorju kontra l-ħasil tal-flus għadhom għaddejjin, iżda għad fadal ċerti diffikultajiet. L-awtorità tas-servizzi finanzjarji bdiet iżżid il-livelli tal-persunal biex tappoġġa r-rwol superviżorju tagħha, bdiet tagħmel rieżami tal-istruttura u s-sorveljanza tagħha kontra l-ħasil tal-flus kif ukoll tas-setgħat tagħha ta' investigazzjoni u prosekuzzjoni f'dak il-qasam. Diversi riformi reċenti għandhom l-għan li jsaħħu l-awtoritajiet tal-infurzar tal-istat tad-dritt fil-ġlieda kontra l-ħasil tal-flus u r-reati finanzjarji b'mod aktar ġenerali. L-indirizzar tat-tħassib relatat mal-ħasil tal-flus se jkun kruċjali biex jiġi evitat li l-kriminali jużaw ħażin l-ekonomija tal-UE matul l-irkupru u se jkollu impatt fuq il-kapaċità tal-pajjiż li jżomm servizzi finanzjarji essenzjali, itejjeb ir-reputazzjoni internazzjonali tiegħu u jżomm il-fiduċja tal-investituri.

Hemm bżonn jittieħdu passi ulterjuri biex jiġu indirizzati l-prattiki ta' ppjanar aggressiv tat-taxxa. Il-kwistjoni ta' pagamenti 'l barra ta' dividendi, imgħax u royalties (jiġifieri pagamenti li joħorġu mill-UE lejn pajjiżi u ġurisdizzjonijiet mhux tal-UE) teħtieġ attenzjoni peress li dawn jistgħu jdgħajfu l-bażi tat-taxxa tal-UE permezz ta' ammonti sinifikanti ta' pagamenti li jsiru lil pajjiżi oħra fejn il-kontribwenti riċevituri huma soġġetti għal tassazzjoni korporattiva baxxa ħafna jew għall-ebda tassazzjoni korporattiva. L-iskemi taċ-ċittadinanza u tar-residenza jkomplu joħolqu wkoll riskju serju ta' evażjoni tat-taxxa u jeħtieġ li jiġu indirizzati.

Għad hemm lok għal aktar progress fl-implimentazzjoni tar-riformi biex tissaħħaħ l-indipendenza tal-ġudikatura. Fid-29 ta' Lulju 2020, il-Parlament Malti adotta erba' liġijiet relatati mar-riformi tal-ġustizzja, jiġifieri att ġdid dwar il-ħatra ta' mħallfin u maġistrati, att dwar it-tneħħija mill-kariga ta' mħallfin u maġistrati, att dwar l-istħarriġ ġudizzjarju ta' deċiżjonijiet biex ma ssirx prosekuzzjoni u att dwar il-Kummissjoni Permanenti kontra l-Korruzzjoni. Il-Kummissjoni ta' Venezja, fl-Opinjoni tagħha tat-8 ta' Ottubru 2020, laqgħet ir-riformi bħala pass importanti fid-direzzjoni t-tajba, iżda rrakkomandat li l-emendi għall-atti adottati jiġu indirizzati mingħajr dewmien[9]. Dawn jirriflettu prinċipalment il-ħtieġa għal aktar trasparenza fil-ħatra tal-membri tal-ġudikatura filwaqt li jkompli jitnaqqas l-involviment politiku, inkluż dwar l-għażla tal-Prim Imħallef. Rakkomandazzjonijiet oħra jinkludu emendi għall-istħarriġ ġudizzjarju biex ma ssirx prosekuzzjoni, it-trasferiment ta' kawżi sommarji lill-Avukat Ġenerali, kif ukoll żieda fl-indipendenza tat-tribunali speċjalizzati.

Għad hemm bżonn ta' azzjoni biex jiġi żgurat servizz ta' prosekuzzjoni kompletament awtonomu u effiċjenti. Fl-2019, Malta għaddiet leġiżlazzjoni biex toħloq servizz ta' prosekuzzjoni awtonomu b'reazzjoni għar-rakkomandazzjonijiet tal-Kummissjoni ta' Venezja.

[9]Il-Kummissjoni ta' Venezja, l-Opinjoni Nru 993 / 2020 - CDL-AD (2020)019, tat-8 ta' Ottubru 2020, Malta - Opinjoni dwar għaxar Atti u abbozzi li jimplimentaw proposti leġiżlattivi soġġetti għall-Opinjoni CDL-AD (2020)006: https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2020)019-e.

Bħala l-ewwel pass, l-Uffiċju tal-Avukat tal-Istat inħoloq biex jieħu f'idejh il-funzjonijiet mhux ta' prosekuzzjoni li l-Avukat Ġenerali kien iwettaq fil-passat. Il-każijiet se jiġu trasferiti mill-pulizija għas-Servizz tal-Prosekuzzjoni gradwalment. Huwa importanti li jiġi żgurat li l-funzjonijiet kollha ta' prosekuzzjoni, inklużi r-reati sommarji, jiġu trasferiti malajr kemm jista' jkun lill-uffiċċju tal-Avukat Ġenerali u li dan l-uffiċċju jkollu r-riżorsi xierqa biex jopera.

Il-politiki għall-ġenerazzjoni li jmiss, it-tfal u ż-żgħażagħ, inklużi l-edukazzjoni u l-ħiliet.

Ittieħdu passi biex biex titjieb il-parteċipazzjoni fl-edukazzjoni u t-taħriġ kif ukoll il-livelli miksuba, iżda għad fadal sfidi sinifikanti, inkluż proporzjon għoli ta' studenti b'ħiliet bażiċi insuffiċjenti. Is-sehem ta' persuni b'livell baxx ta' ħiliet li għandhom bejn il-15 u l-64 sena huwa wieħed mill-ogħla fl-UE (44,8 % fl-2020), u l-parteċipazzjoni tagħhom fit-taħriġ hija baxxa (3,6 % fl-2020). In-nuqqas persistentement għoli ta' studenti bi progress insuffiċjenti u t-tluq bikri mis-sistema skolastika jagħmluha diffiċli biex tiġi ssodisfata l-ħtieġa għal ħaddiema tas-sengħa bl-użu ta' ħaddiema domestiċi biss. L-implimentazzjoni tal-politika dwar l-edukazzjoni inklużiva għall-iskejjel pubbliċi ddewmet minħabba l-kriżi. It-tisħiħ tal-monitoraġġ u l-iżvilupp ta' sistema ta' evalwazzjoni olistika jiżguraw politiki tal-edukazzjoni aktar effettivi u investimenti effiċjenti. L-influss ta' barranin għen biex jittaffew in-nuqqasijiet ta' ħiliet, iżda ħoloq ukoll sfidi ta' integrazzjoni u sostenibbiltà minħabba li l-popolazzjoni kibret malajr. Is-servizzi pubbliċi tal-impjiegi u l-protezzjoni tal-qgħad li ġew adattati għal suq tax-xogħol dinamiku jistgħu ma jkunux adatti biex jittrattaw sitwazzjoni fejn il-ħaddiema x'aktarx ikollhom jgħaddu minn perjodi itwal ta' qgħad u li jkollhom ħtiġijiet akbar ta' taħriġ mill-ġdid.

2.3. Sfidi relatati mat-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali

Objettiv ġenerali tal-RRF huwa li jappoġġa t-tranżizzjoni doppja. Malta hija fost l-Istati Membri ewlenin fid-diġitalizzazzjoni kif imkejla mill-Indiċi tal-Ekonomija u s-Soċjetà Diġitali tal-2020. Madankollu, il-pajjiż għadu lura fit-tnaqqis tal-emissjonijiet ta' gassijiet serra li mhumiex koperti mill-iskema tal-UE għall-iskambju ta' kwoti tal-emissjonijiet, skont il-valutazzjoni tal-Kummissjoni tal-pjan nazzjonali għall-enerġija u l-klima ta' Malta għall-2030. Minħabba l-post fejn tinsab u minħabba li l-pajjiż għandu popolazzjoni densa, Malta hija partikolarment vulnerabbli għar-riskji klimatiċi. Se jkollha bżonn tieħu miżuri korrettivi addizzjonali mmirati lejn it-tnaqqis tal-emissjonijiet ta' gassijiet serra sabiex tilħaq il-miri tagħha, inkluż billi tnaqqas l-impronta tal-karbonju tas-settur diġitali tagħha. Din it-taqsima tiffoka fuq fejn tinsab Malta fil-ksib tal-miri relatati mat-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali.

Dimensjoni ekoloġika

Jenħtieġ li l-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza jikkontribwixxi għat-tranżizzjoni ekoloġika, u mill-inqas 37 % tal-allokazzjoni finanzjarja jeħtieġ li tikkontribwixxi għall-objettivi klimatiċi. Hu mistenni li l-miżuri fil-pjan jgħinu biex jintlaħaq l-objettiv tan-newtralità klimatika għall-2050 u l-miri tal-enerġija u tal-klima għall-2030, filwaqt li jitqiesu l-pjanijiet nazzjonali dwar l-enerġija u l-klima tal-Istati Membri. Dawn għandhom jgħinu wkoll biex jintlaħqu l-miri ambjentali għall-iskart, l-ilma, il-kontroll tat-tniġġis, il-mobbiltà sostenibbli, il-protezzjoni u r-

restawr tal-bijodiversità kif ukoll ir-riżorsi tal-baħar u tal-ilma. Barra minn hekk, il-miżuri huma stabbiliti biex jappoġġaw it-tranżizzjoni lejn sistemi tal-ikel sostenibbli kif ukoll lejn ekonomija ċirkolari kif xieraq, filwaqt li jiżguraw li ħadd ma jibqa' lura.

Minkejja l-fatt li l-miri tal-klima ta' Malta huma ħafna aktar baxxi mill-medja tal-UE, mhux se jirnexxilhom jintlaħqu. Abbażi tal-projezzjonijiet ta' Malta, fil-valutazzjoni tagħha tal-pjan nazzjonali għall-enerġija u l-klima ta' Malta għall-2030[10], il-Kummissjoni tistma li l-politiki eżistenti mhux se jkunu biżżejjed biex jinkiseb tnaqqis ta' 19 % mil-livelli tal-2005 fl-emissjonijiet ta' gassijiet serra li mhumiex koperti mill-iskema tal-UE għall-iskambju ta' kwoti tal-emissjonijiet sal-2030. Għalkemm Malta għandha waħda mill-aktar emissjonijiet baxxi ta' gassijiet serra għal kull persuna fl-UE, l-emissjonijiet assoluti tagħha qed jiżdiedu u huma projettati li jkomplu jiżdiedu.

Il-konsum tal-enerġija primarja u finali ta' Malta, ta' 0,9 u 0,7 Mtoe rispettivament fl-2019, mhuwiex mistenni li jilħaq il-miri tal-2020 ta' 0,8 u 0,6 Mtoe rispettivament. Barra minn hekk, fl-NECP tagħha, il-miri tal-2030 stabbiliti kemm għall-konsum tal-enerġija primarja kif ukoll finali tqiesu bħala ambizzjoni baxxa ħafna peress li Malta tistma li ż-żewġ valuri se jkunu żdiedu sa dak iż-żmien għal 1,1 u 0,8 Mtoe rispettivament. Il-Kummissjoni tirrakkomanda li Malta tfassal u tinvesti f'politiki aktar ambizzjuży għall-effiċjenza enerġetika tal-istokk tal-bini u tas-sistema tat-trasport tagħha li qed jespandu.

It-trasport huwa wieħed mill-miri ewlenin għat-tnaqqis tal-emissjonijiet. Malta teħtieġ tagħmel sforzi addizzjonali biex ittejjeb is-sostenibbiltà tat-trasport u tnaqqas il-konġestjoni tat-traffiku. Id-dipendenza tagħha fuq it-trasport bit-triq, flimkien ma' network tat-toroq ineffiċjenti, taxxi moderati fuq il-fjuwil u preferenza soda għat-trasport privat irriżultaw f'konġestjoni sinifikanti fit-toroq, storbju, sustanzi li jniġġsu l-arja u żieda fl-emissjonijiet ta' gassijiet serra. Hemm lok biex jiġi nkoraġġit it-trasport kollettiv sostenibbli u r-restrizzjonijiet tal-aċċess lokali sabiex jintlaħqu l-objettivi kemm tal-emissjonijiet kif ukoll tal-konġestjoni. L-ispiża esterna tat-trasport bit-triq, inkluż mit-tniġġis tal-arja, l-istorbju u l-konġestjoni, hija stmata għal EUR 400 miljun fis-sena, li tikkorrispondi għal 3,6 % tal-PDG ta' Malta, u qed tiżdied. L-NECP jinkludi pjanijiet speċifiċi ta' appoġġ għall-mobbiltà elettronika billi jżid l-għadd ta' vetturi elettriċi u l-introduzzjoni tat-trasport pubbliku li jaħdem bl-elettriku. Malta biħsiebha ssaħħaħ l-infrastruttura tal-vetturi elettriċi tagħha anki permezz tal-Fond għal Tranżizzjoni Ġusta. Fl-2021-2030, Malta qed tippjana li timplimenta obbligu ta' sostituzzjoni tal-bijofjuwils, li jirrikjedi li l-fornituri tal-karburanti jħalltu l-bijofjuwils mad-diżil. Il-forniment ta' provvista alternattiva tal-enerġija għall-ħruq taż-żejt tal-fjuwil tqil lill-bastimenti li jirmiġġaw fiż-żewġ portijiet Maltin ewlenin se jgħin biex jitnaqqsu l-emissjonijiet ta' gassijiet serra.

---

[10]Economidou, M., Ringel, M., Valentova, M., Zancanella, P., Tsemekidi Tzeiranak, S., Zangheri, P., Paci, D., Ribeiro Serrenho, T., Palermo, V. u Bertoldi, P., National Energy and Climate Plans for 2021-2030 under the EU Energy Union, EUR 30487 EN, l-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, il-Lussemburgu, 2020, ISBN 978-92-76-27013-3, doi:10.2760/678371, JRC122862.

Għad hemm bżonn ta' progress biex jinħoloq stokk tal-bini effiċjenti fl-enerġija u jiġi sfruttat il-potenzjal kbir tal-iffrankar tal-enerġija. Dan jinkludi r-rinnovazzjoni tal-bini residenzjali, tas-servizzi u tas-settur pubbliku bħall-iskejjel pubbliċi u l-isptarijiet. Għalkemm il-bini residenzjali jirrappreżenta 84 % tal-istokk ta' bini f'Malta, 0,6 % biss jiġi rinnovat kull sena. L-investimenti fir-rinnovazzjonijiet tal-enerġija jistgħu jgħinu biex jintlaħqu l-miri nazzjonali tal-enerġija u tal-klima filwaqt li l-faqar enerġetiku jinżamm baxx. Il-progress huwa mfixkel, fost affarijiet oħra, minn nuqqas ta' ħiliet, minn infurzar dgħajjef ta' rekwiżiti minimi u tal-użu ta' materjali u teknoloġiji effiċjenti u minn kompetenzi maqsuma bejn ministeri u korpi pubbliċi b'responsabbiltà għas-settur tal-bini. Hemm bżonn li jsiru sforzi addizzjonali biex jiġu mmirati r-rinnovazzjonijiet tal-effiċjenza enerġetika u tiġi promossa l-enerġija rinnovabbli fil-binjiet residenzjali, li jużaw l-akbar proporzjon ta' enerġija[11], flimkien ma' miżuri biex itaffu l-ispiża għall-familji bi dħul baxx. Il-politiki introdotti fl-istrateġija ta' rinnovazzjoni[12] jistgħu jwasslu għal tifdil ta' aktar minn 60,000 Gwh ta' enerġija primarja fil-bini sal-2050, u dan iwassal għal tnaqqis ta' 4,4 miljun tunnellata ta' CO2 fl-emissjonijiet (tnaqqis tal-150,000 fis-sena fl-2030. Sabiex jintlaħaq it-tnaqqis ipproġettat, ir-rata ta' rinnovazzjoni se jkollha tiżdied bi 2,5 punti perċentwali sal-2050. Dan hu mistenni li jiġġenera bejn 1200 u 4300 impjieg fis-sena.

Malta għandha wieħed mill-aktar proporzjonijiet baxxi ta' sorsi rinnovabbli fil-konsum tal-enerġija fl-UE. Il-pajjiż xorta jista' jilħaq il-mira tiegħu tal-enerġija rinnovabbli għall-2020 ta' 10 % jew permezz tal-produzzjoni proprja jew permezz ta' taħlita ta' produzzjoni proprja u trasferimenti statistiċi. Fl-NECP tagħha, Malta tipprovdi trajettorja indikattiva fejn l-ishma tal-enerġija rinnovabbli huma mistennija li jilħqu 10,3 %, 11,0 % u 11,6 %, rispettivament fl-2022, l-2025 u l-2027. L-NECP jespandi fuq il-politiki u l-miżuri ppjanati li jippermettulu jikseb il-kontribut u jistabbilixxi miżuri settorjali rilevanti speċifiċi. Madankollu, il-mira tal-2030 għall-enerġija rinnovabbli għadha mhix ambizzjuża fil-livell ta' 11,5 % u hija ferm inqas mill-proporzjon minimu ta' 21 % li jirriżulta mill-formula fl-Anness II tar-Regolament dwar il-Governanza.

Malta għadha qed tiffaċċa diffikultajiet konsiderevoli u ħtiġijiet ta' investiment fl-oqsma tal-ġestjoni tal-iskart u tal-ilma, il-kwalità tal-arja, il-protezzjoni tal-ħabitats u tal-ispeċijiet. Minkejja xi progress fit-tranżizzjoni lejn ekonomija ċirkolari, il-ġestjoni tal-iskart għadha problematika. L-ammont konsiderevoli ta' skart mormi fil-miżbliet, speċjalment dak relatat mas-settur tal-kostruzzjoni, jipprevjeni lill-pajjiż milli jilħaq il-miri ta' riċiklaġġ tal-UE u

[11]Għal valutazzjoni tal-istrateġiji Maltin ta' rinnovazzjoni tal-bini fit-tul tal-2014 u l-2017, ara: Castellazzi L, Zangheri P u Paci D. Synthesis Report on the assessment of Member States` building renovation strategies. EUR 27722. Belt tal-Lussemburgu (Luxembourg) L-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea; 2016. JRC97754; u Castellazzi L., Zangheri, P., Paci, D., Economidou, M., Labanca, N., Ribeiro Serrenho, T., Zancanella, P. u Broc, J., Assessment of second long-term renovation strategies under the Energy Efficiency Directive, EUR 29605 EN, l-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, il-Lussemburgu, 2019, ISBN 978-92-79-98727-4, doi:10.2760/973672, JRC114200.

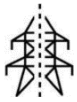
[12] Fl-4 ta' Awwissu 2021 Malta ppreżentat l-istrateġija fit-tul ta' rinnovazzjoni tal-2020 lill-Kummissjoni: https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/mt_2020_ltrs.pdf.

milli jagħmel progress lejn l-objettivi tal-ekonomija ċirkolari dwar il-prevenzjoni tal-iskart u l-użu mill-ġdid tal-prodotti. F'dan ir-rigward, il-kostruzzjoni sostenibbli li tuża approċċ ta' analiżi taċ-ċiklu tal-ħajja kemm għall-bini pubbliku kif ukoll għall-abitazzjoni privata hija kruċjali biex tiġi evitata pressjoni bla bżonn fuq l-użu tal-art u r-riżorsi naturali u biex jiġi evitat l-iskart, filwaqt li jiġi ġestit ukoll l-iskart mid-demolizzjoni tal-kostruzzjoni f'konformità mal-ġerarkija tal-iskart. L-isfida tibqa' wkoll għall-ġestjoni tal-ilma, fejn hemm bżonn li tittieħed azzjoni biex tiġi indirizzata l-problema tal-iskarsezza tal-ilma u l-astrazzjoni żejda. Dan jinkludi t-tlestija tal-iskemi ta' monitoraġġ għall-*istatus* kwantitattiv tal-ilma ta' taħt l-art, l-introduzzjoni ta' politiki ta' pprezzar xierqa u t-tisħiħ tal-miżuri ta' kontroll u infurzar relatati mal-prevenzjoni u t-tnaqqis tat-tniġġis diffuż inkluži n-nitrati, is-sustanzi agrokimiċi, is-sediment u l-materja organika. Barra minn hekk, it-tniġġis tal-arja u l-istorbju fl-ibliet ewlenin jibbenefikaw minn soluzzjonijiet sistemiċi għat-tnaqqis tal-konġestjoni tat-trasport, bħal restrizzjonijiet sinifikanti tat-traffiku jew il-promozzjoni tal-użu ta' modi ta' trasport aktar nodfa. Dwar il-protezzjoni tal-ħabitats u l-ispeċijiet, Malta teħtieġ li tlesti l-proċess ta' dežinjazzjoni ta' Natura 2000 u tadotta l-pjanijiet ta' ġestjoni li fadal għas-siti marini. Jeħtieġ li jiġu stabbiliti objettivi ta' konservazzjoni definiti b'mod ċar u miżuri ta' konservazzjoni neċessarji għas-siti kollha. Il-forniment ta' riżorsi adegwati għall-implimentazzjoni tagħhom huwa kruċjali biex jinżammu jew jiġu restawrati speċijiet u ħabitats ta' interess komunitarju għal *status* ta' konservazzjoni favorevoli fil-medda naturali tagħhom. Barra minn hekk, l-insib u l-qtil illegali ta' speċijiet protetti għadhom fost l-isfidi ewlenin f'Malta, fejn hemm bżonn ta' azzjoni biex jissaħħaħ l-infurzar tal-leġiżlazzjoni tal-UE u fejn hemm bżonn ta' investiment fl-edukazzjoni u l-programmi ta' sensibilizzazzjoni biex tiġi ggarantita l-konformità fit-territorju kollu.

It-tabella ta' hawn taħt tagħti ħarsa ġenerali lejn l-objettivi, il-miri u l-kontributi ta' Malta skont ir-Regolament (UE) 2018/1999 dwar il-Governanza tal-Unjoni tal-Enerġija u l-Azzjoni Klimatika.

Tabella 2: Ħarsa ġenerali lejn l-objettivi, il-miri u l-kontributi ta' Malta rigward l-enerġija u l-klima

	Miri u kontributi nazzjonali	**L-aħħar *data* disponibbli**	**2020**	**2030**	**Valutazzjoni tal-livell ta' ambizzjoni għall-2030**
	Mira vinkolanti għall-emissjonijiet ta' gassijiet serra meta mqabbla mal-2005 skont ir-Regolament dwar il-Kondiviżjoni tal-Isforzi (Effort Sharing Regulation, ESR) (%)	32	5	-19	Bħal fl-ESR
	Mira/kontribuzzjoni nazzjonali għall-enerġija rinnovabbli: proporzjon ta' enerġija minn sorsi rinnovabbli fil-konsum finali gross tal-enerġija (%)	8,5 (2019)	10	11,5	Mhux ambizzjuż (21 %, ir-riżultat tal-formula RES)

	Kontribut nazzjonali għall-effiċjenza enerġetika:				
	Konsum ta' enerġija primarja (Mtoe)	0,9 (2019)	0,8	1,1	Ambizzjoni baxxa ħafna
	Konsum finali tal-enerġija (Mtoe)	0,7 (2019)	0,6	0,8	Ambizzjoni baxxa ħafna
	Livell ta' interkonnettività tal-elettriku (%)	24	24	24	Mhux applikabbli

Sors: Valutazzjoni tal-pjan nazzjonali finali għall-enerġija u l-klima ta' Malta, SWD (2020) 917 final u l-Istatistika tal-Eurostat dwar l-Enerġija għall-2019

Dimensjoni diġitali

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza jenħtieġ li jikkontribwixxi għat-tranżizzjoni diġitali, u mill-inqas 20 % tal-allokazzjoni finanzjarja jeħtieġ li tikkontribwixxi għall-objettivi diġitali. Jenħtieġ li l-miżuri fil-pjan, fost affarijiet oħra, jikkontribwixxu għat-trasformazzjoni diġitali tas-setturi ekonomiċi u soċjali (inklużi l-amministrazzjoni pubblika, is-servizzi pubbliċi u s-sistemi tal-ġustizzja u tas-saħħa). L-objettiv jenħtieġ li jkun it-titjib mhux biss tal-kompetittività, iżda wkoll tar-reżiljenza, tal-aġilità u tas-sigurtà tal-kumpaniji u tal-atturi pubbliċi, filwaqt li tiġi żgurata l-inklussività.

Malta għamlet progress sinifikanti fid-diġitalizzazzjoni. Skont l-Indiċi tal-Ekonomija u s-Soċjetà Diġitali (Digital Economy and Society Index, DESI) 2020 tal-Kummissjoni, il-pajjiż ikklassifika fil-ħames post fl-UE (minn 28 pajjiż). L-Istrateġija Diġitali Nazzjonali 2014-2020 – li bħalissa qed tiġi aġġornata – stabbiliet il-viżjoni ta' Malta bħala "nazzjon diġitalment abilitat" fid-dimensjonijiet kollha tas-soċjetà. Biex tinkiseb din l-ambizzjoni, jeħtieġ li jingħalqu l-lakuni eżistenti u hemm bżonn li jsiru sforzi biex tingħata spinta ulterjuri lit-tranżizzjoni diġitali.

In-negozji Maltin għandhom livelli għoljin ta' diġitalizzazzjoni, iżda hemm differenzi bejn il-kumpaniji l-kbar u l-SMEs. F'DESI 2020, Malta kklassifikat ruħha fis-seba' post fl-UE rigward l-integrazzjoni tat-teknoloġija diġitali min-negozji. L-aħħar *data* tikkonferma b'mod ġenerali din il-prestazzjoni pożittiva; fl-2020, 71 % tan-negozji f'Malta kellhom mill-inqas livell bażiku ta' intensità diġitali,[13] ferm ogħla mill-medja tal-UE ta' 60 %. Madankollu, hemm differenzi bejn il-kumpaniji l-kbar u l-SMEs. Barra minn hekk, minkejja inizjattivi reċenti, id-diffikultà biex jinstabu persuni bil-ħiliet tekniċi xierqa hija ostaklu għal aktar progress fid-diġitalizzazzjoni. Fl-2020, aktar minn 66 % tan-negozji rrappurtaw diffikultajiet biex jimlew il-

[13] Il-punteġġ tal-intensità diġitali huwa bbażat fuq l-għadd ta' kemm minn 12-il teknoloġija magħżula jintużaw min-negozji. Livell bażiku jeħtieġ l-użu ta' mill-inqas erba' (4) teknoloġiji (l-Eurostat, l-Istħarriġ Komunitarju dwar l-użu tal-ICT u l-Kummerċ Elettroniku (e-Kummerċ) fl-Impriżi, 2020).

postijiet battala li jeżiġu ħiliet speċjalizzati fl-ICT[14]. Malta għandha diversi programmi fis-seħħ biex tappoġġa d-diġitalizzazzjoni tan-negozji (pereż. MITA Innovation Hub, MITA Emerging Technologies Lab), u fl-2019 ħabbret it-twaqqif ta' ċentru tal-innovazzjoni diġitali ddedikat għall-intelliġenza artifiċjali.

Malta għamlet xi progress biex tgħammar liċ-ċittadini tagħha b'ħiliet xierqa biex tkompli tagħmel progress fid-diġitalizzazzjoni, għalkemm għad hemm nuqqas ta' ħiliet u l-involviment tan-nisa għadu limitat. F'DESI 2020, Malta kklassifikat fis-sitt post fl-UE rigward il-kapital uman. Il-pajjiż huwa wieħed mill-protagonisti tal-UE fit-taħriġ ta' speċjalisti tal-ICT (6 % tal-gradwati kollha, meta mqabbla mal-medja tal-UE ta' 3,9 %), filwaqt li huwa konformi mal-medja tal-UE f'dak li jirrigwarda l-ħiliet diġitali bażiċi (56 % tan-nies għandhom mill-inqas ħiliet diġitali bażiċi f'Malta, li hija ugwali għall-medja tal-UE)[15]. Kif imsemmi hawn fuq, in-nuqqas ta' tlaqqigħ tal-ħiliet u n-nuqqas ta' ħiliet relatati jirrappreżentaw problema. Barra minn hekk, Malta għandha sehem għoli ta' adulti b'livell baxx ta' kwalifiki, b'madwar 33 % tal-forza tax-xogħol nieqsa mill-ħiliet diġitali bażiċi meħtieġa fil-maġġoranza tal-impjiegi llum[16]. Il-parteċipazzjoni tan-nisa fis-settur diġitali għadha pjuttost limitata (f'Malta, 11 % tal-ispeċjalisti tal-ICT huma nisa, meta mqabbla mal-medja tal-UE ta' 19 %)[17]. Malta nediet l-Istrateġija Nazzjonali komprensiva għall-Ħiliet Elettroniċi (2019-2021), li tkopri diversi oqsma ewlenin bħal-litteriżmu diġitali bażiku, il-kwalità tat-tagħlim tal-ICT, il-ħiliet avvanzati u t-taħriġ mill-ġdid u t-titjib tal-ħiliet tal-forza tax-xogħol. Sforzi addizzjonali u investimenti mmirati huma essenzjali biex jissodisfaw id-domanda dejjem tikber għal ħaddiema b'ħiliet speċjalizzati, jagħtu spinta lit-taħriġ mill-ġdid u t-titjib tal-ħiliet u jagħtu spinta lit-trasformazzjoni diġitali tal-ekonomija. B'mod parallel, hemm bżonn ta' sforzi kontinwi biex jiġi żgurat li l-popolazzjoni tikseb ħiliet diġitali bażiċi, b'mod partikolari l-familji bi dħul baxx, u biex jingħalqu l-lakuni eżistenti.

Malta għandha punteġġ tajjeb ħafna fil-konnettività domestika tal-broadband. F'DESI 2020, Malta kienet fl-10 post fl-UE dwar il-konnettività. Mija fil-mija tal-unitajiet domestiċi huma koperti minn networks ta' kapaċità għolja ħafna[18]. Il-pajjiż saħħaħ il-konnettività mal-pajjiż kollu b'veloċitajiet ta' 1 Gbps, iżda b'seħħ mill-2020, 1,1 % biss tad-djar abbonaw għal servizzi tal-internet b'din il-veloċità[19]. Dan l-aħħar Malta ppubblikat deċiżjoni li twitti t-triq

[14]Stħarriġ Komunitarju tal-Eurostat dwar l-użu tal-ICT u tal-kummerċ elettroniku fl-Iintrapriżi, 2020

[15] Il-Kummissjoni Ewropea, l-Indiċi tal-Ekonomija u s-Soċjetà Diġitali 2020. Id-*data* hija għall-2019.

[16]Il-Kummissjoni Ewropea, l-Indiċi tal-Ekonomija u s-Soċjetà Diġitali 2020 (Indikatur: Individwi b'mill-inqas ħiliet diġitali bażiċi skont l-*istatus* tal-impjieg, id-*data* msemmija hija għall-2019).

[17]Eurostat, Stħarriġ dwar il-Forza tax-Xogħol 2020.

[18] Studji dwar il-kopertura tal-broadband fl-Ewropa għall-Kummissjoni Ewropea mħejjijin minn IHS Markit, Omdia u Point Topic, 2020.

[19]Il-Kummissjoni Ewropea, permezz tal-Kumitat tal-Komunikazzjoni (COCOM), u l-istħarriġ tal-Komunità Ewropea dwar l-użu tal-ICT fid-djar u minn individwi.

għall-assenjazzjoni tal-ispettru 5G[20], u ddikjarat li bdiet tassenja spettru f'bandi pijunieri tal-5G. Malta tgawdi wkoll minn pożizzjoni strateġika bħala ċentru internazzjonali għall-konnettività bejn it-Tramuntana u n-Nofsinhar u bejn il-Lvant u l-Punent fil-Mediterran. Bħalissa għaddejjin xogħlijiet biex Malta tiġi konnessa ma' Marsilja u l-Eġittu, li se jespandu l-konnettività internazzjonali tal-gżira lil hinn mill-kejbils sottomarini eżistenti li jintemmu fl-Italja.

Il-pajjiż huwa avvanzat sew fl-offerta ta' servizzi pubbliċi diġitali u għamel sforzi biex iżid l-adozzjoni tagħhom minn individwi u negozji. F'DESI 2020, Malta kienet fil-11-il post fl-UE fis-servizzi pubbliċi diġitali. Il-pajjiż avvanzat ħafna fil-forniment ta' servizzi pubbliċi diġitali lil individwi u negozji, inkluż fl-użu mill-ġdid ta' informazzjoni bejn l-amministrazzjonijiet biex jitnaqqsu l-ispejjeż ta' konformità (billi għamel disponibbli formoli mimlijin minn qabel). Is-sehem tal-utenti tal-gvern elettroniku tjieb minn 58 % fl-2019 għal 63 % fl-2020, għalkemm għadu kemxejn taħt il-medja tal-UE (64 %)[21]. Hemm bżonn ta' aktar sforzi biex jiżdied l-użu mill-utenti billi jiġu ssimplifikati s-servizzi, jiġu mmirati l-kondiviżjoni u l-użu mill-ġdid tal-informazzjoni diġà miksuba mill-gvern u jiġu żviluppati aktar servizzi personalizzati, faċli għall-utent u f'waqthom, inkluż l-użu ta' teknoloġiji emerġenti. Dwar id-diġitalizzazzjoni tas-sistema ġudizzjarja, jeħtieġ li l-istrateġija diġitali tiġi implimentata biex tindirizza l-lakuni attwali, b'mod partikolari dwar il-possibbiltà limitata li tiġi ppreżentata u segwita proċedura b'mezzi elettroniċi.

L-infiq Malti fir-R&Ż huwa ferm inqas mill-medja tal-UE, u l-prestazzjoni R&Ż tas-settur tal-ICT hija dgħajfa. B' 0,61 % tal-PDG allokat għar-R&Ż fl-2019, il-pajjiż għandu nefqa ħafna aktar baxxa fir-R&Ż mill-medja tal-UE ta' 2,20 %. L-Istrateġija Nazzjonali ta' Malta għar-R&I (2014-2020) identifikat il-ħtieġa għal investiment kontinwu fl-infrastruttura tal-ICT u l-innovazzjoni bl-użu tat-teknoloġiji diġitali. Madankollu, l-investimenti fir-R&Ż baqgħu limitati wkoll fis-settur tal-ICT. Il-proporzjon tal-baġit tal-gvern għar-R&Ż allokat għas-settur tal-ICT huwa ta' madwar 1 %, ferm inqas mill-medja tal-UE ta' 7 %. In-nefqa fir-R&Ż min-negozji fis-settur tal-ICT hija baxxa wkoll u tammonta għal inqas minn 3 % tal-valur miżjud fis-settur[22].

Malta tat attenzjoni sinifikanti lit-teknoloġiji diġitali avvanzati f'dawn l-aħħar snin. L-adozzjoni ta' strateġija u qafas regolatorju ddedikati għat-teknoloġija blockchain fl-2018 hija eżempju wieħed tal-ambizzjoni tal-pajjiż. Malta hija wkoll pajjiż firmatarju tad-Dikjarazzjoni ta' Sħubija tal-Blockchain (iffirmata f'April 2018), u ta' dikjarazzjonijiet rilevanti oħra, bħal dik dwar "Il-bini tal-cloud tal-ġenerazzjoni li jmiss għan-negozji u s-settur pubbliku fl-UE" (Ottubru 2020). F'Ottubru 2019, il-gvern vara strateġija nazzjonali dwar l-Intelliġenza Artifiċjali (IA), ibbażata fuq tliet pilastri strateġiċi: l-investiment, in-negozji ġodda u l-innovazzjoni, u t-tħaffif tal-adozzjoni tal-IA mis-settur pubbliku u dak privat. Malta tista' tibbenefika mit-trasformazzjoni ta' dawn l-istrateġiji ta' politika f'miżuri konkreti li għandhom l-għan li jniedu teknoloġiji

---

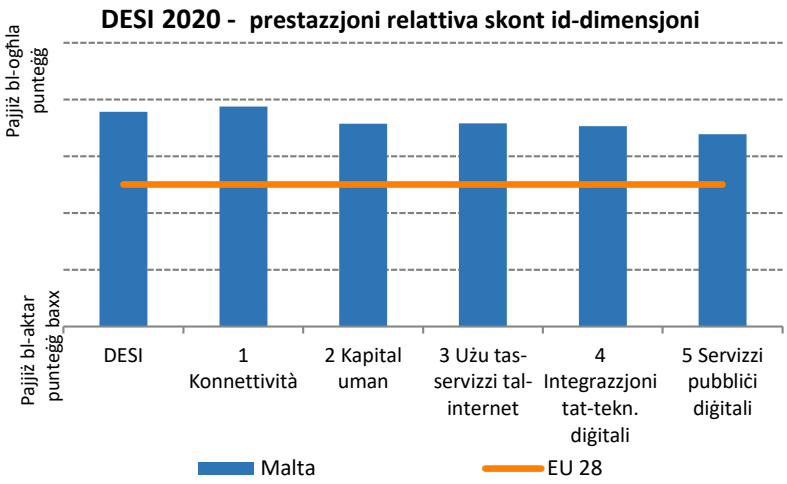
[20] Id-Deċiżjoni MCA/D/21-4177 tas-7 ta' April 2021 (disponibbli hawnhekk: https://www.mca.org.mt/sites/default/files/Assignment%20process%20for%20additional%20spectrum%20for%20wireless%20broadband%20electronic%20communications%20service.pdf).

[21] Il-Eurostat, "Community survey on ICT usage in households and by individuals", 2020.

[22] Indiċi tal-Ekonomija u s-Soċjetà Diġitali 2020, is-settur tal-ICT tal-UE u l-prestazzjoni tiegħu fir-R&Ż.

avvanzati fl-amministrazzjoni pubblika u s-setturi ekonomiċi sabiex jgħinu biex tingħata spinta lill-kapaċità ta' innovazzjoni tal-pajjiż u tiżdied il-produttività.

Figura 1: Sommarju tal-indiċi kompost tal-Indiċi tal-Ekonomija u s-Soċjetà Diġitali (DESI) tal-2020

Nota: L-aggregat tal-UE jikkorrispondi għall-EU-28 abbażi tar-rapport DESI tal-2020.

Kaxxa 1: Progress lejn l-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli

Tabella li tagħti ħarsa ġenerali lejn is-sovrapożizzjoni bejn l-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli u l-erba' dimensjonijiet li jirfdu l-pjanijiet għall-irkupru u r-reżiljenza

L-objettivi tal-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli (SDGs) ġew integrati fis-Semestru Ewropew miċ-ċiklu tal-2020 'l hawn. Dan jipprovdi impenn qawwi lejn is-sostenibbiltà f'19-il-politika ekonomika u tal-impjiegi tal-UE. Din it-taqsima tiddeskrivi l-prestazzjoni ta' Malta fir-rigward tal-SDGs, b'mod partikolari r-rilevanza rigward l-erba' dimensjonijiet li jirfdu l-Istrateġija Annwali tal-Kummissjoni għat-Tkabbir Sostenibbli għall-2021. Hija wkoll ta' rilevanza għall-pjanijiet ta' rkupru u ta' reżiljenza (tranżizzjoni ekoloġika, ekwità, tranżizzjoni diġitali u produttività, u stabbiltà makroekonomika), li tindika oqsma possibbli fejn l-investimenti u r-riformi f'konformità mal-objettivi tal-RFF jistgħu jkomplu jħaffu l-progress fl-SDGs.

Tranżizzjoni ekoloġika

Malta ma għandhiex prestazzjoni tajba f'ħafna SDGs relatati mat-tranżizzjoni ekoloġika. Għalkemm għandha waħda mill-aktar emissjonijiet baxxi ta' gassijiet serra għal kull persuna fl-UE, l-emissjonijiet assoluti tagħha qed jiżdiedu u huma previsti li jkomplu jiżdiedu. Il-pajjiż ma rnexxilux jikkombina tkabbir ekonomiku għoli ma' emissjonijiet aktar baxxi ta' gassijiet serra.

Is-sehem tal-enerġija rinnovabbli fil-konsum gross finali tal-enerġija ta' Malta (8,5 % fl-2019) huwa ferm inqas mill-medja tal-UE (19,7 %). It-tnaqqis ulterjuri tal-intensità tal-karbonju tal-ekonomija Maltija għandu jwassal għal progress fl-SDG 7 (Enerġija affordabbli u nadifa) u l-SDG 13 (Azzjoni klimatika).

Ekwità

Malta għandha prestazzjoni relattivament tajba fir-rigward tal-indikaturi li jivvalutaw l-ekwità tas-soċjetà u l-ekonomija. Dan għandu prestazzjoni relattivament tajba b'mod partikolari fl-SDG 1 (Inxejnu l-faqar). Ir-rata ta' persuni fir-riskju tal-faqar jew l-esklużjoni soċjali (20,1 % fl-2019) hija kemxejn taħt il-medja tal-UE (20,9 %). Malta għandha prestazzjoni tajba wkoll fl-SDG 3 (Saħħa tajba u benesseri). Għad fadlilha biex ittejjeb il-pożizzjoni tagħha dwar l-SDG 4 (Edukazzjoni ta' kwalità), dwar proporzjon għoli ta' studenti li jabbandunaw is-sistema skolastika qabel iż-żmien u livell baxx ta' dawk li jiksbu edukazzjoni terzjarja. Id-diskrepanza fl-impjiegi bejn il-ġeneri relatata mal-SDG 5 (Ugwaljanza bejn il-ġeneri) hija partikolarment għolja f'Malta.

Tranżizzjoni diġitali u produttività

Malta għandha perċentwal ogħla ta' impjiegi fil-manifattura tat-teknoloġija għolja u medja u fis-setturi intensivi fl-għarfien mill-medja tal-UE. Madankollu, b'0,61 % tal-PDG allokat għar-R&Ż fl-2019, għandha nfiq sostanzjalment aktar baxx fir-R&Ż mill-medja tal-UE. Billi tintensifika l-isforzi ta' politika, Malta tista' tagħmel aktar progress fl-SDGs relatati mat-tranżizzjoni diġitali u l-produttività.

Stabbiltà makroekonomika

F'dawn l-aħħar snin, Malta wriet progress tajjeb b'mod ġenerali fl-SDG 8 (Xogħol deċenti u tkabbir ekonomiku), bi tkabbir ekonomiku mgħaġġel u tkabbir rapidu fl-impjiegi. Għad hemm lok għal titjib fil-progress lejn l-objettivi tal-SDG 16 (Paċi, ġustizzja u istituzzjonijiet b'saħħithom), b'mod partikolari fil-kontribut għal ambjent kummerċjali b'saħħtu.

3. OBJETTIVI, STRUTTURA U GOVERNANZA TAL-PJAN

3.1. Strateġija ġenerali tal-pjan

Il-pjan Malti għall-irkupru u r-reżiljenza għandu l-għan li jindirizza l-isfidi fit-tul ta' Malta u jgħin lill-pajjiż jegħleb l-impatt soċjoekonomiku tal-pandemija filwaqt li jaħtaf l-opportunitajiet għat-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali. Il-pjan jippreżenta sitt komponenti li jindirizzaw b'mod wiesa' l-isfidi identifikati bħala parti mis-Semestru Ewropew u jikkontribwixxi għal ħamsa mis-seba' inizjattivi ewlenin tal-UE. L-allokazzjoni totali tal-pjan hija ta' EUR 316,403,496. Dan jikkorrispondi għall-allokazzjoni finanzjarja wara t-tnaqqis tas-sehem proporzjonali ta' Malta tal-ispejjeż skont l-Artikolu 6(2) tar-Regolament (UE) 2021/241, ikkalkulat skont il-metodoloġija tal-Artikolu 11 ta' dak ir-Regolament. L-ispejjeż totali stmati tal-pjan, ta' EUR 344,900,000, huma ogħla mill-allokazzjoni totali tal-pjan. Il-pjan jikkontribwixxi b'mod sinifikanti għat-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali, b'53,8 % u 25,5 % tal-allokazzjoni totali tal-pjan rispettivament (ara t-tabella fl-Anness).

Komponent 1: L-indirizzar tan-newtralità klimatika permezz ta' effiċjenza enerġetika mtejba, enerġija nadifa u ekonomija ċirkolari

Dan il-komponent jgħin biex jiġu indirizzati l-isfidi relatati maż-żieda qawwija fil-konsum tal-enerġija u l-ġenerazzjoni tal-iskart li tirriżulta minn tkabbir rapidu fil-popolazzjoni, l-impjiegi u l-PDG f'dawn l-aħħar snin. Il-karatteristiċi speċifiċi ta' Malta, inklużi d-daqs żgħir tagħha, id-densità għolja tal-popolazzjoni, l-ispazju limitat tal-art, in-nuqqas ta' ekonomiji ta' skala, id-dipendenza tagħha fuq distributuri u fornituri uniċi kif ukoll l-iskarsezza tar-riżorsi

naturali, kollha jaggravaw dawn l-isfidi. L-investimenti fir-rinnovazzjoni ta' bini privat u pubbliku huma kkomplementati minn riformi li jappoġġaw l-istrateġija ta' rinnovazzjoni fit-tul u biex itejbu ċ-ċirkolarità. Dawn l-investimenti jinvolvu r-rinnovazzjoni ta' għadd ta' binjiet pubbliċi u tas-settur privat, l-iskejjel pubbliċi u l-isptarijiet biex isiru aktar effiċjenti fl-enerġija u jitnaqqsu l-emissjonijiet tal-karbonju. Il-komponent għandu l-għan ukoll li jibni skola kważi newtrali f'termini ta' emissjonijiet tal-karbonju li se tinkludi l-użu ta' sistemi tal-enerġija rinnovabbli kif ukoll investimenti fl-enerġija rinnovabbli fit-toroq u fl-ispazji pubbliċi. Ir-riforma biex tiġi żviluppata strateġija fit-tul għar-rinnovazzjoni tal-bini tikkomplementa dawn l-investimenti billi toħloq qafas li jippromwovi r-rinnovazzjoni tal-istokk tal-bini ta' Malta sal-2050. Hija tipprevedi wkoll it-tfassil ta' politika mtejba dwar l-iskart, inkluża l-ġestjoni xierqa tal-iskart tal-kostruzzjoni u d-demolizzjoni biex tittejjeb iċ-ċirkolarità.

Dan il-komponent għandu żewġ riformi u ħames investimenti bi spiża totali ta' EUR 77,9 miljun. Jikkontribwixxi għall-inizjattiva ewlenija tal-UE "Renovate" billi jippromwovi l-effiċjenza fl-enerġija fis-settur privat u fil-bini pubbliku, inklużi l-isptarijiet pubbliċi u l-iskejjel pubbliċi, filwaqt li jfassal strateġija għall-promozzjoni tal-benefiċċji ta' binjiet ekoloġiċi fost il-pubbliku ġenerali. Jikkontribwixxi wkoll għall-inizjattiva ewlenija tal-UE ta' "Enerġizzazzjoni" billi jinvesti fl-enerġija rinnovabbli tal-binjiet, tat-toroq u tal-ispazji pubbliċi.

Komponent 2: L-indirizzar tan-newtralità tal-karbonju permezz tad-dekarbonizzazzjoni tat-trasport

Dan il-komponent tal-pjan Malti għall-irkupru u r-reżiljenza jgħin biex tiġi indirizzata l-isfida tal-konġestjoni tat-traffiku, tal-gassijiet serra u tal-emissjonijiet ta' sustanzi niġġiesa, u l-ħtieġa li s-settur tat-trasport isir aktar sostenibbli. L-objettiv huwa li t-traffiku jiġi trasferit mit-toroq għal modi aktar sostenibbli u li t-trasport bit-triq jiġi dekarbonizzat permezz tal-elettrifikazzjoni, f'konformità mal-pjan nazzjonali għall-enerġija u l-klima ta' Malta għall-2030, mal-Istrateġija ta' Żvilupp b'Livell Baxx ta' Emissjonijiet tal-Karbonju tal-2050, mal-Programm Nazzjonali ta' Riforma (2020) u mal-Istrateġija Nazzjonali tat-Trasport. Riformi bħal dawn itejbu l-ippjanar tat-trasport, iżidu l-użu tat-trasport pubbliku u jimplimentaw miżuri fil-Pjan ta' Mobilità Urbana Sostenibbli għar-reġjun tal-Belt Valletta. Dawn ir-riformi jidentifikaw ukoll żoni ta' riġenerazzjoni, jippromwovu t-telexogħol fis-settur pubbliku u jżidu l-effiċjenza tal-flotta tal-vetturi tas-settur pubbliku. L-investimenti jinkludu l-kostruzzjoni ta' sit ta' rmiġġ għal-laneċ, skema ta' skrappjar li tappoġġa x-xiri ta' vetturi elettriċi b'emissjonijiet żero fis-settur privat, it-tiġdid tal-flotta tal-vetturi tas-settur pubbliku b'vetturi elettriċi b'emissjonijiet żero u x-xiri ta' xarabanks elettriċi b'emissjonijiet żero għat-trasport pubbliku.

Dan il-komponent għandu sitt riformi u erba' investimenti bi spiża totali ta' EUR 110,4 miljun. Dan jikkontribwixxi għall-inizjattiva ewlenija tal-UE "Irriċarġjar u Riforniment" billi jippromwovi l-użu ta' vetturi aktar nodfa kif ukoll joħloq inċentivi li jinkoraġġixxu bidla modali.

Komponent 3: It-trawwim ta' ekonomija diġitali, intelliġenti u reżiljenti

Dan il-komponent jgħin biex jiġu indirizzati l-isfidi relatati ma' aktar diġitalizzazzjoni fis-setturi pubbliċi u privati. Dan jgħin biex jitjiebu r-reżiljenza, il-kapaċità u s-sigurtà tal-qafas diġitali tal-gvern, l-aċċess għat-teknoloġija diġitali, il-firxa u l-kwalità tas-servizzi tal-gvern elettroniku, l-użu ta' dawk is-servizzi mill-individwi u n-negozji, u d-diġitalizzazzjoni tas-settur

privat. Jgħin ukoll biex tiġi indirizzata l-isfida tat-titjib tal-prestazzjoni ta' Malta fir-R&I, fejn Malta hija kklassifikata bħala "innovatur moderat" skont it-Tabella ta' Valutazzjoni tal-Innovazzjoni Ewropea 2021[23]. L-objettiv huwa li titħaffef it-tranżizzjoni diġitali billi jissaħħaħ il-qafas ta' politika nazzjonali, isir investiment fid-diġitalizzazzjoni ulterjuri tal-amministrazzjoni pubblika u tas-servizzi pubbliċi (biex jiżdiedu l-firxa, il-kwalità u l-użu tagħhom), kif ukoll jingħata appoġġ lid-diġitalizzazzjoni tan-negozji, b'mod partikolari l-SMEs. Il-komponent għandu wkoll l-għan li jtejjeb il-prestazzjoni tar-R&I ta' Malta billi jippromwovi r-R&I tal-impriżi u jtejjeb il-kooperazzjoni pubblika-privata.

Dan il-komponent għandu żewġ riformi u erba' investimenti bi spiża totali ta' EUR 55,3 miljun. Jiffoka fuq l-inizjattiva ewlenija tal-UE "Modernizzazzjoni" billi jippromwovi servizzi diġitali aġġornati u siguri.

Komponent 4: It-tisħiħ tar-reżiljenza tas-sistema tas-saħħa

Dan il-komponent jgħin biex jiġu indirizzati l-isfidi li esperjenza s-settur tal-kura tas-saħħa ta' Malta, li qed jiffaċċa eżiġenzi akbar minħabba popolazzjoni li qed tixjieħ. L-objettiv huwa li tissaħħaħ ir-reżiljenza tas-settur tas-saħħa billi tittejjeb id-diġitalizzazzjoni tas-sistema tas-saħħa. Dan se jiffoka fuq l-iffaċilitar ulterjuri tal-użu tat-telemediċina, it-titjib tal-kapaċitajiet dijanjostiċi u kurattivi fil-kura tal-kanċer, it-titjib tal-ġestjoni tal-persunal u t-tnaqqis tad-dipendenza ta' Malta fuq pajjiżi oħra għat-terapiji tad-demm, tat-tessuti u taċ-ċelloli meħtieġa f'interventi u trattamenti mediċi. Il-komponent jinkludi riforma mmirata lejn it-titjib tal-ġestjoni tal-persunal u l-indirizzar tal-ostakli għar-reklutaġġ u ż-żamma ta' ħaddiema tal-kura tas-saħħa barranin, anke billi jittejjeb il-benesseri tagħhom. Ir-riforma tinkludi wkoll miżuri ta' prevenzjoni relatati mas-saħħa tat-tfal. It-tieni riforma tindirizza l-ostakli regolatorji li jistgħu jfixklu li jiġi sfruttat għalkollox l-investiment fiċ-Ċentru tad-Demm, it-Tessuti u ċ-Ċelloli. Barra minn hekk, il-komponent jinkludi investiment fl-istabbiliment ta' Ċentru tad-Demm, tat-Tessuti u taċ-Ċelloli qrib ħafna tal-isptar ewlieni f'Malta. It-tieni investiment jikkonsisti fi tliet proġetti biex tittejjeb ir-reżiljenza tas-sistema tas-saħħa permezz tad-diġitalizzazzjoni u ta' teknoloġiji ġodda.

Dan il-komponent għandu żewġ riformi u żewġ investimenti bi spiża totali ta' EUR 49,9 miljun. It-tieni investiment tiegħu jindirizza l-inizjattiva ewlenija tal-UE "Modernizzazzjoni" billi tiġi diġitalizzata s-sistema tas-saħħa.

Komponent 5: It-titjib ta' edukazzjoni ta' kwalità u t-trawwim ta' sostenibbiltà soċjoekonomika

Dan il-komponent jindirizza l-isfidi ta' proporzjonijiet għoljin ta' studenti li jabbandunaw is-sistema skolastika qabel iż-żmien u adulti b'livell baxx ta' ħiliet, nuqqas ta' ħiliet estensiv u l-ħtieġa li jittejbu l-kwalità u l-inklużività tas-sistema tal-edukazzjoni u t-taħriġ. Il-komponent jivvaluta wkoll is-sistema attwali tal-pensjonijiet u l-benefiċċji tal-qgħad biex ikompli jsegwi riformi ta' politika li jiżguraw li dawn ikunu adegwati u sostenibbli. L-objettiv tiegħu

[23]Il-Kummissjoni Ewropea, "Tabella ta' Valutazzjoni tal-Innovazzjoni Ewropea 2021", il-21 ta' Ġunju 2021.

huwa li jagħmel il-forza tax-xogħol u s-soċjetà Maltija aktar reżiljenti, anki fid-dawl tat-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali.

Dan il-komponent għandu sitt riformi u investiment wieħed bi spiża totali ta' EUR 41,4 miljun. Huwa jqis l-inizjattiva ewlenija tal-UE "Taħriġ mill-ġdid u titjib tal-ħiliet" billi jsaħħaħ il-kwalità u l-inklużività tas-sistema ta' edukazzjoni u taħriġ ta' Malta b'mod ġenerali u jtejjeb b'mod partikolari l-edukazzjoni u t-taħriġ vokazzjonali inizjali u kontinwi. Dan għandu jgħin biex is-soċjetà Maltija tiġi mgħammra bil-ħiliet meħtieġa fis-suq tax-xogħol attwali u futur.

Komponent 6: It-tisħiħ tal-qafas istituzzjonali

Dan il-komponent jindirizza għadd ta' sfidi istituzzjonali u ta' governanza fil-qasam tal-ġustizzja, il-ġlieda kontra l-korruzzjoni u l-ħasil tal-flus, u t-tassazzjoni. Fis-sistema ġudizzjarja, dawn l-isfidi huma relatati mal-indipendenza tal-ġudikatura, in-nuqqas ta' servizz ta' prosekuzzjoni separat mill-fergħa investigattiva, kif ukoll l-ineffiċjenzi li jistgħu jiġu parzjalment indirizzati permezz ta' diġitalizzazzjoni ulterjuri. L-isfidi fil-qafas ta' governanza huma relatati mad-detezzjoni u l-prosekuzzjoni effettivi ta' każijiet ta' korruzzjoni u ħasil tal-flus. Rigward it-tassazzjoni, xi karatteristiċi tas-sistema tat-taxxa setgħu għamlu l-prattiki ta' ppjanar aggressiv tat-taxxa aktar faċli kemm għall-kumpaniji kif ukoll għall-individwi. Ir-riformi biex titjieb is-sistema ġudizzjarja jinkludu bidliet fil-mod ta' kif il-ġudikatura tinħatar u titneħħa. Se jsir ukoll rieżami indipendenti biex jivvaluta l-indipendenza tat-tribunali speċjalizzati u tiġi implimentata l-azzjoni korrettiva meħtieġa biex tiġi ggarantita l-indipendenza tagħhom. Il-kapaċità tal-qafas istituzzjonali għall-ġlieda kontra l-korruzzjoni mistennija li tissaħħaħ bl-implimentazzjoni tal-elementi tal-bini tal-kapaċità tal-istrateġija nazzjonali kontra l-frodi u l-korruzzjoni, ir-riforma tal-uffiċċju għall-irkupru tal-assi u permezz ta' riformi li jiffukaw fuq il-korp ewlieni kontra l-korruzzjoni, jiġifieri l-Kummissjoni Permanenti Kontra l-Korruzzjoni. Sabiex jissaħħu l-investigazzjonijiet kriminali, inklużi l-korruzzjoni u l-ħasil tal-flus, ir-riformi jinkludu proċedura ġdida għall-ħatra tal-Kummissarju tal-Pulizija. Fil-qasam tal-prosekuzzjoni, il-komponent jipproponi l-ħolqien ta' servizz ta' prosekuzzjoni separat, filwaqt li jimplimenta wkoll stħarriġ ġudizzjarju ta' deċiżjonijiet mill-Avukat Ġenerali biex ma jittieħdux passi ta' prosekuzzjoni. Qed jitressqu wkoll miżuri biex tissaħħaħ is-sistema għall-ġlieda kontra l-ħasil tal-flus u l-finanzjament tat-terroriżmu. Barra minn hekk, erba' riformi jindirizzaw l-ippjanar aggressiv tat-taxxa billi (i) jillimitaw l-eżenzjoni mit-taxxa għal dividendi li ġejjin minn pajjiżi elenkati fil-lista tal-"Grupp dwar il-Kodiċi tal-Kondotta" ta' ġurisdizzjonijiet li ma jikkooperawx; (ii) jintroduċu leġiżlazzjoni dwar l-ipprezzar tat-trasferimenti; (iii) iwettqu studju segwit minn emendi legali dwar miżuri relatati ma' dividendi deħlin u ħerġin, pagamenti ta' imgħax u royalties; kif ukoll (iv) jiffaċilitaw skambju spontanju ta' informazzjoni dwar applikanti li jirċievu ċittadinanza Maltija skont l-iskema taċ-ċittadinanza mal-ġurisdizzjonijiet tat-taxxa oriġinali tagħhom. Dan il-komponent jinkludi wkoll investiment wieħed li għandu l-għan li jtejjeb il-kwalità u l-effiċjenza tas-sistema ġudizzjarja permezz tad-diġitalizzazzjoni.

Dan il-komponent għandu 12-il riforma u investiment wieħed bi spiża totali ta' EUR 10 miljun. Diversi elementi ta' dan il-komponent huma retroattivi, peress li diġà ġew implimentati parzjalment fl-2020 u fil-bidu tal-2021. Huwa jindirizza wkoll l-inizjattiva ewlenija tal-UE "Modernizzazzjoni" permezz ta' sforzi biex tiġi diġitalizzata s-sistema ġudizzjarja.

Tabella 3: Komponenti u spejjeż assoċjati

Komponent	Spejjeż (f'miljuni ta' EUR)
C1: L-indirizzar tan-newtralità klimatika permezz ta' effiċjenza enerġetika mtejba, enerġija nadifa u ekonomija ċirkolari	77,9
C2: L-indirizzar tan-newtralità tal-karbonju permezz tad-dekarbonizzazzjoni tat-trasport	110,4
C3: It-trawwim ta' ekonomija diġitali, intelliġenti u reżiljenti	55,3
C4: It-tisħiħ tar-reżiljenza tas-sistema tas-saħħa	49,9
C5: It-titjib ta' edukazzjoni ta' kwalità u t-trawwim ta' sostenibbiltà soċjoekonomika	41,4
C6: It-tisħiħ tal-qafas istituzzjonali	10
Total	**344,9**

3.2. Aspetti ta' implimentazzjoni tal-pjan

Konsistenza ma' programmi oħra

Il-pjan huwa konsistenti mal-programmi ewlenin l-oħra tal-UE u dawk nazzjonali. Il-Viżjoni tal-Iżvilupp Sostenibbli ta' Malta għall-2050 tistabbilixxi l-qafas ġenerali tal-iżvilupp fit-tul tagħha. Hija bbażata fuq tliet prijoritajiet tematiċi:

- it-tisħiħ tat-tkabbir ekonomiku;
- is-salvagwardja tal-ambjent tagħna; kif ukoll
- il-koeżjoni soċjali u l-benesseri.

Malta biħsiebha tuża din l-istrateġija bħala qafas għall-istrumenti li jappoġġaw l-iżvilupp matul id-deċennji li ġejjin. Is-sostenn finanzjarju mill-RRF, il-Ftehim ta' Sħubija għall-2021-2027 (u programmi operazzjonali sussegwenti) u fondi oħra tal-UE (kemm fl-ambitu tal-ġestjoni kondiviża kif ukoll tal-ġestjoni diretta), kif ukoll finanzjament nazzjonali, mistennijin li jikkomplementaw lil xulxin biex jiżguraw ippjanar integrat u implimentazzjoni koordinata tal-istrateġija ta' żvilupp fit-tul.

Jidher li l-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza huwa koerenti mal-fondi tal-politika ta' koeżjoni, li se jibqgħu l-istrument ewlieni ta' finanzjament tal-UE għall-iżvilupp ekonomiku. Hu mistenni li l-fondi strutturali u ta' investiment tal-UE jibqgħu l-istrument ewlieni tal-UE għall-finanzjament tal-iżvilupp soċjoekonomiku f'Malta. Il-pajjiż se jikseb aċċess għal EUR 1,923 biljun mill-baġit ewlieni tal-qafas finanzjarju pluriennali 2021-2027 tal-UE kif ukoll EUR 329 miljun f'sostenn mhux ripagabbli mill-istrument NextGenerationEU, li jammontaw għal EUR 2,25 biljun matul is-seba' snin li ġejjin.

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza mistenni li jkun strument ewlieni għat-tranżizzjoni klimatika. Dan jinkludi miżuri li jikkontribwixxu direttament jew indirettament għall-objettivi nazzjonali tal-pjan nazzjonali għall-enerġija u l-klima ta' Malta għall-2030 u l-Viżjoni għall-Iżvilupp Sostenibbli għall-2050, li jintużaw bħala input ewlieni fil-qafas strateġiku għall-pjan sħiħ. Investimenti konsistenti huma inklużi fil-Komponent 1. Dawn għandhom l-għan li jippromwovu d-dekarbonizzazzjoni tal-bini u l-użu ta' soluzzjonijiet tal-enerġija rinnovabbli, filwaqt li jintroduċu riformi biex jiżviluppaw strateġija fit-tul għar-rinnovazzjoni tal-bini u jtejbu l-ġestjoni tal-iskart. Skont il-Komponent 2, il-miżuri ta' riforma biex jitjieb l-ippjanar tat-trasport, jiżdied l-użu tat-trasport pubbliku u jiġu implimentati azzjonijiet tal-pjan ta' mobilità urbana sostenibbli għar-reġjun tal-Belt Valletta huma kkomplementati minn investimenti. Dawn jinkludu l-bini ta' sit ta' rmiġġ għal-laneċ, skema ta' skrappjar biex aktar nies jixtru vetturi elettriċi b'emissjonijiet żero, it-tiġdid tal-flotta tal-vetturi tas-settur pubbliku b'vetturi elettriċi b'emissjonijiet żero, u x-xiri ta' xarabanks elettriċi b'emissjonijiet żero għat-trasport pubbliku.

Malta tippjana li tiggarantixxi l-komplementarjetà bejn il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza u l-Pjan Nazzjonali tagħha dwar il-Politika taż-Żgħażagħ. Diversi miżuri huma inklużi fil-Komponent 5 (Edukazzjoni u sostenibbiltà soċjoekonomika) biex jiġi evitat it-tluq bikri mis-sistema skolastika u biex jiżdiedu l-gwida u l-opportunitajiet għat-titjib tal-ħiliet u t-taħriġ mill-ġdid tal-adulti kollha, b'mod partikolari l-adulti b'livell baxx ta' ħiliet. Huma previsti miżuri addizzjonali biex tingħata spinta lill-inklużività u l-kwalità tal-edukazzjoni għal studenti bi bżonnijiet speċjali u biex tittejjeb is-sistema ta' monitoraġġ tal-politika tal-edukazzjoni. Barra minn hekk, l-investiment propost biex jitwaqqaf ċentru għall-eċċellenza fl-edukazzjoni vokazzjonali (billi jinbena kampus ġdid għall-Istitut tal-Istudji Turistiċi) se jinkludi fakultà ġdida, faċilitajiet ta' prattika, ċentru ta' inkubazzjoni għall-appoġġ tal-intraprenditorija, ċentru R&Ż biex jinkoraġġixxi ideat innovattivi u faċilitajiet ta' edukazzjoni u kura bikrija tat-tfal biex il-persuni b'responsabbiltajiet ta' kura mhux imħallsa, speċjalment in-nisa, ikunu jistgħu jattendu l-korsijiet.

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza mistenni li jappoġġa t-tranżizzjoni diġitali. Il-pjan jinkludi miżuri li direttament jew indirettament jikkontribwixxu għall-objettivi nazzjonali tal-abbozz ta' strateġija diġitali ta' Malta. Għalkemm mhux iffinanzjat fl-ambitu tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza, il-Komponent 3 jinkludi għadd ta' riformi biex jitnaqqas id-distakk diġitali, jiġu promossi l-ħiliet diġitali, jitjiebu s-servizzi pubbliċi diġitali u tingħata spinta lill-innovazzjoni. L-investimenti huma mmirati lejn it-tisħiħ tan-networks ċentrali diġitali u s-soluzzjonijiet diġitali tal-gvern, id-diġitalizzazzjoni tad-Direttorat tal-Bastimenti Merkantili u t-titjib tat-twassil tas-servizzi pubbliċi diġitali għall-individwi u l-impriżi. Il-komponent jappoġġa wkoll l-adozzjoni tat-teknoloġiji diġitali mill-impriżi, inklużi l-SMEs, permezz ta' skema speċifika ta' għotjiet Dawn l-isforzi huma kkomplementati minn investimenti oħra inklużi fil-Komponent 6 biex tissaħħaħ id-diġitalizzazzjoni tas-sistema ġudizzjarja f'konformità mal-Istrateġija tal-Ġustizzja Diġitali u fil-Komponent 4 biex jiġu diġitalizzati ċerti proċessi operazzjonali u flussi tax-xogħol fis-settur tal-kura tas-saħħa.

Konsistenza mal-isfidi u l-prijoritajiet identifikati fl-aktar rakkomandazzjoni riċenti dwar iż-żona tal-euro

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza huwa ġeneralment konsistenti mal-isfidi u l-prijoritajiet identifikati fl-aktar Rakkomandazzjoni reċenti tal-Kunsill dwar il-politika ekonomika fiż-żona tal-euro (EAR). Il-pjan jiggarantixxi pożizzjoni ta' politika ta' appoġġ għall-irkupru billi jippromwovi investimenti ewlenin, isaħħaħ il-potenzjal tat-tkabbir u joħloq l-impjiegi. Il-pjan jindirizza direttament l-EAR 1 peress li jimplimenta miżuri li jgħinu biex is-sistema tas-saħħa ssir aktar reżiljenti. Il-pjan jinkludi riformi u investimenti li għandhom l-għan li jnaqqsu d-dipendenza fuq pajjiżi oħra għat-terapiji tad-demm, tat-tessuti u taċ-ċelloli u li jagħmluha aktar faċli li jiġu impjegati u miżmuma professjonisti fil-qasam tas-saħħa (Komponent 4). Fil-qasam tal-politika soċjali, il-pjan jinkludi riformi u investimenti biex jiġu vvalutati u rieżminati l-benefiċċji tal-qgħad u s-sistema tal-pensjonijiet biex jiġi żgurat li huma adegwati u sostenibbli (Komponent 5).

Il-pjan jikkontribwixxi wkoll għall-EAR 2 billi jtejjeb aktar il-konverġenza, ir-reżiljenza u t-tkabbir sostenibbli u inklużiv. Il-komponenti 1, 2 u 3 jinkludu investimenti u riformi biex isostnu t-tranżizzjoni klimatika, l-ekonomija ċirkolari u t-trasformazzjoni diġitali tal-pajjiż. Il-komponent 5 għandu l-għan li jsaħħaħ il-prevenzjoni u l-intervent tat-tluq bikri mis-sistema skolastika, jespandi l-gwida u l-opportunitajiet għat-titjib tal-ħiliet u t-taħriġ mill-ġdid tal-adulti kollha, speċjalment tal-adulti b'livell baxx ta' ħiliet, u jtejjeb l-aċċess għall-edukazzjoni ġenerali lill-istudenti bi bżonnijiet speċjali. Jinkludi wkoll miżuri biex jissaħħu l-politiki tas-suq tax-xogħol u jinbena ċentru ta' taħriġ vokazzjonali li se jinkorpora ċentru ta' inkubazzjoni ta' negozji ġodda, ċentru tar-R&Ż biex jinkoraġġixxi ideat innovattivi u faċilitajiet għall-indukrar tat-tfal żgħar biex jiffaċilitaw it-taħriġ. Il-komponent 6 jinkludi riformi biex jitrażżan l-ippjanar aggressiv tat-taxxa.

Il-pjan jindirizza l-EAR 3 dwar it-tisħiħ tal-oqfsa istituzzjonali nazzjonali. Il-komponent 6 jinkludi miżuri biex titjieb il-governanza tas-sistema ġudizzjarja, inkluż billi jinbidlu l-proċeduri ta' ħatra u tkeċċija tal-ġudikatura u tiġi ggarantita l-indipendenza tat-tribunali speċjalizzati. Il-qafas istituzzjonali biex tiġi indirizzata l-korruzzjoni se jissaħħaħ billi jiġi stabbilit prosekutur indipendenti, jiġu implimentati l-miżuri ta' bini tal-kapaċità amministrattiva previsti fl-istrateġija nazzjonali kontra l-frodi u l-korruzzjoni u riformi addizzjonali biex jissaħħaħ il-korp nazzjonali kontra l-korruzzjoni. Dwar il-ġlieda kontra l-ħasil tal-flus, il-Komponent 6 jimpenja lil Malta biex tlesti l-implimentazzjoni tal-pjan ta' azzjoni dwar il-ġlieda kontra l-ħasil tal-flus nazzjonali / il-ġlieda kontra l-finanzjament tat-terroriżmu / sanzjonijiet finanzjarji mmirati u biex timplimenta kull azzjoni meħtieġa mit-Task Force ta' Azzjoni Finanzjarja, il-korp intergovernattiv li jistabbilixxi standards internazzjonali dwar il-ħasil tal-flus u l-ġlieda kontra l-finanzjament tat-terroriżmu. Il-komponenti 3, 4 u 6 jinkludu investimenti biex titħaffef id-diġitalizzazzjoni tal-amministrazzjoni pubblika, is-saħħa u s-sistemi ġudizzjarji.

Organizzazzjoni amministrattiva

Il-pjan jistabbilixxi qafas amministrattiv koerenti u konsistenti għall-implimentazzjoni tiegħu. Il-Ministeru inkarigat mill-ġestjoni tal-fondi tal-UE, li huwa l-Uffiċċju tal-Prim Ministru,

jaġixxi bħala awtorità ta' koordinazzjoni għall-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza, il-Ftehim ta' Sħubija u fondi oħra tal-UE għall-2021-2027. Dan huwa mistenni jiżgura approċċ koerenti u konsistenti għall-programmazzjoni u l-implimentazzjoni. L-għan huwa li jiġu massimizzati l-assorbiment tal-fondi tal-UE, il-komplementarjetà bejn diversi flussi ta' finanzjament u jingħata lok għal tranżizzjoni bla intoppi bejn perjodi ta' programmazzjoni differenti.

L-awtorità li tikkoordina għandha s-setgħa li twettaq il-kompiti rilevanti relatati mal-ġestjoni u l-kontroll u li tiżgura li l-interessi finanzjarji tal-UE jiġu protetti. Dan jinkludi (i) il-verifika li l-istadji importanti u l-miri jintlaħqu f'konformità mal-objettivi strateġiċi u operazzjonali; (ii) l-implimentazzjoni ta' sistema interna ta' ġestjoni u kontroll biex tipprevjeni u tindividwa l-irregolaritajiet u tieħu azzjonijiet korrettivi xierqa; (iii) l-implimentazzjoni ta' miżuri effettivi u proporzjonati kontra l-frodi b'kunsiderazzjoni tar-riskji identifikati; (iv) l-iżgurar tal-ġbir effiċjenti u f'waqtu tad-*data* ta' monitoraġġ; (v) it-twaqqif ta' sistema kompjuterizzata għar-reġistrazzjoni ta' *data* operazzjonali; (vi) l-iżgurar li l-benefiċjarji jkollhom sistema tal-kontabbiltà separata jew kodiċi ta' tranżazzjoni kif suppost; (vii) u t-twettiq ta' valutazzjonijiet *ex post* biex jiġu evalwati r-riżultati tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza.

Il-pjan jistabbilixxi struttura amministrattiva ċara għall-implimentazzjoni tiegħu. Dan jinkludi diversi saffi ewlenin ta' governanza:

- Task Force tal-RRP, li tinkludi dipartimenti rappreżentattivi mill-Ministeru inkarigat mill-ġestjoni tal-fondi tal-UE u l-Ministeru għall-Finanzi u x-Xogħol, inkarigat li jipprovdi tmexxija koordinata u monitoraġġ iffukat.
- Id-Diviżjoni tal-Ippjanar u l-Koordinazzjoni tal-Prijoritajiet fil-Ministeru inkarigat mill-ġestjoni tal-fondi tal-UE, inkarigat li jwettaq il-kompiti rilevanti kollha relatati mal-ġestjoni u l-kontroll tal-implimentazzjoni tal-pjan.
- Il-benefiċjarji tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza, responsabbli għall-implimentazzjoni tal-interventi meħtieġa mill-komponenti tal-pjan, inkluż li jintlaħqu l-istadji importanti u l-miri.
- Il-Ministeru Kompetenti inkarigat mill-iżgurar tal-koordinazzjoni bejn l-aġenziji għall-miżuri aktar kumplessi relatati mal-pjan, is-sorveljanza u l-għoti ta' appoġġ lill-benefiċjarji.
- L-Awtorità tal-Awditjar, l-awtorità tal-awditjar maħtura għall-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza.

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza jibbenefika mill-esperjenza miksuba fir-rigward tal-fondi tal-politika ta' koeżjoni fl-ambitu ta' qafas komuni ta' koordinazzjoni u governanza. Dan għandu jwassal għal approċċ konsistenti fir-rigward tal-ippjanar, il-programmazzjoni, il-ġestjoni, l-implimentazzjoni, u l-kontroll u l-awditjar. Fil-Ministeru inkarigat mill-ġestjoni tal-fondi tal-UE, id-Diviżjoni tal-Ippjanar u l-Koordinazzjoni tal-Prijoritajiet inħatret biex tipprovdi tmexxija, koordinazzjoni u sorveljanza fil-proċess ta' estensjoni tal-qafas ta' governanza tal-fondi tal-politika ta' koeżjoni tal-UE għall-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza. Barra minn hekk, qafas istituzzjonali li jintegra l-iżvilupp sostenibbli fost is-saffi tal-gvern, ikkoordinat mill-Ministeru għall-Ambjent, l-Iżvilupp Sostenibbli u t-Tibdil fil-Klima, jappoġġa l-implimentazzjoni tal-Viżjoni ta' Malta għal Żvilupp Sostenibbli. L-appoġġ tekniku jista' jintalab skont l-Istrument ta'

Appoġġ Tekniku biex jgħin lill-Istati Membri fl-implimentazzjoni tal-pjan. Dan l-istrument jipprovdi għarfien espert fil-bini tal-kapaċitajiet biex jiġu implimentati l-pjanijiet f'għadd ta' oqsma bħas-saħħa, il-ġustizzja, ir-riforma tal-qrati tat-taxxa, it-tranżizzjoni ekoloġika u t-tranżizzjoni diġitali, ir-riformi tal-amministrazzjoni pubblika, kif ukoll għall-implimentazzjoni kumplessiva tal-pjan. L-appoġġ settorjali għar-riformi ta' politika jista' jingħata wkoll mill-Faċilità ta' Appoġġ għall-Politiki tal-programm Orizzont, li jagħti lill-Istati Membri u lill-pajjiżi assoċjati ma' Orizzont Ewropa, l-appoġġ prattiku għat-tfassil, l-implimentazzjoni u l-evalwazzjoni tar-riformi li jtejbu l-kwalità tal-investimenti, il-politiki u s-sistemi tagħhom dwar ir-riċerka u l-innovazzjoni.

Ugwaljanza bejn il-ġeneri u opportunitajiet indaqs għal kulħadd

Il-pjan jinkludi sensiela ta' miżuri li huma mistennija jgħinu biex jiġu indirizzati l-isfidi fil-qasam tal-ugwaljanza bejn il-ġeneri u l-opportunitajiet indaqs għal kulħadd. Miżuri ta' rilevanza partikolari jinkludu dawk li għandhom l-għan li (i) itejbu l-għoti ta' servizzi ta' childcare bħala parti miċ-Ċentru għall-Eċċellenza fl-Edukazzjoni Vokazzjonali l-ġdid (il-Kampus tal-ITS), iħeġġu lin-nies b'responsabbiltajiet ta' kura li għalihom ma jitħallsux, speċjalment in-nisa, sabiex jattendu l-korsijiet; (ii) jippromovu soluzzjonijiet ta' xogħol mill-bogħod għall-amministrazzjoni pubblika, sabiex ikun hemm bilanċ aħjar bejn ix-xogħol u l-ħajja privata; u (iii) jimplimentaw miżuri inklużi fl-Istrateġija tal-futur għall-Impjiegi fir-rigward tal-ħaddiema akbar fl-età (b'età bejn il-55 u s-64 sena), l-adulti b'livell baxx ta' ħiliet u d-differenza bejn il-ġeneri fl-impjiegi. Il-bini ta' skola kważi newtrali f'termini ta' emissjonijiet tal-karbonju se tkun tinkludi wkoll infrastruttura għall-edukazzjoni u l-kura bikrija tat-tfal għal madwar 120 student, u b'hekk tikkontribwixxi għal opportunitajiet indaqs għat-tfal kollha.

Il-pjan jinkludi wkoll miżuri għat-titjib tal-integrazzjoni u l-benesseri tal-ħaddiema barranin fis-settur tas-saħħa, kif ukoll Ċentru ta' e-Tagħlim li jiffoka fuq ir-rekwiżiti tad-Direttorat għad-Drittijiet tal-Bniedem, li jipprovdi fost affarijiet oħra taħriġ fil-lingwi, orjentazzjoni kulturali u faċilitajiet ta' integrazzjoni f'punt uniku ta' servizz għal eluf ta' ħaddiema barranin. L-għoti ta' aċċess għat-trasport pubbliku bla ħlas lil madwar 100 000 ruħ, apparti l-gruppi li bħalissa diġà jgawdu minn trasport pubbliku bla ħlas, se jkun ta' benefiċċju partikolarment għal dawk li jiddependu mit-trasport pubbliku u li jużawh ta' spiss. Ta' min wieħed isemmi li Malta tinkludi l-adozzjoni u l-implimentazzjoni tal-miżuri mill-Politika ta' Inklużjoni Nazzjonali aġġornata tagħha flimkien ma' miżuri ta' riforma apposta biex tittejjeb l-edukazzjoni inklużiva ta' kwalità għall-istudenti bi bżonnijiet speċjali. Tinkludi wkoll miżuri mill-ewwel Strateġija u Pjan ta' Azzjoni għall-Integrazzjoni tal-Ugwaljanza bejn il-Ġeneri, inkluż l-indirizzar tal-isterjotipi marbuta mal-ġeneru u l-ġbir ta' *data* diżaggregata biex jiġi appoġġat ulterjorment it-tfassil tal-politika bbażat fuq l-evidenza. Barra minn hekk, Malta tenfasizza li r-riformi u l-investimenti kollha se jiġu implimentati f'konformità mal-Istrateġija Nazzjonali tagħha għad-Diżabilità.

Ir-riformi u l-investimenti biex jitnaqqas it-tluq bikri mill-iskola u biex jiġu estiżi l-opportunitajiet ta' titjib tal-ħiliet u taħriġ mill-ġdid tal-ħiliet għall-adulti kollha, b'mod partikolari għall-adulti b'livell baxx ta' ħiliet, huma mistennija jkunu ta' benefiċċju għall-istudenti żgħażagħ u għal persuni minn kuntesti soċjoekonomiċi vulnerabbli, inklużi dawk b'esperjenzi ta'

migrazzjoni fil-passat. Il-pjan jinkludi wkoll programm biex jgħin lill-familji bi dħul baxx ikollhom konnessjoni u aċċess għal kompjuters kif ukoll l-għarfien relatat. Dan se jtejjeb il-kompetenza diġitali, inaqqas id-distakk diġitali u jtejjeb il-koeżjoni soċjoekonomika.

Proċess ta' konsultazzjoni

L-awtoritajiet Maltin ikkonsultaw aktar minn 145 korp biex jiddeterminaw l-objettivi prinċipali ta' politika għall-finanzjament tal-UE, inkluż l-RRF. Fl-2020 ġew stabbiliti ħames kumitati biex jiffukaw fuq l-objettivi prinċipali ta' politika skont ir-Regolament dwar Dispożizzjonijiet Komuni u l-ħtiġijiet ta' investiment usa' tal-pajjiż. Saru laqgħat biex jiġu indirizzati diversi suġġetti, inklużi t-tkabbir ekonomiku, it-tranżizzjoni diġitali u ekoloġika, l-ambjent, it-trasport, il-koeżjoni soċjali, l-edukazzjoni u s-saħħa, kif ukoll il-ħtiġijiet territorjali ta' Għawdex. Il-partijiet ikkonċernati kienu jinkludu korpi governattivi, awtoritajiet urbani u awtoritajiet pubbliċi oħra, is-soċjetà ċivili, il-korpi ambjentali, u l-korpi li jirrappreżentaw l-inklużjoni soċjali, id-drittijiet fundamentali, id-drittijiet tal-persuni b'diżabilità, l-ugwaljanza bejn il-ġeneri u n-nondiskriminazzjoni taż-żgħażagħ, fost l-oħrajn. L-eżiti ta' tali konsultazzjoni tefgħu dawl fuq il-pożizzjonijiet tal-partijiet ikkonċernati dwar il-ħtiġijiet u l-prijoritajiet tal-investimenti meħtieġa għall-iżvilupp soċjoekonomiku ta' Malta. Servew ukoll bħala kontribut importanti biex jiġu identifikati r-riformi u l-investimenti għall-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta.

Fl-2021, saru diversi laqgħat bilaterali ma' partijiet ikkonċernati differenti, inklużi benefiċjarji possibbli, bl-attenzjoni tkun fuq il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza, b'mod partikolari. Id-deskrizzjonijiet ġenerali tal-pjan ġew diskussi wkoll mal-Kunsill Malti għall-Iżvilupp Ekonomiku u Soċjali, li jirrappreżenta l-korpi prinċipali ta' min iħaddem, it-trade unions u s-soċjetà ċivili kif ukoll il-gvern. Il-konsultazzjonijiet dwar l-implimentazzjoni tal-pjan f'Malta se jsiru ġeneralment f'konformità mal-qafas ta' konsultazzjoni adottat għas-Semestru Ewropew. Dawn se jitmexxew mill-Ministeru inkarigat mill-ġestjoni tal-fondi tal-UE, b'kollaborazzjoni mill-qrib mal-Ministeru għall-Finanzi u x-Xogħol.

Awtovalutazzjoni tas-sigurtà

Skont l-Artikolu 18(4)(g) tar-Regolament RRF, il-pjan ta' Malta jinkludi awtovalutazzjoni tas-sigurtà għall-investimenti rilevanti fil-kapaċitajiet diġitali taħt il-Komponenti 3, 4 u 6 (b'rabta mat-tisħiħ tal-qafas diġitali tal-gvern, id-diġitalizzazzjoni tad-Direttorat tal-Bastimenti Merkantili, id-diġitalizzazzjoni tal-amministrazzjoni pubblika, inkluż il-forniment ta' għodod diġitali għal soluzzjonijiet ta' xogħol mill-bogħod, id-diġitalizzazzjoni tas-sistema tal-kura tas-saħħa u tas-sistema tal-ġustizzja). Il-pjan jispjega li, bħala parti mill-proċess ta' għoti ta' kuntratti pubbliċi, id-disinji tekniċi se jiġu skrutinizzati mill-Aġenzija tat-Teknoloġija tal-Informatika ta' Malta, b'mod partikolari biex jiġi żgurat li jikkonformaw mal-istandards ta' sigurtà ta' referenza. Il-forniturі se jkunu mistennija wkoll li jsegwu l-politiki tas-sigurtà tal-informazzjoni tal-gvern. Barra minn hekk, il-kuntratti ta' servizzi rilevanti mal-forniturі se jinkludu skeda speċifika tas-sigurtà biex tkopri r-riskji relatati mad-*data*, il-katina ta' provvista, il-kontinwità tal-operat, il-proċessi tal-forniturі u t-tagħmir.

Minbarra dan, se jiġi żgurat li jitqies li s-servizzi jiġu pprovduti f'konformità mal-leġiżlazzjoni tal-UE, inkluż ir-Regolament Ġenerali dwar il-Protezzjoni tad-*Data* (UE) 2016/679, bi klawsoli kuntrattwali speċifiċi. Terġa' u tgħid, il-pjan jelenka miżuri speċifiċi li se jiġu implimentati fit-tfassil tas-soluzzjonijiet rilevanti biex jiġu mmitigati r-riskji għaċ-ċibersigurtà. Dan jinkludi l-kriptaġġ tad-*data*, is-segmentazzjoni tan-network, is-sistemi ta' sejbien ta' intrużjoni, il-logs tal-awditjar, l-integrazzjoni tal-ġestjoni tal-identitajiet, l-awtentikazzjoni b'diversi fatturi, l-użu ta' servizzi siguri tal-cloud ibbażati fl-UE, eċċ. Il-miżuri strateġiċi msemmija fl-awtovalutazzjoni tas-sigurtà jkunu jeħtieġu monitoraġġ mill-qrib fl-implimentazzjoni tal-pjan.

Proġetti transfruntiera u li jinvolvu aktar minn pajjiż wieħed

Fil-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ma hemm inkluż l-ebda proġett kbir b'perspettiva transfruntiera jew li jinvolvi aktar minn pajjiż wieħed. L-investiment fid-diġitalizzazzjoni tas-settur tas-saħħa (relatat mal-installazzjoni ta' tagħmir ta' Aċċeleratur Lineari b'Riżonanza Manjetika (MR Linac)) joffri opportunitajiet biex wieħed jipparteċipa f'networks internazzjonali.

Strateġija ta' komunikazzjoni

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza jiddeskrivi b'mod ġenerali l-pjanijiet ta' komunikazzjoni ta' Malta. Id-deskrizzjoni tal-istrateġija ta' komunikazzjoni għandha l-għan li tipprovdi messaġġ ikkoordinat, rikonoxxibbli u sempliċi li jenfasizza l-impatt tal-pjan fuq l-ekonomija u l-benesseri soċjoekonomiku taċ-ċittadini Maltin. L-objettivi tal-istrateġija jinkludu:

- is-sensibilizzazzjoni dwar il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza u l-ambitu tiegħu;
- l-ikkomunikar u l-promozzjoni tal-adozzjoni tal-pjan, u kwalunkwe emenda tiegħu, fejn rilevanti;
- il-promozzjoni tal-implimentazzjoni tal-pjan;
- l-ippubblikar tal-lista ta' proġetti ffinanzjati skont il-pjan;
- l-għajnuna lill-benefiċjarji tal-proġetti biex jifhmu r-rekwiżiti tal-pubbliċità u l-issodisfar tagħhom;
- il-pubblikazzjoni ta' linji gwida dwar l-identità viżwali u materjal pubbliċitarju għall-użu mill-proġetti kollha appoġġati sabiex ikun aċċertat rikonoxximent xieraq u konsistenti tal-assistenza riċevuta; u
- l-promozzjoni tar-rwol tal-pjan u l-kontribut tal-UE biex jintlaħqu l-objettivi nazzjonali.

L-azzjonijiet ta' pubbliċità se jkunu differenzjati skont l-udjenzi fil-mira. Se jvarjaw mill-pubbliku ġenerali għal multiplikaturi aktar immirati tal-messaġġ ikkomunikat u l-benefiċjarji, il-partijiet ikkonċernati inkarigati mill-implimentazzjoni, kif ukoll l-utenti tal-infrastruttura u tat-taħriġ tal-azzjonijiet li jkunu qed jiġu appoġġati.

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza huwa mistenni li jingħata promozzjoni fost il-pubbliku permezz ta' diversi kanali ta' komunikazzjoni. Dawn jinkludu l-media awdjoviżiva, soċjali u tal-web, kif ukoll il-media stampata, materjal promozzjonali, senjaletika, u parteċipazzjoni

f'avvenimenti lokali. Malta ddikjarat l-intenzjoni tagħha li toħloq sit web biex tagħti viżibbiltà lill-inizjattivi ffinanzjati taħt dan il-pjan.

Ir-riformi u l-investimenti kollha proposti fil-pjan huma mistennija jkunu akkumpanjati minn miżuri ta' komunikazzjoni xierqa. L-attenzjoni hija mistennija tkun fuq interventi relatati mas-saħħa, l-edukazzjoni u l-isforzi ta' dekarbonizzazzjoni fil-binjiet u t-trasport. Għall-implimentazzjoni tal-attivitajiet ta' komunikazzjoni u informazzjoni, huwa mistenni li jiġi allokat baġit indikattiv ta' EUR 250 000 għal interventi bħal dawn. Għandu jinħatar punt ta' kuntatt għall-koordinazzjoni tal-attivitajiet ta' komunikazzjoni relatati mal-pjan. Għandu jkun hemm koordinazzjoni bejn l-awtoritajiet tal-UE u dawk nazzjonali sabiex jiġi mmassimizzat l-impatt u l-effettività tal-komunikazzjoni, u tiġi żgurata sensibilizzazzjoni dwar il-kontribut tal-RRP għall-irkupru fil-livell ta' Malta u dak Ewropew u għat-tranżizzjoni doppja.

Malta għandha l-għan li l-implimentazzjoni tal-istrateġija ta' komunikazzjoni tkun akkumpanjata minn attivitajiet ta' monitoraġġ u ta' evalwazzjoni. Għal dan l-għan, indikatur tal-output għandu l-għan li jikkwantifika l-għadd ta' attivitajiet ta' pubbliċità li jkunu saru sal-2026. Barra minn hekk, bħala parti mill-attivitajiet ta' evalwazzjoni tagħha, id-Diviżjoni tal-Ippjanar u l-Koordinazzjoni tal-Prijoritajiet fl-Uffiċċju tal-Prim Ministru qed tippjana li twettaq stħarriġ annwali li jipprovdi valutazzjoni oġġettiva tal-għarfien , is-sensibilizzazzjoni u l-perċezzjoni tal-pubbliku dwar l-interventi ffinanzjati mill-UE f'Malta. L-istħarriġ annwali huwa mistenni jiġi adattat sabiex jitqiesu l-miżuri u l-interventi skont il-pjan.

Għajnuna mill-Istat

Ir-regoli dwar l-għajnuna mill-Istat u l-kompetizzjoni japplikaw kompletament għall-miżuri ffinanzjati mill-RRF. Il-fondi tal-UE li jaslu permezz tal-awtoritajiet tal-Istati Membri, bħall-RRF, isiru riżorsi tal-Istat u jistgħu jikkostitwixxu għajnuna mill-Istat jekk jiġu ssodisfati l-kriterji l-oħra kollha tal-Artikolu 107(1) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFUE). Meta jiġri hekk u jkun hemm il-preżenza tal-għajnuna mill-Istat, l-Istati Membri jridu jinnotifikaw dawn il-miżuri lill-Kummissjoni u jiksbu approvazzjoni qabel ma jkunu jistgħu jagħtu l-għajnuna, sakemm dawk il-miżuri ma jkunux koperti minn skema ta' għajnuna eżistenti jew jikkonformaw mal-kundizzjonijiet applikabbli ta' regolament ta' eżenzjoni ta' kategorija, b'mod partikolari r-Regolament għall-Eżenzjoni Ġenerali Sħiħa. Dan jiddikjara li ċerti kategoriji ta' għajnuna huma kompatibbli mas-suq intern skont l-Artikoli 107 u 108 TFUE[24].

Meta jkun hemm il-preżenza tal-għajnuna mill-Istat u din tkun teħtieġ li tiġi nnotifikata, huwa d-dmir tal-Istat Membru li jinnotifika l-miżuri tal-għajnuna mill-Istat lill-Kummissjoni qabel ma jikkonċedi l-implimentazzjoni tagħhom, f'konformità mal-Artikolu 108(3) TFUE. F'dan ir-rigward, l-analiżi dwar l-għajnuna mill-Istat li saret minn Malta fil-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ma tistax titqies bħala notifika ta' għajnuna mill-Istat. Sa fejn Malta tqis li miżura

[24] Ir-Regolament tal-Kummissjoni 651/2014, ĠU L 187, 26.6.2014, p. 1.

speċifika li tinsab fil-pjan tirrikjedi għajnuna *de minimis* jew għajnuna eżentata mir-rekwiżit ta' notifika, hija r-responsabbiltà ta' Malta li tiżgura konformità sħiħa mar-regoli applikabbli.

4. SOMMARJU TAL-VALUTAZZJONI TAL-PJAN

4.1. Rispons komprensiv u bbilanċjat b'mod adegwat għas-sitwazzjoni ekonomika u soċjali

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza jippreżenta rispons komprensiv u bbilanċjat b'mod adegwat għas-sitwazzjoni ekonomika u soċjali, u b'hekk jikkontribwixxi għas-sitt pilastri kollha msemmija fl-Artikolu 3 tar-Regolament RRF. Il-pjan jimxi fuq approċċ olistiku biex ikun hemm irkupru u titjieb ir-reżiljenza soċjoekonomika. Kumplessivament, jiffoka fuq it-tranżizzjoni doppja ekoloġika u diġitali u fuq l-indirizzar tal-isfidi ewlenin ta' Malta, bħall-effettività tal-amministrazzjoni pubblika u tas-sistema tal-ġustizzja, il-ħtiġijiet fil-qasam soċjali u edukazzjonali tal-pajjiż, ir-reżiljenza tas-sistema tas-saħħa, u t-titjib tal-kompetittività f'setturi ewlenin

Tabella 4: Il-kopertura tas-sitt pilastri tal-RRF mill-komponenti tal-pjan

	Tranżizzjoni ekoloġika	Trasformazzjoni diġitali	Tkabbir smart, sostenibbli u inklużiv	Koeżjoni soċjali u territorjali	Reżiljenza tas-saħħa u ekonomika, soċjali u istituzzjonali	Politiki għall-ġenerazzjoni li jmiss
Komponent 1	●		○			●
Komponent 2	●		○			●
Komponent 3		●	●		●	○
Komponent 4		○	●	○	●	○
Komponent 5			●	●	○	●
Komponent 6		●	○		●	

Didaskalija: "●": investimenti u riformi tal-komponent jikkontribwixxu b'mod sinifikanti għall-pilastru; "○": il-komponent jikkontribwixxi parzjalment għall-pilastru.

Tranżizzjoni ekoloġika

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza huwa mistenni li jikkontribwixxi għat-tranżizzjoni ekoloġika. It-tranżizzjoni ekoloġika se tkun appoġġata minn diversi miżuri ta' riforma u investiment sabiex issir id-dekarbonizzazzjoni tat-trasport, timmaterjalizza l-mobbiltà sostenibbli, tittejjeb l-effiċjenza enerġetika tal-binjiet u tingħata promozzjoni lill-enerġija rinnovabbli. L-investimenti proposti fir-rinnovazzjoni tal-bini (il-Komponent 1) huma mistennija jwasslu għal tnaqqis fl-emissjonijiet ta' gassijiet serra billi jillimitaw l-użu tal-elettriku li jinkiseb mill-grilja

nazzjonal. Dan l-impatt se joħroġ u jissaħħaħ aktar mill-investimenti proposti fil-promozzjoni tal-użu tat-teknoloġiji tal-enerġija rinnovabbli. Dawn huma kkumplimentati minn riformi fis-settur tal-iskart sabiex tittejjeb l-ekonomija ċirkolari u jitnaqqas l-impatt ambjentali tal-iskart. Il-Komponent 2 jippromovi bidla modali mit-trasport bit-triq għal modi tat-trasport aktar sostenibbli u għandu l-għan li jiddekarbonizza t-trasport bit-triq permezz tal-elettrifikazzjoni, f'konformità max-xejriet attwali sabiex it-trasport bit-triq isir aktar intelliġenti u aktar sostenibbli[25]. Investimenti li jikkontribwixxu għal dawn l-objettivi jinkludu l-bini ta' post ġdid fejn torbot il-lanċa f'Buġibba, San Pawl il-Baħar, mezzi biex jifilħu għall-adozzjoni ta' vetturi elettriċi fis-settur privat u s-sostituzzjoni ta' parti mill-flotta tat-trasport pubbliku. Barra minn hekk, huma proposti riformi biex jittejjeb l-ippjanar tat-trasport, jiġi estiż it-trasport pubbliku, jiġi promoss it-telexogħol fis-settur pubbliku u tiżdied l-effiċjenza tal-flotta tal-vetturi tas-settur pubbliku.

Trasformazzjoni diġitali

Ir-riformi u l-investimenti proposti huma mistennija jsostnu t-tranżizzjoni diġitali filwaqt li jtejbu l-produttività, iżidu l-output potenzjali u jagħmlu s-settur pubbliku aktar effettiv u trasparenti. Il-pjan jipproponi approċċ integrat għall-appoġġ tat-tranżizzjoni diġitali u sabiex din isseħħ b'mod rapidu billi jsaħħaħ il-qafas ta' politika nazzjonali, isir investiment fid-diġitalizzazzjoni ulterjuri tal-amministrazzjoni pubblika u s-servizzi pubbliċi, kif ukoll billi jsaħħaħ l-inizjattivi relatati mad-diġitalizzazzjoni tas-settur privat. Taħt il-Komponent 3 huma inklużi investimenti ewlenin, bħat-titjib tal-qafas diġitali tal-gvern, id-diġitalizzazzjoni tad-Direttorat tal-Bastimenti Merkantili, id-diġitalizzazzjoni ulterjuri tal-amministrazzjoni pubblika u s-servizzi tagħha, u t-tnedija ta' miżuri ta' appoġġ biex is-settur privat jiġi diġitalizzat. Apparti minn hekk, il-miżuri ta' riforma li jibnu fuq l-istrateġiji nazzjonali li qed jiġu żviluppati għandhom l-għan li jxejnu u jnaqqsu d-distakk diġitali, isaħħu u jippromovu l-ħiliet diġitali u jtejbu s-servizzi pubbliċi diġitali. Għandhom ukoll l-għan li jimplimentaw l-Istrateġija ta' Speċjalizzazzjoni Intelliġenti ta' Malta, li tippromovi r-riċerka u l-innovazzjoni tan-negozju u ssaħħaħ il-kooperazzjoni pubblika-privata. L-investimenti taħt il-Komponent 4 għandhom iħaffu t-tranżizzjoni diġitali tas-sistema tal-kura tas-saħħa ta' Malta, itejbu l-kwalità tal-kura tal-pazjenti u l-esperjenza tal-pazjenti, u jnaqqsu l-ħinijiet ta' stennija. L-investiment fid-diġitalizzazzjoni taħt il-Komponent 6 għandu jtejjeb il-mod kif taħdem is-sistema tal-ġustizzja billi jimplimenta għadd ta' għodod u soluzzjonijiet diġitali siguri biex iservu ta' appoġġ għall-utenti permezz tal-kollaborazzjoni u l-integrazzjoni, u b'hekk tiżdied l-aċċessibbiltà għas-sistema tal-ġustizzja u l-effiċjenza tagħha.

[25] https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC116644.

Tkabbir smart, sostenibbli u inklużiv, inkluż l-koeżjoni ekonomika, l-impjiegi, il-produttività, il-kompetittività, ir-riċerka, l-iżvilupp u l-innovazzjoni, u suq intern li jiffunzjona tajjeb b'SMEs b'saħħithom

L-investimenti u r-riformi fl-edukazzjoni u t-taħriġ huma mistennija jikkontribwixxu għal tkabbir smart u inklużiv. Ir-riformi fl-edukazzjoni u t-taħriġ u fil-politiki attivi tas-suq tax-xogħol proposti taħt il-komponenti differenti se jgħinu biex tittejjeb l-offerta tat-taħriġ u tiġi allinjata aħjar mal-ħtiġijiet tas-suq tax-xogħol. B'mod partikolari, il-Komponent 5 jinkludi r-riforma tal-istrateġija tal-impjiegi, il-promozzjoni tat-titjib tal-ħiliet billi tiġi żviluppata sistema ta' gwida għall-karrieri u tul il-ħajja għall-istudenti adulti, u investimenti fil-ħiliet għas-settur tat-turiżmu u tal-ospitalità, li huwa settur ekonomiku ewlieni f'Malta. Dan l-investiment jiffoka fuq it-taħriġ u t-titjib tal-ħiliet tal-kapital uman biex jirrispondi għall-ħtiġijiet tal-futur ta' turiżmu ta' kwalità ogħla, aktar sostenibbli u aktar ekoloġiku. Ir-riformi u l-investimenti ambizzjużi għar-rinnovazzjoni tal-bini previsti taħt il-Komponent 1 għandhom il-potenzjal li jagħtu spinta lill-ħolqien tal-impjiegi u jappoġġaw l-iżvilupp ta' ħiliet ekoloġiċi għas-settur tar-rinnovazzjoni u l-kostruzzjoni. L-investimenti fis-servizzi tas-saħħa innovattivi taħt il-Komponent 4 jista' jkollhom effett kollaterali fuq it-tkabbir u l-ħolqien tal-impjiegi f'oqsma oħra. L-appoġġ għad-diġitalizzazzjoni tas-settur privat taħt il-Komponent 3 x'aktarx li joħloq ukoll opportunitajiet ta' xogħol fl-ICT. L-isforzi tar-riformi taħt il-Komponent 3 huma mistennija jippromovu r-riċerka u l-innovazzjoni fis-settur tan-negozju u jsaħħu l-kooperazzjoni privata-pubblika.

Koeżjoni soċjali u territorjali

Il-koeżjoni soċjali se tissaħħaħ permezz ta' miżuri biex jittejjeb l-aċċess għall-edukazzjoni u t-taħriġ, u l-adegwatezza tal-protezzjoni soċjali u s-sistemi tal-pensjonijiet. Il-miżuri previsti taħt il-Komponent 5 għandhom il-potenzjal li jżidu l-parteċipazzjoni fl-edukazzjoni u t-taħriġ, inkluż għal gruppi vulnerabbli bħaż-żgħażagħ f'riskju li jitilqu mill-iskola qabel iż-żmien, persuni b'livell baxx ta' ħiliet u dawk b'diżabilità, u b'hekk inaqqsu r-riskju li għandhom li jispiċċaw inattivi u jaqgħu fin-nassa tal-faqar. L-iżvilupp ta' offerti ta' taħriġ diġitali permezz tal-pjattaforma e-Kulleġġ se tippermetti, b'mod partikolari, aċċess aħjar għat-taħriġ għal kulħadd u tnaqqas ostakli ġeografiċi possibbli. Il-forniment ta' servizzi mediċi ġodda proposti taħt il-Komponent 4 għandu l-għan li jtejjeb l-aċċess għall-kura tas-saħħa fil-gżira. Il-Komponent 5 jinkludi wkoll miżuri bil-potenzjal li jikkontribwixxu ulterjorment għall-koeżjoni soċjali, bħar-rieżami tal-effettività tas-sistema tal-benefiċċji tal-qgħad f'termini ta' adegwatezza, l-attivazzjoni u l-adattament għaċ-ċiklu ekonomiku u rieżami tal-adegwatezza u tas-sostenibbiltà tas-sistema tal-pensjonijiet.

Il-pjan iqis l-isfidi territorjali limitati. Minħabba d-daqs ta' Malta, id-differenzi reġjonali huma relatati mal-qasma ġeografika bejn il-gżira prinċipali u Għawdex. Il-miżuri kollha fil-pjan huma ta' benefiċċju kemm għal Għawdex kif ukoll għall-gżira prinċipali. L-investimenti proposti taħt il-Komponent 5 huma ta' importanza partikolari f'dan ir-rigward peress li għandhom l-għan li jtejbu l-kwalità tal-industrija tat-turiżmu, settur ewlieni għall-iżvilupp ekonomiku taż-żewġ gżejjer.

Is-saħħa, u r-reżiljenza ekonomika, soċjali u istituzzjonali, bl-għan li, inter alia, tiżdied il-kapaċità ta' tħejjija għall-kriżijiet u ta' reazzjoni għall-kriżijiet

Ir-reżiljenza tas-settur tas-saħħa hija mistennija li tissaħħaħ permezz ta' ppjanar aħjar tal-forza tax-xogħol tas-saħħa u billi tiġi indirizzata s-sitwazzjoni diffiċli tal-ħaddiema barranin fis-settur. L-ewwel riforma taħt il-Komponent 4 għandha ttejjeb il-ġestjoni tal-forza tax-xogħol u tindirizza l-ostakli għar-reklutaġġ u ż-żamma ta' ħaddiema barranin fil-qasam tal-kura tas-saħħa, anki billi ttejjeb il-benesseri tagħhom. Ir-riforma tinkludi miżuri biex jgħinu fiż-żamma tal-ħaddiema fil-qasam tas-saħħa u jindirizzaw kwistjonijiet persistenti ta' nuqqas ta' persunal permezz ta' ppjanar aħjar tal-forza tax-xogħol u billi jittejbu l-integrazzjoni u l-benesseri tal-ħaddiema barranin. Tinkludi miżuri għall-valutazzjoni tal-ambjent regolatorju li jolqot ir-reklutaġġ u ż-żamma ta' ħaddiema barranin fil-qasam tas-saħħa u tipprovdi rakkomandazzjonijiet għal titjib, u fi stadju ulterjuri, għall-valutazzjoni tal-progress fl-implimentazzjoni ta' dawn ir-rakkomandazzjonijiet, inkluża evalwazzjoni kwantitattiva tal-impatt tar-riforma fuq il-benesseri tal-ħaddiema.

L-ewwel investiment fil-komponent għandu l-għan li jistabbilixxi ċentru għad-demm, it-tessut u ċ-ċelloli, inkluż id-disinn u l-kostruzzjoni tal-bini u l-akkwist ta' apparat mediku u tagħmir għall-kura tas-saħħa. Huwa akkumpanjat minn riforma biex tindirizza l-ostakli regolatorji possibbli fit-tħaddim taċ-ċentru. Il-kapaċità tal-RRF se tippermetti lil Malta tipprovdi l-ħtiġijiet kollha tad-demm u tagħmel interventi relatati mat-tessut tal-għadam u ċ-ċelloli staminali abbażi ta' indikazzjonijiet kliniċi. Dan l-investiment għandu jipprovdi kapaċità prezzjuża lis-sistema tas-saħħa biex ittejjeb ir-riżultati fil-qasam tas-saħħa tal-popolazzjoni. It-tieni investiment taħt il-Komponent 4 jikkonsisti fi tliet miżuri: (i) investimenti fit-trasformazzjoni diġitali tal-proċessi ta' ġestjoni tal-operazzjonijiet u l-outpatients sabiex ikun hemm użu għalkollox effettiv tar-riżorsi; (ii) investimenti biex il-fluss operattiv u r-rapportar dwar l-analiżi tat-tessut jiġu trasformati fi pjattaforma diġitali unifikata; (iii) investimenti biex ir-radjoloġija terapewtika ssir b'mod imtejjeb, u jkun hemm tnaqqis sinifikanti fil-volumi u fil-ħinijiet tat-trattament kif ukoll fl-effetti sekondarji għall-pazjenti. L-implimentazzjoni ta' dawn il-miżuri se tgħin biex is-sistema tas-saħħa ssir aktar reżiljenti permezz tad-diġitalizzazzjoni u teknoloġiji ġodda. Barra minn hekk, il-miżuri f'dan il-komponent huma kkumplimentati mill-inizjattivi paralleli ffinanzjati taħt programmi oħra tal-UE biex jappoġġaw il-bini tal-kapaċitajiet għall-professjonisti tas-saħħa u aktar investiment fiċ-ċentri tal-kura tas-saħħa primarja.

Ir-reżiljenza istituzzjonali ta' Malta se tiġi indirizzata permezz tar-riformi u l-investimenti biex tiġi promossa d-diġitalizzazzjoni tas-servizzi pubbliċi tagħha taħt il-Komponent 3 u jittejjeb il-qafas istituzzjonali tagħha taħt il-Komponent 6. L-investiment fil-Komponent 3 għandhom jgħinu biex tissaħħaħ aktar id-diġitalizzazzjoni tal-amministrazzjoni pubblika u jittejjeb il-mod kif jiġu pprovduti s-servizzi pubbliċi diġitali u l-aċċess għalihom, inkluż fis-settur marittimu. L-investimenti fid-diġitalizzazzjoni ulterjuri tas-sistema tal-ġustizza taħt il-Komponent 6 għandhom joħolqu kundizzjonijiet aħjar għall-iskambju ta' informazzjoni, li huwa strumentali biex jiġu indirizzati l-isfidi fil-qasam tal-ġustizzja, il-ġlieda kontra l-korruzzjoni u l-ħasil tal-flus, u t-tassazzjoni. Ir-riformi proposti taħt il-Komponent 6 għandhom isaħħu l-elementi differenti fis-sistema tal-ġustizzja, b'mod partikolari l-indipendenza tal-ġudikatura, in-nuqqas ta' servizz ta' prosekuzzjoni separat mill-fergħa investigattiva, kif ukoll jindirizzaw l-ineffiċjenzi fl-

operat. Apparti minn hekk, il-Komponent 6 jinkludi riformi biex titjieb il-kapaċità ta' individwar u prosekuzzjoni tal-korruzzjoni u għall-ġlieda kontra l-ħasil tal-flus.

Il-Komponent 5 għandu l-għan li jtejjeb il-kwalità tas-sistemi tal-edukazzjoni u t-taħriġ u jżid il-parteċipazzjoni, li hija mistennija ssaħħaħ ir-reżiljenza ekonomika u soċjali. Popolazzjoni b'ħiliet aħjar għandha tgħin ukoll biex jiġu indirizzati l-ispariġġi fil-ħiliet u n-nuqqas ta' ħaddiema fil-pajjiż. Se jiżgura aċċess għal impjiegi ta' kwalità aħjar u jħeġġeġ aktar gruppi vulnerabbli biex jipparteċipaw fis-suq tax-xogħol.

Politiki għall-ġenerazzjoni li jmiss, it-tfal u ż-żgħażagħ, bħall-edukazzjoni u l-ħiliet

Il-ġenerazzjonijiet tal-futur huma mistennija jibbenefikaw minn riformi u investimenti li jtejbu l-effiċjenza enerġetika u jippromovu t-trasport sostenibbli (il-Komponenti 1 u 2), kemm f'termini ta' benesseri kif ukoll ta' riżultati fil-qasam tas-saħħa. Barra minn hekk, l-għoti ta' taħriġ adattat għall-ħiliet ekoloġiċi li għandu jikkomplementa l-istrateġija tal-ħiliet proposta taħt il-Komponent 1 se joffri liż-żgħażagħ opportunitajiet ta' impjiegi ta' kwalità għolja u innovattivi. L-investimenti fir-rinnovazzjoni tal-iskejjel tal-gvern se jkollhom impatt pożittiv fuq il-benesseri tat-tfal ikkonċernati. L-investiment fis-sistema tas-saħħa (il-Komponent 4) ukoll huwa mistenni li minnu jibbenefikaw il-ġenerazzjonijiet tal-futur.

Il-pjan jinkludi wkoll riformi u investimenti fl-oqsma tal-edukazzjoni u t-taħriġ immirati b'mod partikolari għaż-żgħażagħ. Politika nazzjonali dwar l-edukazzjoni inklużiva u Programm ta' Rkupru tal-Qari (Reading Recovery Programme) taħt il-Komponent 5 għandhom l-għan li jnaqqsu t-tluq bikri mill-iskola u jippromovu l-inklużività tal-edukazzjoni u t-taħriġ. Il-prevenzjoni u t-tnaqqis tat-tluq bikri mill-iskola permezz ta' sistema ta' traċċar tal-istudenti u t-titjib tal-monitoraġġ u l-evalwazzjoni tas-sistema edukattiva se jikkontribwixxu għal sistema edukattiva aktar effettiva u inklużiva. Ir-riformi previsti għandhom l-għan li jattrezzaw lit-tfal kollha bl-edukazzjoni u l-ħiliet meħtieġa biex jirnexxu f'suq tax-xogħol li qed jinbidel, filwaqt li jitqiesu l-ħtiġijiet speċifiċi tagħhom. Investiment biex jiġi stabbilit Ċentru għall-Eċċellenza fl-Edukazzjoni Vokazzjonali fil-qasam tat-turiżmu (il-Kampus tal-ITS), inklużi servizzi ta' childcare, inkubatur, ċentru għar-riċerka u l-iżvilupp kif ukoll programmi aġġornati ta' taħriġ, għandhom jagħtu spinta lill-assorbiment tat-taħriġ u l-edukazzjoni vokazzjonali u jgħinu biex tkompli tonqos ir-rata għolja tat-tluq bikri mill-iskola.

Konklużjoni dwar il-valutazzjoni tal-kriterju 2.1 tal-Anness V tar-Regolament RRF

Meta jitqiesu r-riformi u l-investimenti kollha previsti minn Malta, il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza tagħha jirrappreżenta fil-biċċa l-kbira rispons komprensiv u bbilanċjat b'mod adegwat għas-sitwazzjoni ekonomika u soċjali, u b'hekk jikkontribwixxi b'mod xieraq għas-sitt pilastri msemmija fl-Artikolu 3 tar-Regolament RRF, filwaqt li jitqiesu l-allokazzjoni finanzjarja u l-isfidi speċifiċi ta' Malta. Dan ikun jiġġustifika l-klassifikazzjoni A skont il-kriterju ta' valutazzjoni 2.1 fl-Anness V tar-Regolament RRF.

4.2. Ir-rabta mar-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż u mas-Semestru Ewropew

Il-pjan huwa ambizzjuż fl-indirizzar effettiv ta' subsett sostanzjali tal-isfidi strutturali identifikati fir-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż (CSRs) tal-2019 u l-2020. Ħafna

mis-CSRs indirizzati lil Malta ffukaw fuq sfidi strutturali li ilhom jeżistu fil-qasam tal-governanza, inklużi l-ippjanar aggressiv tat-taxxa, il-ħasil tal-flus u l-ġustizzja, li fl-imgħoddi sar biss progress limitat fihom. Il-governanza tajba hija waħda mill-pilastri tal-viżjoni ekonomika fit-tul tal-gvern, u l-pjan jagħmel sforzi sinifikanti biex jiġu rimedjati l-isfidi f'dan il-qasam. L-investiment fl-edukazzjoni wkoll jinsab fuq il-lista, b'miżuri rilevanti proposti biex jindirizzaw id-dgħufijiet fis-sistema edukattiva, anki bl-għan li jitjiebu l-ħiliet. Aktar riformi għandhom l-għan li jindirizzaw in-nuqqasijiet fis-sostenibbiltà fit-tul tal-finanzi pubbliċi, ir-reżiljenza u l-forniment tas-sistema tas-saħħa, u l-impjiegi Parti sostanzjali mill-investimenti ppjanati tiffoka fuq it-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali, u b'hekk tindirizza s-CSRs dwar l-investimenti f'dawn l-oqsma.

Il-finanzi pubbliċi: politika fiskali u sostenibbiltà fit-tul

Il-miżuri inklużi fil-pjan jirrigwardaw it-tħassib dwar is-sostenibbiltà fit-tul għall-finanzi pubbliċi (CSR 1 2019). Minkejja li jibda minn bażi baxxa, l-infiq fuq il-pensjonijiet huwa pproġettat li fit-tul ikollu wieħed mill-aktar tkabbir rapidu fl-UE. Taħt il-Komponent 5, il-pjan jipproponi li titwettaq valutazzjoni tas-sistema attwali tal-pensjonijiet biex jiġu żgurati adegwatezza, sostenibbiltà u solidarjetà soċjali ulterjuri. Il-gvern se jippubblika Pjan ta' Azzjoni li jiddeskrivi l-proposti tal-politika, inklużi bidliet leġiżlattivi fejn rilevanti, bl-objettiv li jitjiebu l-adegwatezza u s-sostenibbiltà fit-tul tas-sistema tal-pensjonijiet. Madankollu, ma hemm l-ebda impenn espliċitu biex proposti tal-politika bħal dawn jiġu implimentati bħala parti mill-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza. L-investimenti fis-servizzi tal-kura primarja, li wkoll huma mistennija wkoll li jtaffu l-pressjoni kkawżata minn kostijiet tal-kura tas-saħħa li fit-tul se jiżdiedu, huma ffinanzjati primarjament minn programmi tal-UE barra mill-ambitu tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza.

Is-sistema tal-kura tas-saħħa: Reżiljenza u forniment tas-saħħa

Ir-reżiljenza tas-sistema tas-saħħa (CSR 1 2020) qed tiġi indirizzata permezz ta' investimenti u riformi mmirati. It-twaqqif ippjanat ta' Ċentru għad-Demm, it-Tessut u ċ-Ċelloli għal Malta, li se jkun ippreċedut minn analiżi tal-leġiżlazzjoni nazzjonali dwar il-kwistjoni f'konformità mar-regoli rilevanti tal-UE, huwa mistenni li jagħmel lil Malta awtosuffiċjenti f'dawn it-trattamenti innovattivi. Dan jgħin biex is-sistema tas-saħħa ssir aktar reżiljenti. Ir-riformi biex tittejjeb il-ġestjoni tal-forza tax-xogħol u jkun aktar faċli li l-ħaddiema barranin jiġu rreklutati u integrati, huma mistennija wkoll isaħħu l-kapaċità tas-sistema tas-saħħa li jibqa' jkollha servizzi ta' kwalità għolja u stabbli.

L-investimenti u r-riformi taħt il-Komponent 4 għandhom jiġu kkomplementati minn inizjattivi ffinanzjati taħt programmi oħra tal-UE, inklużi dawk li jbiegħdu t-trattamenti tas-saħħa mentali minn istituzzjonalizzazzjoni fit-tul u jippromovu l-integrazzjoni soċjoekonomika ta' dawn il-pazjenti u l-integrazzjoni tas-servizzi ta' riabilitazzjoni tal-pedjatrija. Bini tal-kapaċitajiet ulterjuri għall-professjonisti fil-kura tas-saħħa, inklużi t-taħriġ, il-mobbiltà u t-titjib tal-ħiliet, se jiġu appoġġati wkoll minn finanzjament ieħor tal-UE. Bl-istess mod, l-investimenti fil-kura primarja se jiġu appoġġati barra mill-ambitu tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza. Iċ-Ċentru Reġjonali tal-Kura tas-Saħħa Primarja fin-Nofsinhar ta' Malta, li huwa mistenni li jitlesta fl-2023, għandu

jnaqqas il-pressjoni fuq l-Isptar Mater Dei. Il-viżjoni fuq perjodu itwal ta' żmien hija li jkun hemm deċentralizzazzjoni tal-kura tas-saħħa lejn kura bbażata fil-komunità. Għadhom għaddejjin ukoll l-isforzi biex jiġi estiż il-forniment tal-infrastruttura tal-e-Saħħa, li tgħaqqad is-sistemi settorjali flimkien għall-iskambju tad-*data* dwar is-saħħa.

Is-suq tax-xogħol u l-politiki soċjali

Il-pjan huwa mistenni jgħin biex jiġu indirizzati l-isfidi tas-suq tax-xogħol identifikati fis-CSR 2 2020. Biex jiġi mmitigat l-impatt negattiv tal-kriżi tal-COVID-19, Malta nediet diversi miżuri biex tissalvagwardja l-impjiegi qabel il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza. L-Iskema tas-Supplimenti għas-Salarju, li tixbah lill-iskema ta' xogħol b'ħinijiet iqsar, kienet l-aktar miżura importanti. Madankollu, il-pjan ma jipprevedix li l-iskema tiddaħħal fil-leġiżlazzjoni. Iżda, il-Komponent 5 jipprevedi l-ivvalutar u l-monitoraġġ minn żmien għal żmien tal-adegwatezza u l-kopertura tal-benefiċċji tal-qgħad f'Malta biex jiġi żgurat aċċess effettiv għalihom.

Apparti minn hekk, l-implimentazzjoni tal-miżuri fl-Istrateġija dwar l-Impjiegi li għadha kif ġiet adottata li tirrigwarda minn tal-anqas (i) ħaddiem akbar fl-età (b'età bejn il-55 u s-64 sena); (ii) l-adulti b'livell baxx ta' ħiliet; u (iii) id-differenza bejn il-ġeneri fl-impjiegi, hija mistennija tagħmel is-suq tax-xogħol aktar reżiljenti. Il-Komponent 6 jinkludi wkoll l-implimentazzjoni ta' miżuri ewlenin fl-Istrateġija u Pjan ta' Azzjoni għall-Integrazzjoni tal-Ugwaljanza bejn il-Ġeneri biex l-ugwaljanza bejn il-ġeneri tingħata spinta fis-suq tax-xogħol ta' Malta u lil hinn.

Edukazzjoni u ħiliet: Eżiti, kwalità, aċċess, inklużività tat-taħriġ

Il-pjan jagħmel sforzi biex itejjeb il-kwalità u l-inklużività tal-edukazzjoni u l-iżvilupp tal-ħiliet (CSR 3 2019 u CSR 2 2020). Diversi miżuri barra mill-ambitu tal-pjan, bħall-konsulenza, l-attivitajiet extrakurrikulari u l-miżuri kontra l-bullying, inklużi wkoll fl-istrateġija nazzjonali dwar il-persuni li jitilqu kmieni mill-edukazzjoni u t-taħriġ, għandhom l-għan li jindirizzaw il-kwistjoni li ilha teżisti tat-tluq bikri mill-iskola. Il-Komponent 5 jipprevedi li dawn l-isforzi jiġu kkumplimentati minn miżuri ta' prevenzjoni u intervent. Dawn jinkludu li jiġu pprovduti programmi akkreditati ta' sostenn għal-litteriżmu bbażati fl-iskejjel (programm ta' rkupru tal-qari) għall-istudenti b'età bejn is-6 u 7 snin li ma jmorrux tajjeb l-iskola, u l-introduzzjoni ta' sistema ta' traċċar tat-tluq bikri mill-iskola – id-Data Warehouse Project – b'aċċess għad-*data* għall-istituzzjonijiet li jaħdmu fuq il-monitoraġġ u l-gwida tal-politika. Il-Komponent 5 jinvolvi wkoll l-implimentazzjoni ta' miżuri ewlenin mill-Istrateġija għall-Ħiliet Bażiċi biex titjieb il-kwalità tal-akkwiżizzjoni tal-ħiliet f'Malta. L-għoti ta' servizzi ta' gwida u korsijiet online lill-adulti li jkunu qed ifittxu l-aqwa direzzjoni edukattiva li tikkorrispondi għall-ħtiġijiet tagħhom permezz ta' e-Kulleġġ stabbilit ġdid, huwa mistenni li jagħmilha aktar faċli biex udjenza akbar ikollha aċċess għall-programmi ta' taħriġ f'ħiliet u t-titjib tal-ħiliet, inklużi adulti b'livell baxx ta' ħiliet.

Il-Komponent 3 (ir-riforma 2) tippromovi kooperazzjoni msaħħa bejn is-sistema tal-edukazzjoni u t-taħriġ u min iħaddem. Jirreferi wkoll għal strateġiji li qed jitfasslu bħalissa li jippromovu t-titjib tal-kompetenza diġitali fost il-popolazzjoni u t-tisħiħ tal-ġabra ta' speċjalisti tal-ICT. It-tnedija ta' programm ta' taħriġ u ċertifikazzjoni fl-industrija tal-bini u l-kostruzzjoni se żżid il-kapaċità li jiġi pprovdut taħriġ lill-professjonisti f'livell varji, bi prijorità speċifika tingħata għall-

akkwiżizzjoni tal-ħiliet meħtieġa biex jiġu appoġġati proġetti ta' rinnovazzjoni tal-bini. Se jżid id-disponibbiltà ta' persunal kwalifikat billi l-karta tal-ħiliet li diġà teżisti ssir obbligatorja u billi l-miżuri ta' taħriġ f'ħiliet u ta' titjib tal-ħiliet jiġu estiżi għal kategoriji professjonali ġodda. L-iżvilupp tal-ħiliet se jkun appoġġat ukoll minn investiment immirat f'kampus ġdid għall-Istitut għal Studji Turistiċi, wieħed minn żewġ istituzzjonijiet għall-edukazzjoni u t-taħriġ vokazzjonali f'Malta. Joffri programmi aġġornati ta' taħriġ marbuta mat-tranżizzjoni diġitali u ekoloġika fis-settur tat-turiżmu. Dwar l-inklużività tal-edukazzjoni, il-pjan jinkludi t-tnedija ta' klassijiet multisensorjali għall-istudenti bi bżonnijiet speċjali fil-kulleġġi u t-twaqqif ta' żewġ unitajiet għall-awtiżmu fl-iskejjel sekondarji. Dan se jagħti lok għal aktar integrazzjoni tal-istudenti bi bżonnijiet speċjali fl-ambjent tal-iskola konvenzjonali. Il-miżura se tkun akkumpanjata minn taħriġ kontinwu fil-pedagoġija inklużiva għall-għalliema u l-LSEs (learning support educators) kif ukoll l-implimentazzjoni ta' miżuri ewlenin mill-Istrateġija dwar il-Politika ta' Inklużjoni Nazzjonali.

Tranżizzjoni diġitali

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza huwa mistenni jappoġġa t-tranżizzjoni diġitali (CSR 3 2020) kemm permezz tal-investiment kif ukoll permezz tar-riformi ta' politika li jakkumpanjawh Il-Komponent 3 jirsisti biex tiġi aċċellerata t-trasformazzjoni diġitali billi jittejbu s-servizzi diġitali tal-gvern. Dan jinvolvi t-tisħiħ tar-reżiljenza, is-sigurtà u l-effiċjenza tal-qafas diġitali tiegħu u l-investiment f'soluzzjonijiet, apparat u għodod diġitali ġodda. Dan, flimkien mat-titjib ulterjuri tas-servizzi pubbliċi u s-servizzi interni fl-amministrazzjoni pubblika, huwa mistenni li jtejjeb l-esperjenza tal-utenti għall-individwi u n-negozji.

L-investiment fis-settur tas-saħħa (il-Komponent 4) ukoll huwa mistenni li jikkontribwixxi għat-trasformazzjoni diġitali. Id-diġitalizzazzjoni tal-faċilitajiet tal-outpatients fl-Isptar Mater Dei hija mistennija tapplika l-apprendiment awtomatiku u l-intelliġenza artifiċjali biex ittejjeb l-effettività tal-użu tar-riżorsi, il-ġestjoni tal-ħin u l-interazzjoni mal-pazjenti. Barra minn hekk, l-introduzzjoni tal-patoloġija diġitali hija mistennija tittrasforma l-fluss operattiv (li bħalissa huwa manwali) tal-istoloġija u r-rapportar tal-każijiet tal-kanċer fi pjattaforma faċilment aċċessibbli, li se jippermetti traċċar f'ħin reali tal-każijiet tal-kanċer. Il-pjan jipprevedi wkoll investiment fid-diġitalizzazzjoni tas-sistema tal-ġustizzja (il-Komponent 6) biex jittejbu l-flussi operattivi u l-effiċjenza tas-sistema. Diversi servizzi fil-qrati se jibbenefikaw minn elementi ta' integrazzjoni ċentrali bħall-awtomatizzazzjoni tal-proċessi robotiċi, l-użu ta' pjattaforma cloud ibrida, l-awtentikazzjoni bl-e-ID u awtentikazzjoni unika.

Tranżizzjoni diġitali, b'mod partikolari produzzjoni u użu tal-enerġija b'mod nadif u effiċjenti

L-investimenti u r-riformi fl-effiċjenza fir-riżorsi u enerġetika (CSR 3 2019), il-produzzjoni u l-użu tal-enerġija b'mod nadif u effiċjenti, u l-ġestjoni tal-iskart huma mistennija jappoġġaw it-tranżizzjoni ekoloġika (CSR 3 2020). Il-Komponent 1 jinkludi investimenti fir-rinnovazzjoni ta' għadd ta' binjiet pubbliċi, skejjel tal-gvern u sptarijiet pubbliċi, u jappoġġa r-rinnovazzjoni ta' binjiet privati. Kull rinnovazzjoni hija mistennija tnaqqas l-emissjonijiet ta' gassijiet serra diretti u indiretti b'minn tal-anqas 30 %. L-investimenti skont il-Komponent 1 ikopru wkoll il-promozzjoni tal-ġenerazzjoni u l-użu tal-enerġija rinnovabbli fil-bini, it-toroq u l-

ispazji pubbliċi. Dawn l-investimenti huma kkumplimentati minn riformi biex isaħħu l-qafas regolatorju fis-settur tal-bini u jiżguraw ġabra suffiċjenti u mħallta ta' persunal b'għarfien espert xieraq (permezz ta' tnedija ta' programm ta' taħriġ u ċertifikazzjoni). Ir-riformi u l-investimenti taħt il-Komponent 1 huma kkumplimentati minn skemi u strumenti finanzjarji appoġġati minn fondi oħra tal-UE li fil-mira tagħhom għandhom ir-rinnovazzjonijiet residenzjali u kummerċjali. Dwar l-iskart, il-Komponent 1 jinkludi (i) l-adozzjoni ta' strateġija tal-iskart tal-kostruzzjoni u d-demolizzjoni u l-implimentazzjoni tal-miżuri ta' segwitu; (ii) it-tlestija ta' studju u leġiżlazzjoni biex ir-responsabbiltà tal-produttur tiġi estiża għall-flussi tal-iskart addizzjonali; u (iii) riforma tas-sistema tal-ġbir tal-iskart skont ir-reġjuni, inkluż l-iskart mill-imballaġġ.

Il-pjan jinkludi investimenti u riformi fit-trasport sostenibbli (CSR 3 2019 u CSR 3 2020) bl-għan li titnaqqas il-konġestjoni tat-traffiku (CSR 3 2019). B'mod aktar speċifiku, ir-riformi huma mistennija jtejbu l-ippjanar tat-trasport u jinkoraġġixxu l-użu tat-trasport pubbliku, jippromovu l-bidla modali mit-triq għall-laneċ, iħeġġu x-xogħol mill-bogħod fis-settur pubbliku u jżidu l-effiċjenza tal-ġestjoni tal-flotta tas-settur pubbliku. Apparti minn hekk, l-investimenti se jiffukaw fuq il-bini ta' post fejn torbot il-lanċa b'infrastruttura għall-iċċarġjar bl-elettriku għall-bastimenti, l-inċentivizzar għall-akkwist ta' vetturi elettriċi b'emissjonijiet żero fis-settur privat u l-iffinanzjar tal-akkwiżizzjoni ta' karozzi tal-linja elettriċi għat-trasport pubbliku. Dawn il-miżuri huma mistennija jnaqqsu l-konġestjoni u jtejbu s-sostenibbiltà tat-trasport.

Il-pjan jinkludi ċerti miżuri li huma mistennija jindirizzaw is-CSRs fir-rigward tar-riċerka u l-innovazzjoni (CSR 3 2019 u 2020). Il-Komponent 3 jinkludi l-iffinalizzar u l-implimentazzjoni tal-Istrateġija ta' Speċjalizzazzjoni Intelliġenti ta' Malta, b'attenzjoni fuq il-promozzjoni tar-riċerka u l-innovazzjoni tan-negozju u t-tħeġġiġ tal-kooperazzjoni pubblika-privata. Din il-miżura hija mistennija tindirizza xi kwistjonijiet importanti biex jitħeġġu l-investimenti fir-riċerka u l-innovazzjoni, bħall-issimplifikar tal-proċessi amministrattivi, li jikkawżaw skariġġ speċjalment għall-SMEs. Madankollu, il-miżura għadha pjuttost vaga u ma fihiex azzjonijiet aktar konkreti u ta' impatt (pereżempju, fir-rigward tal-kooperazzjoni effettiva pubblika-privata, il-promozzjoni li għandha tingħata lill-mobbiltà intersettorjali tar-riċerkaturi, l-istituzzjonalizzazzjoni u l-inċentivazzjoni tar-rabtiet bejn l-isfera akkademika u dik tan-negozju, eċċ.). Barra minn hekk, il-pjan jinkludi investiment fiċ-Ċentru għad-Demm, it-Tessut u ċ-Ċelloli taħt il-Komponent 4 li huwa mistenni joħloq pjattaforma għall-persunal speċjalizzat ħafna biex jiġu żviluppati u implimentati servizzi tas-saħħa innovattivi relatati mat-tessut. Apparti minn hekk, il-Komponent 5 jipproponi investimenti biex jiġi stabbilit Ċentru għall-Eċċellenza fl-Edukazzjoni Vokazzjonali, li jinkorpora ċentru għar-riċerka u l-iżvilupp. Filwaqt li l-miżuri msemmija hawn fuq waħedhom mhux se jkunu biżżejjed biex jiżguraw klima ta' investiment iffokata fuq ir-riċerka u l-innovazzjoni f'Malta minħabba l-ambitu relattivament limitat u mmirat tagħhom, huma mistennija jikkontribwixxu parzjalment għaż-żieda fl-investimenti fir-riċerka u l-innovazzjoni fil-pajjiż, kif mitlub fis-CSRs.

Sistema tal-ġustizzja, servizz tal-prosekuzzjoni, korruzzjoni

Il-pjan fih passi importanti biex tissaħħaħ l-indipendenza ġudizzjarja u tissaħħaħ il-ġlieda kontra l-korruzzjoni (CSR 2 2019 u CSR 4 2020). Il-Komponent 6 jipprevedi riformi fis-sistema tal-ġustizzja biex tissaħħaħ l-indipendenza tagħha. Fl-2020 ġew introdotti emendi legali

biex jinbidel il-mod kif jinħatru l-Prim Imħallef u l-membri tal-ġudikatura, li jibdel ukoll il-kompożizzjoni tal-Kumitat għall-Ħatriet Ġudizzjarji inkarigat mill-ħatra tal-imħallfin u l-maġistrati. Dan se jiżgura li l-maġġoranza tal-membri tiegħu jkunu membri tal-ġudikatura. Se ssir reviżjoni tal-indipendenza tat-tribunali speċjalizzati b'korrispondenza mal-Kummissjoni ta' Venezja tal-Kunsill tal-Ewropa u se tittieħed azzjoni korrettiva abbażi tal-eżitu tar-reviżjoni.

Il-pjan għandu wkoll l-għan li jtejjeb il-kwalità u l-effiċjenza tas-sistema tal-ġustizzja billi jżid l-għadd ta' membri tal-ġudikatura u l-investimenti mmirati biex is-sistema tal-qrati tiġi diġitalizzata. Dan l-aħħar investiment jikkonsisti f'żewġ partijiet: (a) id-dħul fis-seħħ ta' emendi legali biex ikun possibbli li l-proċedimenti ċivili jsiru permezz ta' vidjokonferenza dak il-ħin stess, u biex l-atti ġudizzjarji kriminali jiġu ppreżentati elettronikament; u (b) għadd ta' soluzzjonijiet diġitali għas-sistema tal-ġustizzja. Dan jinkludi l-immappjar u t-tfassil mill-ġdid tal-proċessi sabiex jitwettqu proċessi diġitali end-to-end, ġestjoni, konsulenza ġuridika u kumplessiva u sostenn għall-analiżi tal-kostijiet u l-benefiċċji, kif ukoll sistema integrata tal-preżentazzjoni elettronika fis-settur tal-ġustizzja kollu, l-integrazzjoni ta' vjaġġ diġitali tal-kawżi u l-użu ta' teknoloġiji emerġenti biex, fost l-oħrajn, jiġu żgurati seduti virtwali tal-qorti.

Dwar il-prosekuzzjoni, Malta firdet ir-rwol doppju li qabel kellu l-Avukat Ġenerali bħala prosekutur u konsulent legali tal-gvern; l-Avukat Ġenerali żamm ir-rwol ta' prosekutur pubbliku filwaqt li l-Avukat tal-Istat sar il-konsulent legali tal-Istat. Il-prosekuzzjoni tal-każijiet kollha li ma jinstemgħux b'mod sommarju (iġorru magħhom piena ta' aktar minn sentejn priġunerija) qed tiġi trasferita mill-pulizija għal għand l-Uffiċċju tal-Avukat Ġenerali. Se ssir reviżjoni dwar it-trasferiment ta' każijiet inqas serji (li jinstemgħu b'mod sommarju) għall-prosekuzzjoni mill-Uffiċċju tal-Avukat Ġenerali. Il-bidliet leġiżlattivi se jsiru f'konformità ma' dawn ir-rakkomandazzjonijiet. Apparti dan, għadd ta' korpi kontra l-korruzzjoni ngħataw l-*istatus* tal-parti mweġġa' *ex lege*, u b'hekk ikollhom il-possibbiltà ta' stħarriġ ġudizzjarju ta' deċiżjonijiet meħuda mill-Avukat Ġenerali li ma jiħux passi, f'kawżi mressqa minnhom. Se ssir valutazzjoni bil-possibbiltà li l-ambitu għall-istħarriġ ġudizzjarju jitwessa' aktar. Il-pulizija se tibqa' responsabbli għax-xogħol investigattiv, b'aktar trasparenza li se tiddaħħal dwar il-mod kif jinħatar il-Kummissarju tal-Pulizija. Il-kapaċità tal-qafas istituzzjonali li jiġġieled il-korruzzjoni hija mistennija tissaħħaħ permezz tal-implimentazzjoni tal-Istrateġija Nazzjonali kontra l-Frodi u l-Korruzzjoni, ir-riforma tal-Uffiċċju għall-Irkupru tal-Assi, u permezz ta' riformi li għandhom fil-mira tagħhom il-Kummissjoni Permanenti kontra l-Korruzzjoni. Dawn jinkludu aktar trasparenza fil-ħatra tal-President u l-membri tal-Kummissjoni, l-adozzjoni ta' pjan baġitarju u tar-riżorsi umani flimkien ma' proċeduri operattivi standard biex jiġu żgurati r-riżorsi xierqa u t-tħaddim aħjar tal-korp, u l-ħolqien ta' reġistru diġitali ta' informazzjoni dwar każijiet ta' korruzzjoni li jinżamm mill-Kummissjoni Permanenti Kontra l-Korruzzjoni.

Ħasil tal-flus

Il-miżuri ppreżentati fil-pjan joffru impenn qawwi biex l-ammont ta' opportunitajiet ta' ħasil tal-flus ikun mill-inqas (CSR 2 2019 u CSR 4 2020). Fl-2020, il-Kumitat ta' Kordinament Nazzjonali biex jiġi Miġġieled Money Laundering u Finanzjar tat-Terroriżmu ħejja l-Pjan ta' Azzjoni u l-Istrateġija l-ġdida Nazzjonali Kontra l-Ħasil tal-Flus/il-Ġlieda kontra l-Finanzjament tat-Terroriżmu/Sanzjonijiet Finanzjarji Mmirati għall-2021-2023, li tieħu post l-istrateġija għall-

2017-2020. L-implimentazzjoni ta' dan il-pjan ta' azzjoni (il-Komponent 6) hija l-pedament tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta f'termini tal-indirizzar tad-dgħufijiet pendenti fil-qasam tal-ħasil tal-flus. Mis-seba' għanijiet ta' politika li jinsabu fil-pjan ta' azzjoni, il-lenti hija fuq l-individwar, l-investigazzjoni u l-prosekuzzjoni tal-ħasil tal-flus. Dawn huma t-tweġiba għas-CSRs tal-2019 u l-2020, li talbu għal infurzar effettiv. Aktar setgħat u kapaċità tal-Uffiċċju għall-Irkupru tal-Assi wkoll huma mistennija jsaħħu l-infurzar tal-liġi fil-qasam tal-ħasil tal-flus u l-kriminalità finanzjarja. Barra minn hekk, wara li f'Ġunju 2021, it-Task Force ta' Azzjoni Finanzjarja poġġiet lil Malta taħt monitoraġġ akbar, il-pjan jieħu impenn ukoll biex jittieħdu l-passi meħtieġa sabiex in-nuqqasijiet misjuba mit-task force jiġu kkoreġuti.

Ippjanar aggressiv tat-taxxa

Il-pjan jinkludi erba' miżuri taħt il-Komponent 6 li għandhom l-għan li jillimitaw il-marġni għall-prassi tal-ippjanar aggressiv tat-taxxa (CSR 2 2019 u CSR 4 2020). Il-pjan jipproponi limitu fuq il-benefiċċji tat-taxxa għad-dividendi li jirriżultaw minn korpi residenti f'pajjiżi elenkati fil-lista tal-Grupp dwar il-Kodiċi tal-Kondotta tal-ġuriżdizzjonijiet li ma jikkooperawx. Filwaqt li l-miżura hija pass fid-direzzjoni t-tajba, l-ambitu ġeografiku tagħha huwa limitat. L-introduzzjoni ppjanata tar-regoli tal-ipprezzar tat-trasferimenti hija mistennija tnaqqas il-possibbiltajiet ta' trasferiment tal-profitt korporattiv. Madankollu, l-effettività ta' regoli bħal dawn se tkun tiddependi fuq l-implimentazzjoni bir-reqqa tagħhom. L-istudju ppjanat biex jitfasslu rakkomandazzjonijiet ta' politika dwar pagamenti li joħorġu u li jidħlu ta' dividendi, imgħaxijiet u royalties u l-introduzzjoni sussegwenti tal-leġiżlazzjoni għandha tgħin biex jiġu indirizzati l-karatteristiċi tas-sistema tat-tassazzjoni li jiffaċilitaw l-ippjanar aggressiv tat-taxxa. Madankollu, l-iskemi taċ-ċittadinanza u tar-residenza għadhom qed joħolqu riskju ta' nontassazzjoni doppja kemm għall-kumpaniji kif ukoll għall-individwi. Soġġetta għall-implimentazzjoni sħiħa ta' skambju spontanju ta' informazzjoni rigward individwi li jingħataw iċ-ċittadinanza skont l-iskema, din il-miżura hija mistennija trażżan parzjalment ir-riskju ta' ppjanar aggressiv tat-taxxa fuq livell ta' individwi. Se tapplika biss għall-applikanti tal-futur u mhux għall-applikanti eżistenti, li jillimita l-effettività kumplessiva tagħha.

Rispons għas-sitwazzjoni ekonomika u soċjali attwali u l-impatt fuq il-potenzjal tat-tkabbir

Ir-riformi u l-investimenti ppjanati huma mistennija jtaffu s-sitwazzjoni ekonomika u soċjali attwali fuq perjodu taż-żmien qasir u jikkontribwixxu għal potenzjal ogħla ta' tkabbir fuq perjodu itwal ta' żmien. L-isforzi biex il-ħiliet jingħataw spinta u l-inizjattivi ta' titjib tal-ħiliet x'aktarx li jtaffu l-pressjonijiet tas-suq tax-xogħol osservati qabel il-kriżi. Flimkien mal-politiki ta' inklużjoni fis-sistema edukattiva u miżuri biex ikomplu jitnaqqsu r-rati ta' tluq bikri mill-iskola sekondarja, huma mistennija jtejbu s-sitwazzjoni soċjoekonomika tal-gruppi b'livell baxx ta' ħiliet u żvantaġġati. Il-miżuri adottati bħala parti mit-tranżizzjoni ekoloġika, inklużi dawk li jiffukaw fuq l-iffrankar mill-effiċjenza enerġetika fil-bini u l-użu usa' tal-enerġiji rinnovabbli, akkumpanjati minn politiki li jappoġġaw il-mobbiltà sostenibbli u l-ekonomija ċirkolari, jistgħu, fuq perjodu twil taż-żmien, jagħmlu t-tkabbir aktar sostenibbli. L-investiment fid-diġitalizzazzjoni għandu l-għan li s-soluzzjonijiet diġitali jintużaw b'mod aktar wiesa', u b'hekk tingħata spinta lill-produttività u l-kompetittività. Ir-riformi fil-qasam tal-qafas istituzzjonali għandhom itejbu l-attraenza ta' Malta bħala destinazzjoni għall-investituri

internazzjonali, minkejja li għad hemm bżonn li jittieħdu passi ulterjuri biex jiġu indirizzati ċerti aspetti fil-qasam tal-ħasil tal-flus identifikati mit-Task Force ta' Azzjoni Finanzjarja.

Konklużjoni dwar il-valutazzjoni tal-kriterju 2.2 tal-Anness V tar-Regolament RRF

Meta jitqiesu r-riformi u l-investimenti kollha previsti minn Malta, il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza tagħha huwa mistenni jikkontribwixxi biex jiġu indirizzati b'mod effettiv l-isfidi kollha, jew subsett sostanzjali tagħhom, identifikati fir-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż jew sfidi identifikati f'dokumenti rilevanti oħra adottati uffiċjalment mill-Kummissjoni skont is-Semestru Ewropew, u l-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza jirrappreżenta rispons adegwat għas-sitwazzjoni ekonomika u soċjali ta' Malta. Dan ikun jiġġustifika l-klassifikazzjoni A skont il-kriterju ta' valutazzjoni 2.2 fl-Anness V tar-Regolament RRF.

Tabella 5: Immappjar tal-isfidi għall-pajjiżi identifikati fir-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiżi tal-2019-20 u l-komponenti tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta

Sfidi għall-pajjiżi	Rakkomandazzjonijiet assoċjati tas-CSR (2019-2020) u tas-Semestru Ewropew	**Komponent 1-** It-tranżizzjoni newtralità klimatika permezz ta' effiċjenza enerġetika mtejba, enerġija	**Komponent 2-** It-tranżizzjoni newtralità tal-karbonju permezz tad-dekarbonizzazzjoni tat-trasport	**Komponent 3-** It-trawwim ta' ekonomija diġitali, intelliġenti u reżilienti	**Komponent 4-** It-tisħiħ tar-reżiljenza tas-sistema tas-saħħa	**Komponent 5-** It-tiġdid tal-edukazzjoni ta' kwalità u t-trawwim tas-sostenibbiltà soċjoekonomika	**Komponent 6-** It-tisħiħ tal-qafas istituzzjonali
Il-finanzi pubbliċi: politika fiskali u sostenibbiltà fit-tul	2019.1.1, 2020.1.1					○	
Is-sistema tal-kura tas-saħħa: Reżiljenza u forniment tas-saħħa	2020.1.2				●		
Is-suq tax-xogħol u l-politiki soċjali	2020.2.1					●	
L-edukazzjoni u l-ħiliet: Eżiti, kwalità, aċċess, inklużività tat-taħriġ	2019.3.5, 2020.2.2					●	
Tranżizzjoni diġitali	2020.3.4			●			●
It-tranżizzjoni diġitali, b'mod partikolari l-produzzjoni u l-użu tal-enerġija b'mod nadif u	2019.3.3 2020.3.4	●					

effiċjenti							
Trasport sostenibbli u konġestjoni	2019.3.4, 2020.3.5		●				
Riżorsi naturali u ġestjoni tal-iskart	2019.3.2, 2020.3.6	●					
Riċerka u Innovazzjoni	2019.3.1, 2020.3.7			○			
L-antiċipar ta' proġetti ta' investiment pubbliku li laħqu l-maturità tagħhom; il-promozzjoni tal-investiment privat	2020.3.2, 2020.3.3		●			●	
Is-sistema tal-ġustizzja, is-servizz tal-prosekuzzjoni, il-korruzzjoni	2019.2.2, 2019.2.4, 2020.4.1						●
Ħasil tal-flus	2019.2.3, 2020.4.2						●
Ippjanar aggressiv tat-taxxa	2019.2.1, 2020.4.3						○

Didaskalija: "●": investimenti u riformi tal-komponent jindirizzaw b'mod sinifikanti l-isfida; "○": il-komponent jindirizza parzjalment l-isfida.

4.3. Il-potenzjal tat-tkabbir, il-ħolqien tal-impjiegi, ir-reżiljenza ekonomika, istituzzjonali u soċjali, il-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali, it-taffija tal-impatt tal-kriżi, u l-koeżjoni u l-konverġenza soċjali u territorjali

Il-pjan għandu l-għan li jħaffef l-irkupru ekonomiku ta' Malta u jtejjeb il-prospetti ta' tkabbir tagħha permezz ta' investimenti u riformi. L-objettivi prinċipali tal-pjan huma li jtejjeb ir-reżiljenza ekonomika, soċjali u istituzzjonali ta' Malta, li fl-aħħar mill-aħħar għandha tnaqqas il-vulnerabbiltà tal-pajjiż għax-xokkijiet. Għandu wkoll l-għan li jikkontribwixxi għall-implimentazzjoni tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali, inkluż billi jippromovi politiki għat-tfal u ż-żgħażagħ, u biex jittaffa l-impatt ekonomiku u soċjali tal-kriżi tal-COVID-19. Dan kollu se jappoġġa l-koeżjoni u konverġenza ekonomika, soċjali u territorjali fl-UE.

It-trawwim tat-tkabbir ekonomiku u l-impjiegi

Il-pjan jinkludi investimenti u riformi li jappoġġaw it-tkabbir ekonomiku u l-impjiegi fuq perjodu taż-żmien qasir u twil. L-investimenti huma mistennija jagħtu spinta lid-domanda fuq perjodu ta' żmien qasir, u b'hekk jikkontribwixxu għall-irkupru tal-ekonomija fuq perjodu taż-żmien qasir sa medju. Qafas istituzzjonali aktar b'saħħtu, riformi fis-sistema edukattiva u sforzi fid-diġitalizzazzjoni huma mistennija jixprunaw il-potenzjal tat-tkabbir fuq perjodu ta' żmien twil. Huma mistennija aktar benefiċċji għat-tkabbir u l-impjiegi mill-investimenti u r-riformi biex tingħata spinta lill-effiċjenza enerġetika, ikun hemm dekarbonizzazzjoni tat-trasport u tittejjeb is-sistema tas-saħħa. Il-miżuri tal-pjan huma wkoll f'konformità mal-aġġornament tal-UE tal-Istrateġija Industrijali l-Ġdida tal-2020[26].

Qegħdin jiġu indirizzati dgħufijiet fil-qafas istituzzjonali li ilhom jeżistu. Dan huwa mistenni jtejjeb l-ambjent tan-negozju u jagħti spinta lill-kapaċità tal-pajjiż biex jattira l-investiment. Il-Komponent 6 jinkludi riformi kruċjali biex tissaħħaħ l-indipendenza tal-ġudikatura, biex parzjalment jiġu indirizzati dawk il-karatteristiċi tas-sistema tat-taxxa li jiffaċilitaw l-ippjanar aggressiv tat-taxxa u biex jissaħħaħ il-qafas istituzzjonali għall-ġlieda kontra l-korruzzjoni u l-ħasil tal-flus. Dan se jżid it-trasparenza, iżid il-fiduċja fl-istituzzjonijiet u jippromovi l-governanza tajba. L-ambjent tan-negozju mtejjeb se jipprovdi pedament sod għall-investiment u t-tkabbir tal-produttività.

Diġitalizzazzjoni akbar għandha l-għan li tiffaċilita t-tranżizzjoni diġitali tal-ekonomija ta' Malta. Il-Komponenti 3 u 6 għandhom l-għan li jtejbu l-effettività u l-effiċjenza tal-amministrazzjoni pubblika u tas-sistema tal-ġustizzja billi jipprovdu soluzzjonijiet diġitali għas-servizzi pubbliċi, li minnhom jibbenefikaw kemm l-individwi kif ukoll in-negozji. Dan għandu jinkiseb billi jiġu żviluppati servizzi pubbliċi li jgħaqqdu flimkien sett sħiħ ta' karatteristiċi, bħal li jkunu: (i) diġitali, transfruntiera u interoperabbli; (ii) iffukati fuq l-utent, inklużivi u aċċessibbli; (iii) miftuħa u trasparenti; (iv) affidabbli u siguri; u (v) f'konformità mal-prinċipju ta' darba biss. Il-miżuri huma mistennija jiġġeneraw xi benefiċċji kollaterali għas-settur privat, kemm billi jkunu ta' eżempju kif ukoll billi jtejbu l-aċċess għas-servizzi provduti mill-gvern lin-negozji, u l-effiċjenza tagħhom. Għandhom l-għan li jnaqqsu l-ostakli għan-negozju, u b'hekk itejbu l-produttività u l-kompetittività fis-setturi kollha. Il-Komponent 3 jinkludi wkoll miżuri għall-appoġġ tad-diġitalizzazzjoni tal-kumpaniji, li huwa mistenni jagħmel in-negozji aktar kompetittivi u jippromovi l-ħolqien tal-impjiegi, speċjalment ta' impjiegi bi kwalifiki għoljin.

It-titjib tal-ħiliet u t-tnaqqis tad-distakk bejn il-ħtiġijiet tas-suq tax-xogħol u l-edukazzjoni mogħtija huwa mistenni jindirizza l-istaġnar fit-tkabbir. Il-Komponent 5 għandu l-għan iħeġġeġ lill-istudenti jkomplu l-edukazzjoni lil hinn mill-edukazzjoni obbligatorja permezz ta' edukazzjoni u taħriġ vokazzjonali aħjar, b'wieħed mill-objettivi jkun dak li titnaqqas ir-rata ta'

[26] Ara l-Kummissjoni Ewropea *Aġġornament tal-Istrateġija Industrijali l-Ġdida tal-2020,* COM(2021) 350 final, 5.5.2021.

Malta ta' tluq bikri mill-iskola. L-iżvilupp ta' Strateġija riveduta dwar l-Impjiegi għandu l-għan li jindirizza kwistjonijiet li rriżultaw mill-kriżi tal-COVID-19 u jindirizza l-isfidi strutturali, inkluży spariġġi fil-ħiliet, u jadatta għal xejriet ġodda bħaż-żieda fl-awtomatizzazzjoni. L-istrateġija se tiffoka fuq politiki attivi tas-suq tax-xogħol li jkunu moderni u effettivi u li jattrezzaw lill-ħaddiema bil-ħiliet ġusti, jappoġġaw l-impjegabbiltà tagħhom u jipprovdu l-aħjar inċentivi biex wieħed joħroġ jaħdem. Kumplessivament, ir-riformi għandhom l-għan li jtejbu l-ħiliet, billi jservu ta' pont għal edukazzjoni u taħriġ tal-adulti biex jiżguraw li l-ħiliet tal-forza tax-xogħol ikunu aġġornati maż-żminijiet. Dan huwa mistenni jindirizza l-iskarsezzi tal-ħiliet u jagħti spinta lill-ħolqien tal-impjiegi. Il-promozzjoni tal-opportunitajiet ta' taħriġ f'ħiliet u t-titjib tal-ħiliet huwa partikolarment importanti għall-SMEs, fejn l-ispariġġi fil-ħiliet u l-iskarsezzi tal-ħiliet joħolqu staġnar sinifikanti, filwaqt li l-parteċipazzjoni fit-taħriġ għadha baxxa. Il-benefiċċji minn dawn il-miżuri x'aktarx li jkunu fit-tul u dejjiema.

Huma mistennija aktar benefiċċji għat-tkabbir u l-impjiegi minn investimenti u riformi biex tingħata spinta lill-effiċjenza enerġetika, ikun hemm dekarbonizzazzjoni tat-trasport u tittejjeb is-sistema tas-saħħa. Ir-rinnovazzjoni tas-settur privat u l-bini pubbliku u l-miżuri meħuda għall-iżvilupp ta' strateġija ta' rinnovazzjoni fit-tul (il-Komponent 1) se jżidu l-opportunitajiet għal forza tax-xogħol kwalifikata u speċjalizzata u jnaqqsu l-kostijiet mill-konsum tal-enerġija. L-isforzi għad-dekarbonizzazzjoni tat-trasport (il-Komponent 2) se jnaqqsu l-ħin biex wieħed jasal fil-post tax-xogħol, inaqqsu t-tniġġis akustiku u jtejbu l-kwalità tal-arja, u jwasslu għal impatt pożittiv fuq il-kwalità tal-ħajja u s-saħħa tal-forza tax-xogħol. It-tisħiħ tar-reżiljenza tas-sistema tal-kura tas-saħħa (il-Komponent 4) iwassal għal riżultati aħjar fil-qasam tas-saħħa, u b'hekk iżid il-produttività, u għal aktar attività tal-persuni fis-suq tax-xogħol u ħajja lavorattiva itwal.

Il-valutazzjoni tal-pjan rigward l-impatt fuq it-tkabbir u l-impjiegi hija ġeneralment f'konformità mas-simulazzjonijiet tal-Kummissjoni. Meta mqabbla ma' xenarju mingħajr l-RRF, Malta tistima li l-investimenti ffinanzjati mill-RRF, u r-riformi li jakkumpanjawhom, se jikkontribwixxu għal żieda ta' 0,5 % fil-PDG wara sentejn, żieda ta' 0,6 % wara ħames (5) snin, żieda ta' 0,5 % wara 10 snin, u żieda ta' 0,2 % wara 20 sena. Ir-riformi u l-investimenti proposti għandhom ħabta joħolqu opportunitajiet ta' impjieg fuq perjodu ta' żmien qasir, b'mod partikolari fil-livelli ta' ħiliet baxxi u medji. Madankollu, dawn l-effetti huma perċepiti bħala temporanji. Kuntrarjament, l-impatt fuq il-pagi huwa aktar permanenti u huwa konsistenti maż-żidiet kontinwi fil-produttività.

L-investimenti kollha fil-pjan iffinanzjati permezz tal-RRF huma mistennija jkun addizzjonali għal-linja bażi mingħajr l-RRF. Bejn l-2020 u l-2026, in-nefqa tal-gvern biex

jittejjeb it-tkabbir fl-oqsma ta' politika[27] koperti min-nefqa ffinanzjata permezz ta' għotjiet mill-RRF hija mistennija li tkun 50 % ogħla mill-perjodu ta' referenza 2017-2019.

Simulazzjonijiet abbażi ta' mudelli mwettqa mill-Kummissjoni permezz tal-mudell QUEST juru li l-impatt ekonomiku tal-NGEU f'Malta jista' jwassal għal żieda fil-PDG ta' bejn 0,7 % u 1,1 % sal-2026[28]. Wara 20 sena, il-PDG jista' jkun 0,2 % ogħla. Il-benefiċċji kollaterali jammontaw għal parti kbira ta' tali impatti.

Skont dawn is-simulazzjonijiet, dan jissarraf f'sa massimu ta' 1 200 impjieg addizzjonali. Il-kollateral transfruntiera (PDG) jammonta għal 0,6 pps fl-2021 u fl-2022, li juri l-valur miżjud ta' nefqa sinkronizzata fl-Istati Membri (linja 2). Anki f'xenarju b'anqas produttività tal-fondi tal-NGEU, xorta waħda jwassal għal impatt sinifikanti (linja 3)[29].

Riżultati tas-simulazzjoni ta' QUEST (% ta' devjazzjoni tal-livell reali tal-PDG minn każ mhux tal-NGEU)

Xenarju	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2040
Linja bażi	0,9	1,1	1,0	1,0	1,1	1,1	0,8	0,5	0,5	0,4	0,2
li minnu kollateral	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,0
Produttività baxxa	0,5	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,4	0,2	0,2	0,1	0,1

Dan ix-xenarju stilizzat ma jinkludix l-impatt pożittiv possibbli tar-riformi strutturali, li jista' jkun sostanzjali. Eżerċizzju ta' valutazzjoni komparattiva abbażi ta' mudelli jindika li t-twettiq ta' riformi strutturali li jwasslu biex jonqos bin-nofs id-distakk vis-à-vis dawk bl-aqwa riżultati f'termini ta' indikaturi ta' riformi strutturali jista' jżid l-PDG ta' Malta b'massimu ta' 17 % f'20 sena, aktar mill-medja tal-UE[30].

Minħabba d-differenzi fis-suppożizzjonijiet u l-metodoloġija, **ir-riżultati ta' din il-valutazzjoni stilizzata ma jistgħux jitqabblu direttament man-numri rrappurtati fil-Kapitolu 4 tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta.**

Kaxxa 2: Simulazzjonijiet stilizzati tal-impatt tal-NGEU permezz ta' QUEST – Malta

[27] L-oqsma ta' politika huma definiti skont il-klassifikazzjoni tal-funzjonijiet tal-gvern, COFOG (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_expenditure_by_function_%E2%80%93_COFOG).

It-tisħiħ tal-koeżjoni soċjali

Il-pjan jinkludi riformi u investiment biex tittejjeb l-inklużività tal-edukazzjoni u l-aċċess għat-taħriġ, u tiġi aġġornata s-sistema tas-sigurtà soċjali. L-inizjattivi ta' riforma (il-Komponent 5) dwar il-litteriżmu, l-aċċessibbiltà tal-edukazzjoni u l-politika inklużiva huma mistennija jikkontribwixxu għal aċċess aħjar għall-edukazzjoni u għall-indirizzar tal-isfida tat-tluq bikri mill-iskola. Dan huwa konformi mal-Prinċipju 1 tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali fir-rigward tal-edukazzjoni, it-taħriġ u t-tagħlim tul il-ħajja ta' kwalità u inklużivi. Malta tipproponi wkoll riformi u investimenti fil-qasam tal-ħiliet. Se tingħata attenzjoni speċifika biex it-taħriġ jiġi offrut lill-adulti b'livell baxx ta' ħiliet, inklużi l-persuni li jitilqu kmieni mill-iskola, billi jitwaqqaf e-Kulleġġ u jiġi stabbilit Ċentru ġdid għall-Eċċellenza Vokazzjonali għas-settur tat-turiżmu u l-ospitalità. Flimkien, dawn il-miżuri huma mistennija jikkontribwixxu biex jipprovdu lill-poplu Malti, b'mod partikolari lil dawk l-aktar vulnerabbli, ħiliet aħjar u opportunitajiet ġodda, u jtejbu l-impjegabbiltà tagħhom. Eżiti aħjar tas-suq tax-xogħol u fl-edukazzjoni se jgħinu biex jiġu mmitigati r-riskji, li diġà kienu jeżistu qabel, tal-faqar u l-esklużjoni soċjali. Il-Komponent 5 jinkludi wkoll miżuri bl-għan li jsir rieżami tal-effettività tas-sistema tal-benefiċċji tal-qgħad f'termini tal-adegwatezza, il-kopertura, l-attivazzjoni u l-adattament għaċ-ċiklu ekonomiku u tal-adegwatezza u tas-sostenibbiltà tas-sistema tal-pensjonijiet, bil-potenzjal li jikkontribwixxu ulterjorment għall-koeżjoni soċjali.

L-investiment u r-riformi fit-teknoloġiji diġitali u tas-saħħa huma mistennija jwessgħu l-aċċessibbiltà tas-servizzi pubbliċi. It-titjib u ż-żieda fl-aċċessibbiltà tas-servizzi pubbliċi bis-saħħa ta' teknoloġiji ġodda (il-Komponent 3) għandhom il-potenzjal li jiżguraw aċċess aktar mifrux għal kulħadd, inkluż għal dawk li mhux daqshekk faċli tilħaqhom. Din il-miżura hija mistennija ttaffi firdiet ġodda li jistgħu jfeġġu fis-soċjetà. Id-diġitalizzazzjoni tas-servizzi tas-saħħa u t-twaqqif ta' Ċentru għad-Demm, it-Tessut u ċ-Ċelloli wkoll huma mistennija li jtejbu l-aċċessibbiltà, f'konformità mal-Prinċipju 16 (l-aċċess għall-kura tas-saħħa) tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali. Il-komponent jagħti wkoll attenzjoni speċjali lill-integrazzjoni u l-benesseri tal-ħaddiema barranin.

It-tnaqqis tal-vulnerabbiltà u ż-żieda tar-reżiljenza

Trasparenza u fiduċja akbar fil-qafas istituzzjonali huma passi importanti biex tiżdied ir-reżiljenza tas-soċjetà u l-ekonomija ta' Malta. L-implimentazzjoni tal-miżuri taħt il-

---

[28] L-RRF jammonta għal madwar 90 % tal-NGEU, li jinkludi wkoll ReactEU, Orizzont Ewropa, InvestEU, il-Fond għal Tranżizzjoni Ġusta, l-Iżvilupp Rurali u RescEU.

[29] Teknikament, ix-xenarju ta' produttività baxxa jikkunsidra elastiċità tal-output tal-kapital pubbliku mnaqqsa b'mod sinifikanti.

[30] Varga, J, in 't Veld J. (2014), *The potential growth impact of structural reforms in the EU: a benchmarking exercise*, European Economy Economic Papers Nru 541.
http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/economic_paper/2014/pdf/ecp541_en.pdf.

Komponent 6 hija mistennija tgħin biex tiżdied il-fiduċja lokali u esterna fl-istituzzjonijiet Maltin. Id-diġitalizzazzjoni tal-amministrazzjoni pubblika (il-Komponent 3) u tal-qrati se tkompli żżid it-trasparenza u tiżgura servizzi ta' kwalità għolja għaċ-ċittadini. Dawn il-miżuri huma mistennija jtejbu l-effettività u l-effiċjenza tal-gvern fit-tfassil ta' reazzjonijiet ta' politika f'waqthom u xierqa għax-xokkijiet ekonomiċi. Dawn huma fatturi ewlenin li fuqhom tissejjes il-kapaċità tas-soċjeta u tal-ekonomija li taġġusta u tirreaġixxi għax-xokkijiet esterni.

Il-miżuri fl-oqsma tal-edukazzjoni, il-ħiliet u l-impjiegi huma mistennija jtejbu l-mod kif jaħdem is-suq tax-xogħol u jillimitaw id-danni li qed isiru fil-każ tax-xokkijiet ekonomiċi. Diversi miżuri fil-Komponent 5 għandhom l-għan li jtejbu l-ħiliet, isaħħu l-politiki attivi tas-suq tax-xogħol u jxejnu d-distakk bejn il-ħtiġijiet tas-suq tax-xogħol u l-edukazzjoni mogħtija. Ir-rieżami u l-monitoraġġ regolari tal-effettività tal-benefiċċji tal-qgħad għandhom l-għan li jżidu l-adegwatezza tal-benefiċċji filwaqt li jagħtu spinta lill-inċentiv biex in-nies joħorġu jaħdmu. Kumplessivament, il-miżuri huma mistennija jgħinu biex is-suq tax-xogħol jaġġusta aktar malajr għall-ħtiġijiet li jirriżultaw mill-progress teknoloġiku u mill-bidliet ħesrem fl-ambjent estern, u b'hekk inaqqsu l-possibbiltà ta' żidiet kontinwi fil-qgħad, l-inattività u l-esklużjoni soċjali.

Ir-reżiljenza tas-sistema tas-saħħa hija mistennija titjieb. Il-Komponent 4 se jikkontribwixxi għaż-żamma tal-ħaddiema fil-qasam tas-saħħa u se jindirizza n-nuqqas kontinwu ta' persunal permezz ta' ppjanar aħjar tal-forza tax-xogħol u billi jtejjeb l-integrazzjoni u l-benesseri tal-ħaddiema barranin. L-investiment fiċ-Ċentru għad-Demm, it-Tessut u ċ-Ċelloli huwa mistenni li jippermetti lis-sistema nazzjonali tas-saħħa tipprovdi servizzi li għalihom il-pazjenti qabel kellhom jivvjaġġaw barra mill-pajjiż. Dan inaqqas id-dipendenza ta' Malta fuq pajjiżi oħra għal dawn is-servizzi essenzjali kritiċi, speċjalment f'każ ta' xokk ekonomiku.

Miżuri li jippromwovu impjegabbiltà aħjar, saħħa aħjar u ħajja lavorattiva itwal għandhom jikkontribwixxu għat-tnaqqis tal-pressjoni fil-ġejjieni fuq is-sistema tas-sigurtà soċjali u fuq is-sostenibbiltà tal-finanzi pubbliċi, u b'hekk titnaqqas il-vulnerabbiltà tal-ekonomija għal xokkijiet fil-ġejjieni. Il-politiki u l-investimenti taħt il-Komponent 4 għandhom jikkontribwixxu għal riżultati aħjar fil-qasam tas-saħħa għall-popolazzjoni, parteċipazzjoni akbar fis-suq tax-xogħol u żieda fil-produttività, filwaqt li jżommu n-nefqa tal-ġejjieni fuq il-protezzjoni soċjali. Taħt il-Komponent 5, il-miżuri li jippromovu t-titjib tal-ħiliet għandhom jgħinu biex jiżdiedu l-pagi filwaqt li jnaqqsu l-pressjoni fuq is-sistema tas-sigurtà soċjali. Il-monitoraġġ u l-analiżi regolari tas-sistemi tal-pensjonijiet u tal-benefiċċji tal-qgħad huma mistennija jkomplu jikkontribwixxu għas-sostenibbiltà tal-finanzi pubbliċi.

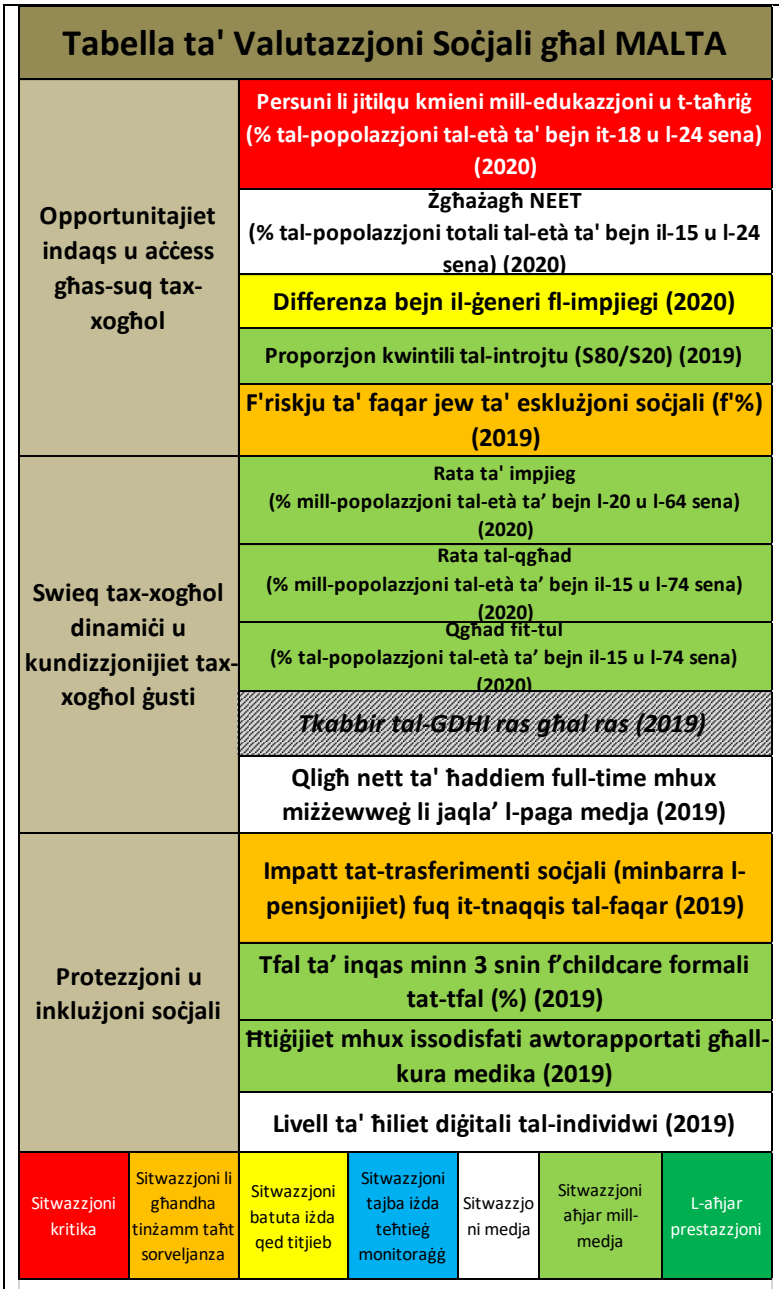
Koeżjoni u konverġenza

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza jqis l-isfidi territorjali limitati. Minħabba d-daqs ta' Malta, id-differenzi reġjonali jirrigwardaw biss il-qasma ġeografika bejn il-gżira prinċipali u Għawdex. Il-miżuri kollha fil-pjan huma ta' benefiċċju kemm għal Għawdex kif ukoll għall-gżira prinċipali. L-investiment propost taħt il-Komponent 5 huwa ta' importanza partikolari f'dan ir-rigward, peress li fil-mira tiegħu hemm it-titjib tal-kwalità tal-industrija tat-turiżmu, li huwa settur ewlieni għall-iżvilupp ekonomiku taż-żewġ gżejjer.

Konklużjoni dwar il-valutazzjoni tal-kriterju 2.3 tal-Anness V tar-Regolament RRF

Meta jitqiesu r-riformi u l-investimenti kollha previsti minn Malta, il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza tagħha huwa mistenni jkollu impatt qawwi fuq it-tisħiħ tal-potenzjal tat-tkabbir, il-ħolqien tal-impjiegi, u r-reżiljenza ekonomika, soċjali u istituzzjonali, fuq il-kontribuzzjoni għall-implimentazzjoni tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali, inkluż permezz tal-promozzjoni ta' politiki għat-tfal u ż-żgħażagħ, u fuq it-trażżin tal-impatt ekonomiku u soċjali tal-kriżi tal-COVID-19, u b'hekk itejjeb il-koeżjoni ekonomika, soċjali u territorjali u l-konverġenza fl-Unjoni. Dan ikun jiġġustifika l-klassifikazzjoni A skont il-kriterju ta' valutazzjoni 2.3 tal-Anness V tar-Regolament RRF.

Kaxxa 3: Sfidi soċjali u għall-impjiegi identifikati fit-Tabella ta' Valutazzjoni Soċjali li takkumpanja l-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali

L-aġġornament sad-29 ta' April 2021. L-Istati Membri huma kklassifikati fit-Tabella ta' Valutazzjoni Soċjali skont metodoloġija tal-istatistika maqbula mal-Kumitati EMCO u KPS. Tagħti daqqa t'għajn kemm għal-livelli kif ukoll għall-bidliet tal-indikaturi meta mqabbla mal-medji rispettivi tal-UE u tikklassifika lill-Istati Membri f'seba' kategoriji. Għad-dettalji metodoloġiċi, ikkonsulta r-Rapport Konġunt dwar l-Impjiegi għall-2021; NEET: barra mill-edukazzjoni, impjieg jew taħriġ; GDHI: introjtu disponibbli gross tal-unitajiet domestiċi.

It-Tabella ta' Valutazzjoni Soċjali li tappoġġa l-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali tistabbilixxi għadd ta' sfidi soċjali u għall-impjiegi għal Malta. Malta bbenefikat minn suq tax-xogħol dinamiku qabel il-kriżi, b'livelli baxxi ta' qgħad, inkluż għaż-żgħażagħ, u waħda mill-ogħla rati ta' tkabbir fl-impjiegi fl-UE. Waqt il-kundizzjonijiet avversi tal-2020, Malta tejbet rata ta' impjieg li diġà kienet għolja meta mqabbla mal-medja tal-UE u rnexxielha tillimita ż-żieda fil-qgħad. Il-poplu Malti huwa, f'termini ġenerali, poplu f'saħħtu u jgawdi minn waħda mill-itwal stennijiet tal-għomor fl-UE. Il-ħtiġijiet mhux issodisfati għall-kura medika huma baxxi, bi ftit varjazzjoni bejn il-gruppi ta' dħul.

Ir-rata ta' tluq bikri mill-iskola għadha għolja ħafna f'Malta. Minkejja li qed tonqos, ir-rata (ta' 16,7 %) għadha fost l-ogħla fl-UE (9,9 %), u tiżdied ma' proporzjon diġà għoli ta' adulti b'livell baxx ta' ħiliet, b'parteċipazzjoni limitata ulterjuri fit-tagħlim għall-adulti. Barra minn hekk, il-prevalenza ta' progress insuffiċjenti u livelli baxxa tal-edukazzjoni jżidu b'mod sinifikanti r-riskju tal-faqar u l-esklużjoni soċjali u tkompli żżid mal-iskarsezzi li diġà huma kbar fil-ħiliet u fil-ħaddiema.

Id-differenza bejn il-ġeneri fl-impjiegi (17,7 pps fl-2020) għadha fost l-ogħla fl-UE. F'dawn l-aħħar snin, l-għoti ta' childcare b'xejn u l-istrateġija "biex ix-xogħol irendi" ikkontribwew għal żieda sostanzjali fir-rata ta' impjieg tat-tfajliet. Madankollu, il-

parteċipazzjoni tan-nisa fis-suq tax-xogħol xorta waħda tonqos wara l-età ta' 40 sena, u b'hekk tibqa' differenza kumplessiva għolja bejn il-ġeneri fl-impjiegi minkejja tnaqqis kbir f'dan l-aħħar deċennju (minn 31,4 pps fl-2012).

Wara snin ta' tnaqqis, il-faqar beda jiżdied fl-2019. Fl-2019, it-rata ta' "f'riskju ta' faqar jew esklużjoni soċjali" (20,1 %) kienet kemm kemm aktar mill-medja tal-UE (20,9 %) iżda bdiet tiżdied wara snin ta' tnaqqis. L-impatt tat-trasferimenti soċjali (minbarra l-pensjonijiet) fuq it-tnaqqis tal-faqar, li huwa 26,3 %, huwa sostanzjalment aktar baxx mill-medja tal-UE (32,4 %) u kompla jonqos fl-2019.

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ppreżentat minn Malta għandu l-għan li jindirizza xi sfidi soċjali u għall-impjiegi rilevanti għall-implimentazzjoni tal-Pilastru. Sabiex jappoġġa l-aċċess u l-opportunitajiet indaqs għas-suq tax-xogħol, il-pjan jipprevedi riformi mmirati biex: tingħata promozzjoni għall-iżvilupp tal-ħiliet; jiġi indirizzat it-tluq bikri mill-iskola u tittejjeb l-inklużività tal-edukazzjoni permezz tat-twaqqif ta' "e-Kulleġġ"; jissaħħaħ il-programm ta' litteriżmu li diġà jeżisti; u jiġu stabbilit klassijiet speċjali għall-istudenti b'diżabilità. Strateġija riveduta dwar l-impjiegi għandha l-għan li tappoġġa l-impjegabbiltà u l-mobbiltà tal-ħaddiema, u li tippromovi parteċipazzjoni ulterjuri tal-ħaddiema akbar fl-età u adulti b'livell baxx ta' ħiliet. Il-pjan għandu wkoll l-għan li jagħti spina lill-ugwaljanza bejn il-ġeneri permezz tal-Istrateġija u Pjan ta' Azzjoni għall-Integrazzjoni tal-Ugwaljanza bejn il-Ġeneri. Fil-qasam tal-protezzjoni soċjali u l-inklużjoni, Malta qed tippjana li tirrevedi s-sistema tagħha tal-benefiċċji tal-qgħad sabiex tkun aktar reattiva għaċ-ċiklu ekonomiku u qed tippjana li tirrevedi s-sistema tal-pensjonijiet, inkluż permezz ta' konsultazzjonijiet, studji u rakkomandazzjonijiet possibbli.

Biex tikkomplementa l-isforz tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza fir-rigward tal-ħiliet u l-edukazzjoni, Malta qed tkompli tirriforma l-edukazzjoni sekondarja. Oriġinarjament appoġġata mill-Fond Soċjali Ewropew u mbagħad permezz tal-baġit nazzjonali, ir-riforma *My Journey: Achieving through different paths* tintroduċi suġġetti vokazzjonali u applikati fl-edukazzjoni sekondarja ġenerali flimkien mal-kurrikulu ewlieni. L-għan huwa li jiġu indirizzati aħjar il-ħtiġijiet edukattivi differenti, jiġu indirizzati r-rati tat-tluq mill-iskola, u tingħata attenzjoni partikolari biex tittejjeb l-impjegabbiltà diġà fi stadju bikri. Ir-riforma bdiet tiġi implimentata fis-sena akkademika 2019-20.

4.4. Il-prinċipju "la tagħmilx ħsara sinifikanti" (*Do No Significant Harm*, DNSH)

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta jivvaluta l-konformità mal-prinċipju DNSH. Il-valutazzjoni ssegwi l-metodoloġija stabbilita fil-gwida teknika tal-Kummissjoni dwar l-applikazzjoni ta' "la tagħmilx ħsara sinifikanti" skont ir-Regolament RRF (2021/C 58/01). Dan ikopri s-sitt objettivi ambjentali stabbiliti fl-Artikolu 17 tar-Regolament (UE) 2020/852: il-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima; l-adattament għat-tibdil fil-klima; l-użu sostenibbli u l-ħarsien tar-riżorsi tal-ilma u tal-baħar; l-ekonomija ċirkolari; il-prevenzjoni u l-kontroll tat-tniġġis; u l-ħarsien u r-restawr tal-bijodiversità u l-ekosistemi. L-impatt ambjentali jiġi vvalutat għal kull

riforma jew investiment. Għalhekk, it-30 riforma u s-17 il-investiment fil-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta jissarrfu f'47 valutazzjoni tal-prinċipju "la tagħmilx ħsara sinifikanti".

Kull valutazzjoni tal-prinċipju "la tagħmilx ħsara sinifikanti" ssegwi approċċ f'żewġ stadji. L-ewwel pass jivvaluta jekk hemmx riskju li miżura tista' tagħmel ħsara sinifikanti lil wieħed jew aktar mill-objettivi ambjentali. F'xi każijiet, il-valutazzjoni tikkonkludi li ma hemm l-ebda riskju ta' ħsara sinifikanti, f'liema każ il-miżura tiġi vvalutata bħala konformi ma' dan l-objettiv tar-Regolament RRF. F'każijiet fejn l-analiżi tidentifika riskju, titwettaq valutazzjoni aktar dettaljata li fiha Malta turi n-nuqqas ta' ħsara sinifikanti, inkluż permezz ta' miżuri ta' mitigazzjoni.

Fejn meħtieġ, ir-rekwiżiti tal-valutazzjoni DNSH huma indirizzati fit-tfassil ta' miżura u speċifikati fi stadju importanti jew f'mira relatata ma' din il-miżura. Dan jiżgura li l-issodisfar tal-istadji importanti u l-miri rispettivi jista' jiġi vvalutat b'mod pożittiv biss ladarba tiġi żgurata l-konformità mal-prinċipju DNSH. Pereżempju, il-miżura *C3-I4 - Miżuri ta' attivazzjoni biex tiġi intensifikata d-diġitalizzazzjoni tas-settur privat* skont il-Komponent 3 tinkludi skema orizzontali għall-promozzjoni tad-diġitalizzazzjoni tal-kumpaniji. Biex tiżgura li huma biss l-attivitajiet li jikkonformaw mal-prinċipju DNSH li jirċievu finanzjament, Malta hija meħtieġa tinkludi fis-sejħa għal proġetti lista li teskludi ċerti attivitajiet milli jkunu eliġibbli. Il-verifika tal-konformità mad-DNSH ta' investiment issir vinkolanti permezz ta' stadju importanti.

Sehem sinifikanti tal-pjan ta' Malta huwa allokat għax-xiri ta' vetturi fis-settur privat u pubbliku. Tliet investimenti taħt il-Komponent 2 jappoġġaw finanzjarjament skema ta' skrapp, vetturi ġodda għas-settur pubbliku, u karozzi tal-linja ġodda għat-trasport pubbliku. F'konformità mal-eżempju 5 tal-Gwida Teknika DNSH, huwa stabbilit fid-disinn tal-miżuri li l-vetturi mingħajr emissjonijiet u l-karozzi tal-linja biss huma eliġibbli għall-appoġġ. Din il-miżura ta' mitigazzjoni tevita ħsara sinifikanti għall-objettivi li jindirizzaw il-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima u l-prevenzjoni u l-kontroll tat-tniġġis.

Il-pjan ta' Malta għall-irkupru u r-reżiljenza jiffoka b'mod partikolari fuq ir-rinnovazzjonijiet tal-effiċjenza enerġetika u l-attivitajiet ta' kostruzzjoni. Tliet investimenti taħt il-Komponent 1 jinkludu r-rinnovazzjonijiet tal-effiċjenza enerġetika. Filwaqt li dawn l-interventi jnaqqsu l-emissjonijiet, normalment joħolqu ammonti sinifikanti ta' skart tal-kostruzzjoni u d-demolizzjoni. Malta tiżgura li ma ssirx ħsara sinifikanti lill-objettiv tal-ekonomija ċirkolari billi tagħti dettalji fil-pjan, għal kull waħda mill-miżuri, li mill-inqas 70 % (skont il-piż) tal-iskart mhux perikoluż tal-kostruzzjoni u d-demolizzjoni ġġenerat fis-siti tal-kostruzzjoni għandu jitħejja għall-użu mill-ġdid, għar-riċiklaġġ u għall-irkupru ta' materjal ieħor, kif meħtieġ mil-leġiżlazzjoni tal-UE dwar l-iskart.

Qasam ta' fokus ieħor fil-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta huwa d-diġitalizzazzjoni (Komponent 3). Mil-lat ambjentali, huwa partikolarment rilevanti t-tagħmir tal-IT, li t-tħaddim tiegħu jista' jikkawża emissjonijiet sinifikanti ta' gassijiet serra. Ħsara sinifikanti għall-objettiv tal-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima hija evitata fil-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta permezz ta' impenn għall-użu tal-aħjar infrastruttura tal-IT disponibbli. Għal dan il-għan, Malta kkonfermat li se tikkonforma mad-Direttiva dwar l-Ekodisinn għat-tagħmir tal-ICT u li ċ-ċentri tad-*data* se jimplimentaw il-prattiki rilevanti elenkati bħala "prattiki mistennija" fil-Kodiċi ta' Kondotta Ewropew għall-Effiċjenza Enerġetika fiċ-Ċentri tad-*Data*.

Il-pjan jinkludi wkoll għadd ta' riformi istituzzjonali u regolatorji (il-Komponent 6) u miżuri relatati mal-ġestjoni tal-iskart (il-Komponent 1), l-edukazzjoni u l-ħiliet (il-Komponent 5) u s-saħħa (il-Komponent 4). Il-valutazzjoni DNSH ikkonfermat li dawn ma għandhom l-ebda impatt ambjentali negattiv, filwaqt li tiżgura li dawn ma jagħmlu l-ebda ħsara sinifikanti lil xi wieħed mis-sitt objettivi ambjentali.

Ingħatat attenzjoni partikolari lill-miżuri li l-impatt potenzjali tagħhom fuq l-objettivi ambjentali jeħtieġ skrutinju mill-qrib. Il-Komponent 2 jinkludi l-bini ta' sit ġdid ta' nżul ta' laneċ. L-investiment huwa mistenni li jċaqlaq it-trasport mit-toroq għall-baħar, u b'hekk jinkoraġġixxi l-multimodalità b'modi ta' trasport aktar nodfa u jindirizza l-konġestjoni tat-traffiku. Madankollu, għalissa, ma jistax jiġi żgurat li l-bastimenti mingħajr emissjonijiet biss jużaw l-infrastruttura. Għalhekk, f'konformità mal-Gwida Teknika DNSH, Malta - bħala miżura ta' sostenn - se tinstalla l-infrastruttura tal-iċċarġjar elettriku għall-bastimenti. Il-pilastri alimentatriċi għall-bastimenti elettriċi huma mistennija li jevitaw effetti ta' intrappolament dannużi u jwittu t-triq għad-dekarbonizzazzjoni tat-trasport bil-laneċ f'Malta. L-installazzjoni tal-infrastruttura tal-iċċarġjar hija meħtieġa fi stadju importanti, li jiżgura li ma tkun mistennija l-ebda ħsara sinifikanti għall-objettivi tal-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima u l-prevenzjoni tat-tniġġis. Il-proġett se jivvaluta wkoll l-iskart mhux perikoluż tal-kostruzzjoni u d-demolizzjoni biex jiżgura li jitħejja għall-użu mill-ġdid jew għar-riċiklaġġ fejn fattibbli. Barra minn hekk, Malta impenjat ruħha b'mod vinkolanti biex timplimenta kwalunkwe rekwiżit mill-valutazzjonijiet tal-impatt ambjentali u valutazzjonijiet xierqa oħra meħtieġa għall-miżura. Ittieħdu wkoll salvagwardji addizzjonali għall-adozzjoni ppjanata tal-Istrateġija tal-Iskart tal-Kostruzzjoni u d-Demolizzjoni u għal waħda mill-miżuri ta' implimentazzjoni relatati mar-restawr tal-barrieri eżawriti. Ir-riskju ta' ħsara sinifikanti jiġi evitat billi jiġu stabbiliti fi stadji importanti li l-ebda attività ma għandha twassal għal żieda sinifikanti fir-rimi tal-iskart jew għal diżinċentivi għat-tħejjija għall-użu mill-ġdid jew għar-riċiklaġġ. Barra minn hekk, l-iskart użat għar-radam mill-ġdid għandu jkun: (1) skart mhux perikoluż xieraq li jissostitwixxi materjali mhux skart; u (2) limitat għall-ammont strettament meħtieġ, f'konformità mal-Artikolu 3(17a) tad-Direttiva 2008/98/KE dwar l-iskart.

Konklużjoni dwar il-valutazzjoni tal-kriterju 2.4 tal-Anness V tar-Regolament RRF

B'kont meħud tal-valutazzjoni tal-miżuri kollha previsti, l-ebda miżura għall-implimentazzjoni ta' proġetti ta' riformi u investimenti inklużi fil-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta mhi mistennija tagħmel ħsara sinifikanti lill-objettivi ambjentali skont it-tifsira tal-Artikolu 17 tar-Regolament (UE) Nru 2020/852 (il-prinċipju "la ma tagħmilx ħsara sinifikanti"). Dan ikun jiġġustifika il-klassifikazzjoni ta' A skont il-kriterju ta' valutazzjoni 2.4 tal-Anness V tar-Regolament RRF.

4.5. Tranżizzjoni ekoloġika

Mira klimatika

Il-miżuri li jappoġġaw l-objettivi tat-tibdil fil-klima fil-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta jammontaw għal EUR 170,1 miljun, li jirrappreżentaw 53,8 % tal-allokazzjoni totali tal-pjan[31]**.** Mis-sitt komponenti fil-pjan, tnejn jinkludu n-nefqa li tikkontribwixxi għall-objettivi klimatiċi.

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta jsegwi b'mod korrett il-metodoloġija għat-trekkjar klimatiku stabbilita fl-Anness VI tar-Regolament RRF. Għal kull miżura, il-pjan jidentifika l-oqsma ta' intervent u l-koeffiċjenti korrispondenti għall-kalkolu tal-appoġġ għall-objettivi klimatiċi. Jenħtieġ li jiġi nnotat dan li ġej:

- Il-miżuri ta' riforma proposti għall-kontribuzzjoni klimatika ma għandhom l-ebda kost assoċjat fil-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza. F'dan il-kuntest, il-pjan ma jidentifikax l-oqsma ta' intervent għal dawn il-miżuri, u ma jikkontribwixxux biex tintlaħaq il-mira klimatika.
- Xi miżuri tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza jikkonsistu f'diversi sottomiżuri. Għal dawn il-miżuri, il-pjan jindika qasam ta' intervent għal kull sottomiżura u jikkalkula l-kontribuzzjoni klimatika fil-livell ta' sottomiżura.
- Fejn rilevanti, l-istadji importanti u l-miri jinkludu speċifikazzjonijiet li jiżguraw li r-rekwiżiti ta' qasam ta' intervent jintlaħqu (pereżempju, fejn jintuża qasam ta' intervent 025ter - Il-kostruzzjoni ta' bini ġdid effiċjenti fl-użu tal-enerġija, stadju importanti/mira jispeċifikaw li l-binjiet jeħtieġ li jkollhom domanda għall-enerġija primarja ta' mill-inqas 20 % inqas mir-rekwiżit NZEB (binjiet b'użu ta' enerġija qrib iż-żero, direttivi nazzjonali).
- L-għażla tal-oqsma ta' intervent għat-tranżizzjoni klimatika hija ġġustifikata sew u tirrifletti n-natura, il-fokus, l-objettiv jew l-eżitu mistenni tal-investimenti.
- Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ma jipproponix li jiżdiedu l-koeffiċjenti klimatiċi għal kwalunkwe miżura.

[31] It-Tabella 8 fl-Anness tippreżenta l-applikazzjoni dettaljata tal-metodoloġija tat-trekkjar klimatiku għall-miżuri u s-sottomiżuri kollha b'kontribut għall-klima.

Tabella 6: Kontribuzzjoni klimatika u kost għal kull komponent

Komponent	Kost (miljun EUR)	Kontribuzzjoni klimatika (EUR miljun)	Kontribuzzjoni klimatika (perċentwal tal-allokazzjoni totali tal-pjan)
C1 L-indirizzar tan-newtralità klimatika permezz ta' effiċjenza enerġetika mtejba, enerġija nadifa u ekonomija ċirkolari	77,9	69,3	21,9 %
C2 L-indirizzar tan-newtralità tal-karbonju permezz tad-dekarbonizzazzjoni tat-trasport	110,4	100,9	31,8 %
C3 It-trawwim ta' ekonomija diġitali, intelliġenti u reżiljenti	55,3	-	-
C4 It-tisħiħ tar-reżiljenza tas-sistema tas-saħħa	49,9	-	-
C5 It-titjib tal-edukazzjoni ta' kwalità u t-trawwim tas-sostenibbiltà soċjoekonomika	41,4	-	-
C6 It-tisħiħ tal-qafas istituzzjonali	10	-	-
Kontribuzzjoni globali		170,1	53,8 %

Nota: L-allokazzjoni totali tal-pjan hija ta' EUR 316 403 496. Dan jikkorrispondi għall-allokazzjoni finanzjarja wara t-tnaqqis tas-sehem proporzjonali ta' Malta tal-ispejjeż tal-Artikolu 6(2) tar-Regolament (UE) 2021/241, ikkalkulata skont il-metodoloġija tal-Artikolu 11 ta' dak ir-Regolament. L-ammont tal-kostijiet totali stmati tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza huwa ogħla mill-allokazzjoni totali tal-pjan.

Il-miżuri tat-trasport sostenibbli jipprovdu l-akbar kontribut għall-objettivi klimatiċi. Il-Komponent 2 huwa mistenni li jikkontribwixxi għat-tnaqqis tal-emissjonijiet tal-gassijiet serra u tas-sustanzi li jniġġsu l-arja mit-trasport fil-modi kollha tat-trasport. Dan jirriżulta f'kontribuzzjoni klimatika ta' EUR 100,9 miljun, aktar minn nofs il-kontribuzzjoni klimatika totali tal-pjan. Il-bini ta' sit ta' nżul tal-laneċ f'Buġibba, il-Bajja ta' San Pawl huwa mistenni li jgħin fit-trasferiment tat-trasport mit-triq għall-baħar, u b'hekk jindirizza kemm il-konġestjoni fit-toroq kif ukoll it-tniġġis tal-arja u l-istorbju fir-reġjun tal-Belt Valletta. Is-sit ta' nżul tal-laneċ għandu jkun mgħammar b'infrastruttura tal-iċċarġjar elettriku li tippermetti l-elettrifikazzjoni tat-trasport bil-laneċ u l-użu ta' bastimenti b'emissjonijiet żero, f'konformità mal-inizjattiva emblematika "iċċarġjar u fjuwil mill-ġdid". Barra minn hekk, skema ta' appoġġ finanzjarju hija stabbilita biex tippromwovi x-xiri ta' vetturi elettriċi mingħajr emissjonijiet fis-settur privat. Bl-istess mod, investiment ieħor se jappoġġa x-xiri ta' vetturi elettriċi b'emissjonijiet żero fis-settur pubbliku. Barra minn hekk, investiment wieħed għandu l-għan li jiddekarbonizza l-flotta tat-trasport pubbliku permezz tax-xiri ta' karozzi tal-linja elettriċi mingħajr emissjonijiet. B'mod partikolari, dawn l-investimenti huma sostnuti minn riformi importanti. Pereżempju, l-introduzzjoni tat-trasport pubbliku b'xejn għal gruppi addizzjonali se jinċentiva l-użu tat-trasport kollettiv bit-triq. Bl-istess mod, l-implimentazzjoni ta' soluzzjonijiet stabbiliti fil-Pjan ta' Mobilità Urbana Sostenibbli għar-reġjun tal-Belt Valletta, il-ħolqien ta' żoni ta' riġenerazzjoni, u kampanja ta' sensibilizzazzjoni huma kollha mistennija li jagħmlu t-trasport aktar sostenibbli. Dawn il-miżuri jikkostitwixxu rispons komprensiv biex jiġi appoġġat it-tnaqqis ta' emissjonijiet dannużi mill-fjuwils fossili fis-settur tat-trasport.

L-interventi tal-effiċjenza fl-enerġija jammontaw ukoll għal parti kbira mill-kontribuzzjoni klimatika. Dawn jinkisbu prinċipalment permezz tar-rinnovazzjoni ta' bini pubbliku u privat eżistenti u, sa ċertu punt, il-kostruzzjoni ta' bini ġdid effiċjenti fl-enerġija taħt il-Komponent 1. Il-miżuri jew is-sottomiżuri mmarkati b'oqsma ta' intervent korrispondenti jikkontribwixxu EUR 64,3 miljun għall-objettivi klimatiċi. Dan jikkorrispondi għal madwar terz tal-kontribuzzjoni klimatika totali tal-pjan. F'konformità mal-inizjattiva ewlenija għar-"rinnovazzjoni", l-interventi tal-effiċjenza enerġetika jimmiraw lejn it-tħaddir u l-modifika retroattiva tal-bini kemm fis-settur privat kif ukoll f'dak pubbliku, bħal sptarijiet u skejjel pubbliċi. Barra minn hekk, il-bini ta' skola kważi newtrali f'termini ta' emissjonijiet tal-karbonju huwa proġett pilota li huwa mistenni li jservi bħala mudell għall-futur u jipprovdi ambjent ta' tagħlim li jibqa' validu fil-futur għall-istudenti. Malta tiżgura permezz ta' stadju importanti jew mira li jintlaħaq il-livell meħtieġ ta' effiċjenza enerġetika. Ġie żgurat ukoll li l-finanzjament allokat għal dawn il-miżuri jkun biżżejjed biex jinkiseb l-iffrankar tal-enerġija meħtieġ. Madankollu, se jkun meħtieġ finanzjament pubbliku addizzjonali biex jintlaħqu l-objettivi tal-iffrankar tal-enerġija tal-pjan nazzjonali għall-enerġija u l-klima għall-2030, b'mod partikolari għar-rinnovazzjonijiet tal-enerġija f'unitajiet domestiċi privati.

L-investimenti fl-enerġija rinnovabbli jippromwovu l-isforzi ta' dekarbonizzazzjoni f'Malta u jikkontribwixxu EUR 5 miljun għall-mira klimatika. Il-Komponent 1 jinkludi investimenti f'sistemi fotovoltajċi fuq il-bejt f'binjiet, toroq, mogħdijiet, u spazji pubbliċi oħra, li jappoġġaw l-inizjattiva ewlenija "enerġizzazzjoni". Sistemi fotovoltajċi bħal dawn huma

maħsuba biex jintużaw biex iħaddmu l-enerġija rinnovabbli għat-tidwil tat-toroq u l-punti għall-qsim pedonali, għall-punti tal-iċċarġjar għall-karozzi elettriċi u għar-roti elettriċi, għall-punti tal-iċċarġjar tal-USB, għall-kameras tas-sigurtà, għall-hotspots tal-Wi-Fi u għal teknoloġiji oħra tat-toroq. Dawn l-investimenti se jservu bħala mudell biex tiżdied is-sensibilizzazzjoni ambjentali u tiġi żgurata viżibbiltà għolja tal-investimenti fl-enerġija rinnovabbli.

Tranżizzjoni ekoloġika

Il-miżuri fil-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta huma mistennija li jikkontribwixxu għat-tranżizzjoni ekoloġika u għall-ħarsien ambjentali. Il-pjan jappoġġa l-objettivi ta' Malta għad-dekarbonizzazzjoni u t-tranżizzjoni tal-enerġija, kif stabbilit fl-NECP. F'dan, Malta timpenja ruħha li tnaqqas l-emissjonijiet tal-gassijiet serra (-19 % fis-setturi li ma jaqgħux taħt l-ETS meta mqabbla mal-2005), iżżid l-effiċjenza enerġetika (tnaqqas l-intensità tal-enerġija primarja għal 0,07 toe/EUR), u żżid l-enerġija rinnovabbli (li tilħaq il-11,5 % tal-enerġija rinnovabbli fil-konsum finali gross tal-enerġija). L-objettivi tal-NECP ta' livell għoli jinkludu wkoll l-iżgurar tad-diversifikazzjoni kontinwa tas-sorsi tal-enerġija, iż-żieda fil-flessibbiltà tas-sistema tal-enerġija, l-indirizzar tal-faqar enerġetiku, u l-implimentazzjoni ta' strateġija nazzjonali għar-riċerka u l-innovazzjoni fl-enerġija u fl-ilma. L-NECP jiżgura koerenza bejn l-oqsma tal-enerġija u tal-klima, kif ukoll l-interkonnessjoni mad-dimensjonijiet ekoloġiċi u tat-tranżizzjoni tal-enerġija tal-investimenti previsti fil-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza. Huwa importanti li l-pjan jgħin ukoll biex it-tranżizzjoni klimatika ssir ġusta (pereżempju, permezz tal-introduzzjoni ta' trasport pubbliku b'xejn). Huwa jappoġġa wkoll lil Malta biex tilħaq il-miri nazzjonali għall-enerġija u l-klima stabbiliti fil-pjan nazzjonali għall-enerġija u l-klima għall-2030 u biex tinkiseb in-newtralità klimatika sal-2050. L-investimenti fit-trasport se jgħinu biex jiġi dekarbonizzat wieħed mis-setturi ta' Malta li l-aktar li jikkontiribwixxi fl-emissjonijiet billi l-karozzi li jużaw il-fjuwils fossili jiġu sostitwiti jew b'vetturi nodfa jew b'mezzi alternattivi tat-trasport. Ir-rinnovazzjonijiet tal-bini se jnaqqsu l-użu taż-żejt tal-fjuwil u l-elettriku moħli.

Filwaqt li l-pjan ma fih l-ebda miżura li għandha l-bijodiversità bħala l-objettiv tagħha, uħud mill-miżuri jistgħu jkunu ta' benefiċċju indirett għall-bijodiversità. Pereżempju, il-miżuri li jappoġġjaw it-tnaqqis fl-emissjonijiet tat-tniġġis mir-rinnovazzjonijiet tal-bini, id-dekarbonizzazzjoni tat-trasport, u t-tisħiħ ippjanat tal-ġestjoni tal-iskart huma mistennija li jkunu ta' benefiċċju għall-bijodiversità. Barra minn hekk, Malta wettqet valutazzjoni sistematika tal-prinċipju "la tagħmilx ħsara sinifikanti" li tindika li l-ebda waħda mill-miżuri proposti ma tiġġenera ħsara għall-bijodiversità. Filwaqt li jitqies li t-tniġġis huwa wieħed mill-motivaturi diretti tat-telf tal-bijodiversità, ir-rinnovazzjonijiet tal-effiċjenza enerġetika taħt il-Komponent 1 u l-miżuri għad-dekarbonizzazzjoni tat-trasport taħt il-Komponent 2 huma mistennija li jikkontribwixxu għat-tnaqqis tal-emissjonijiet tal-gassijiet serra u tas-sustanzi li jniġġsu. Billi jnaqqas l-emissjonijiet, il-pjan għandu l-għan li jnaqqas l-impatt negattiv fuq il-bijodiversità. Din il-pożizzjoni hija wkoll konformi mal-*Pjan ta' Azzjoni tal-UE*: *Lejn Tniġġis Żero għall-Arja, l-Ilma u l-Ħamrija.* Barra minn hekk, il-Komponent 1 jinkludi miżuri dwar l-iskart muniċipali, l-iskart tal-kostruzzjoni u d-demolizzjoni (bħall-abbozz tal-istrateġija tal-iskart tal-kostruzzjoni u d-demolizzjoni għal Malta), il-plastik li jintuża darba biss u r-responsabbiltà estiża tal-produtturi. It-titjib tal-qafas tal-politika dwar l-iskart huwa mistenni li jtejjeb il-prevenzjoni tal-iskart, il-ġbir

separat tal-iskart, u t-trattament tal-iskart f'konformità mal-ġerarkija tal-iskart, u b'hekk jikkontribwixxi b'mod pożittiv għall-ħarsien tal-bijodiversità fil-gżejjer. Il-pjan ma jinkludix miżuri li jindirizzaw l-adattament għall-impatti tat-tibdil fil-klima, għalkemm l-investimenti ewlenin tiegħu huma reżistenti għat-tibdil fil-klima biex jindirizzaw kwistjonijiet bħaż-żidiet fil-livell tal-baħar.

Konklużjoni dwar il-valutazzjoni tal-kriterju 2.5 tal-Anness V tar-Regolament RRF

Filwaqt li titqies il-valutazzjoni tal-miżuri kollha previsti, il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza huwa mistenni, fil-biċċa l-kbira, li jagħti kontribut sinifikanti għat-tranżizzjoni ekoloġika jew li jindirizza l-isfidi li jirriżultaw minnha u jiżgura li mill-inqas 37 % tal-allokazzjoni totali tiegħu jikkontribwixxu għall-mira klimatika. Dan ikun jiġġustifika il-klassifikazzjoni ta' A taħt il-kriterju 2.5 tal-Anness V tar-Regolament RRF.

4.6. It-tranżizzjoni diġitali

Tikkettar diġitali

Il-miżuri li jappoġġaw l-objettivi diġitali fil-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta jammontaw għal EUR 80,8 miljun, li jirrappreżentaw 25,5 % tal-allokazzjoni totali tal-pjan.[32] Mis-sitt komponenti fil-pjan, tlieta jinkludu n-nefqa li tikkontribwixxi għall-objettivi diġitali.

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta jsegwi b'mod korrett il-metodoloġija għat-tikkettar diġitali stabbilita fl-Anness VII tar-Regolament RRF, billi jidentifika l-oqsma ta' intervent u l-koeffiċjenti korrispondenti għall-kalkolu tal-kontribut ta' kull miżura għall-objettivi diġitali. Jenħtieġ li jiġi nnotat dan li ġej:

- Il-miżuri ta' riforma proposti għall-kontribuzzjoni diġitali ma għandhom l-ebda kost assoċjat li jrid jiġi ffinanzjat skont il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza. F'dan il-kuntest, il-pjan ma jidentifikax l-oqsma ta' intervent għal dawn il-miżuri, u ma jikkontribwixxux biex tintlaħaq il-mira diġitali.
- Xi miżuri tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza jikkonsistu f'diversi sottomiżuri. Għal dawn il-miżuri, il-pjan jindika qasam ta' intervent għal kull sottomiżura u jikkalkula l-kontribuzzjoni diġitali fil-livell ta' sottomiżura.
- L-għażla tal-oqsma ta' intervent għat-trasformazzjoni diġitali hija ġġustifikata sew u tirrifletti n-natura, il-fokus, l-objettiv jew l-eżitu mistenni tal-investimenti.
- Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ma jipproponix li jiżdiedu l-koeffiċjenti diġitali għall-ebda miżura.

[32] It-Tabella 8 fl-Anness tippreżenta l-applikazzjoni dettaljata tal-metodoloġija tat-tikkettar diġitali għall-miżuri u s-sottomiżuri kollha b'kontribuzzjoni diġitali.

Tabella 7: Kontribuzzjoni diġitali u kost għal kull komponent

Komponent	Kost (miljun EUR)	Kontribuzzjoni diġitali (EUR miljun)	Kontribuzzjoni diġitali (perċentwal tal-allokazzjoni totali tal-pjan)
C1 L-indirizzar tan-newtralità klimatika permezz ta' effiċjenza enerġetika mtejba, enerġija nadifa u ekonomija ċirkolari	77,9	-	-
C2 L-indirizzar tan-newtralità tal-karbonju permezz tad-dekarbonizzazzjoni tat-trasport	110,4	-	-
C3 It-trawwim ta' ekonomija diġitali, intelliġenti u reżiljenti	55,3	55.3	17,5 %
C4 It-tisħiħ tar-reżiljenza tas-sistema tas-saħħa	49,9	15,5	4,9 %
C5 It-titjib tal-edukazzjoni ta' kwalità u t-trawwim tas-sostenibbiltà soċjoekonomika	41,4	-	-
C6 It-tisħiħ tal-qafas istituzzjonali	10	10	3,2 %
Kontribuzzjoni globali		80,8	25,5 %

Nota: l-allokazzjoni totali tal-pjan hija ta' EUR 316,403,496. Dan jikkorrispondi għall-allokazzjoni finanzjarja wara t-tnaqqis tas-sehem proporzjonali ta' Malta tal-ispejjeż tal-Artikolu 6(2) tar-Regolament (UE) 2021/241, ikkalkulata skont il-metodoloġija tal-Artikolu 11 ta' dak ir-Regolament. L-ammont tal-kostijiet totali stmati tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza huwa ogħla mill-allokazzjoni totali tal-pjan.

It-tranżizzjoni diġitali

Il-pjan ta' Malta għall-irkupru u r-reżiljenza jindirizza l-isfidi relatati mat-tranżizzjoni diġitali billi jiffoka fuq it-tisħiħ tas-servizzi tal-amministrazzjoni pubblika u jappoġġa d-diġitalizzazzjoni tan-negozji. Il-Komponent 3 dwar id-diġitalizzazzjoni huwa ddedikat bis-sħiħ għat-tranżizzjoni diġitali u jikkonsisti f'erba' investimenti u żewġ riformi komplementari li jiffukaw fuq id-diġitalizzazzjoni tas-setturi pubbliċi u privati. Il-Komponent 4 dwar is-sistema tas-saħħa jiddedika sehem konsiderevoli mir-riżorsi tiegħu għat-tranżizzjoni diġitali fis-settur tal-kura tas-saħħa. L-investiment taħt il-Komponent 6 dwar il-qafas istituzzjonali huwa allokat għad-diġitalizzazzjoni tas-sistema ġudizzjarja ta' Malta.

Il-miżuri diġitali fil-pjan jikkontribwixxu għall-inizjattiva ewlenija tal-UE "modernizzazzjoni" stabbilita fl-Istrateġija Annwali għat-Tkabbir Sostenibbli tal-Kummissjoni (COM/2020/575). Ir-riformi u l-investimenti previsti relatati mat-tranżizzjoni diġitali se jsaħħu b'mod partikolari r-reżiljenza, l-aċċessibbiltà u s-sigurtà tal-infrastrutturi u s-servizzi diġitali tal-gvern, inklużi s-sistemi tal-ġustizzja u tal-kura tas-saħħa.

B'mod ġenerali, il-miżuri diġitali fil-pjan Malti huma allinjati sew mal-objettivi diġitali tal-RRF. Il-miżuri tal-pjan ikopru tliet oqsma identifikati fl-Anness VII tar-Regolament RRF:

- id-diġitalizzazzjoni tas-servizzi pubbliċi;
- id-diġitalizzazzjoni tan-negozji: kif ukoll
- l-investiment fil-kapital uman.

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza fih riformi li jiffaċilitaw it-tranżizzjoni u l-modernizzazzjoni diġitali f'Malta. Riforma waħda fil-pjan tipprevedi l-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta' inizjattivi rigward it-tliet objettivi ewlenin tal-Istrateġija Diġitali 2021-2027 li jmiss ta' Malta: (i) li jitnaqqas id-distakk diġitali (b'mod partikolari billi jingħata appoġġ lill-familji b'introjtu baxx biex jiġu konnessi u jkollhom aċċess għall-kompjuters, u għall-għarfien relatat); (ii) li jiġu promossi l-ħiliet diġitali (b'mod partikolari billi jiġu żviluppati sett ta' inizjattivi għat-titjib tal-ħiliet u ż-żieda fil-ġabra ta' professjonisti tal-ICT f'Malta); u (iii) li jitjiebu s-servizzi pubbliċi diġitali (inkluż it-twassil tagħhom, l-użu ta' teknoloġiji emerġenti u l-forniment ta' aċċess miftuħ għall-bażijiet tad-*data* pubbliċi tal-gvern). Filwaqt li l-pjan jipprevedi investimenti biex jiġi indirizzat it-tielet objettiv, l-implimentazzjoni tal-miżuri biex jitnaqqas id-distakk diġitali u jiġi promoss l-iżvilupp tal-ħiliet diġitali se tkun appoġġata minn finanzjament nazzjonali u finanzjament ieħor tal-UE, barra l-pjan. Riforma oħra inkluża fil-pjan se tistabbilixxi u timplimenta qafas ta' politika ġdid għall-ispeċjalizzazzjoni intelliġenti, b'enfasi fuq it-trawwim tar-riċerka tan-negozju u l-innovazzjoni u t-tisħiħ tal-kooperazzjoni pubblika-privata biex ir-riżultati tar-riċerka jiġu ttrasformati f'soluzzjonijiet lesti għas-suq.

Is-sehem ewlieni tal-investimenti relatati mat-tranżizzjoni diġitali huwa ddedikat għad-diġitalizzazzjoni tal-amministrazzjoni pubblika u tas-servizzi pubbliċi. Il-pjan jinkludi tliet investimenti għad-diġitalizzazzjoni tagħhom, li jammontaw għal EUR 40,3 miljun:

(i) Il-pjan jipprevedi investiment fil-qafas diġitali tal-gvern biex isaħħaħ ir-reżiljenza, il-kapaċità u s-sigurtà tiegħu u biex iżid l-omoġeneità, l-istandardizzazzjoni u l-kondiviżjoni tas-servizzi fl-amministrazzjoni pubblika (investiment C3.I.1). Il-qafas diġitali se jservi wkoll bħala l-pedament orizzontali li jippermetti l-prinċipji tad-diġitalizzazzjoni, bħall-prinċipju ta' darba, u l-kondiviżjoni tad-*data*. Dan l-investiment huwa mistenni wkoll li jinkludi l-għoti ta' taħriġ lill-uffiċjali pubbliċi, b'mod partikolari dwar iċ-ċibersigurtà u l-użu ta' teknoloġiji ġodda. Azzjoni usa' għall-iżvilupp ta' ħiliet diġitali se tiġi appoġġata permezz tal-użu ta' programmi oħra ta' finanzjament tal-UE, bħall-Fond Soċjali Ewropew Plus.

(ii) Investiment ieħor se jiffaċilita d-diġitalizzazzjoni tad-Direttorat tat-Tbaħħir Merkantili ta' Transport Malta. Dan se jgħin biex jiġu żgurati prattiki regolatorji aktar effiċjenti u jittejbu l-operazzjonijiet interni, ir-relazzjonijiet mal-klijenti u l-amministrazzjoni fi ħdan dak id-direttorat (investiment C3.I.2). Huwa previst ukoll taħriġ għat-titjib tal-ħiliet tal-uffiċjali pubbliċi.

(iii) Fil-kuntest tad-diġitalizzazzjoni tas-servizzi pubbliċi, il-pjan se jtejjeb ukoll is-servizzi pubbliċi, is-servizzi interni fi ħdan l-amministrazzjoni pubblika, l-esperjenza tal-klijenti tal-front-end, il-kondiviżjoni u l-użu mill-ġdid tad-*data*, id-desktops virtwali, il-proċess tat-trasferiment tal-proprjetà, il-punt uniku ta' servizz nazzjonali għad-dwana, u l-għodod diġitali għat-telexogħol tal-uffiċjali pubbliċi (investiment C3.I.3). Dan it-titjib huwa mmirat b'mod partikolari lejn iż-żieda fl-użu tas-servizzi tal-gvern elettroniku mill-

popolazzjoni; din kienet sfida f'Malta. Il-pjan jipprevedi wkoll disinn ta' servizzi ċċentrat fuq il-klijent, li se jinvolvi lill-klijenti biex jidentifikaw u jsolvu l-ħtiġijiet u l-isfidi tagħhom.

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza huwa mistenni wkoll li jintensifika d-diġitalizzazzjoni tas-settur privat. Il-pjan jipprevedi l-istabbiliment ta' diversi miżuri, b'baġit ta' EUR 15-il miljun, biex tiġi appoġġata d-diġitalizzazzjoni ta' kumpaniji f'diversi setturi ekonomiċi, inklużi l-bejgħ bl-ingrossa u bl-imnut, it-turiżmu (inkluża l-kultura) u l-manifattura (investiment C3.I.4). Din il-miżura se tgħin lill-kumpaniji jiddiġitalizzaw l-operazzjonijiet tagħhom (f'termini ta' hardware, software u soluzzjonijiet diġitali), u b'hekk ittejjeb l-effiċjenza, il-produttività u l-esperjenza tal-klijenti tagħhom. Din għandha fil-mira investimenti f'oqsma bħall-internet tal-oġġetti (IoT), iċ-ċibersigurtà u l-protezzjoni tad-*data*, ir-realtà awmentata u l-intelliġenza artifiċjali. Huwa previst appoġġ għall-SMEs, inklużi l-mikrointrapriżi u dawk li jaħdmu għal rashom. Din se tkun kumplimentari għall-appoġġ ipprovdut taħt il-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali.

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza jinkludi investiment sinifikanti (EUR 15,5 miljun) fid-diġitalizzazzjoni tas-sistema tal-kura tas-saħħa. Il-pjan huwa mistenni li jħaffef it-tranżizzjoni tas-sistema tal-kura tas-saħħa ta' Malta biex tkun tista' tiddependi aktar fuq id-diġitalizzazzjoni u t-teknoloġiji l-ġodda. It-trasformazzjoni diġitali tal-proċessi ta' involviment tal-outpatients u tal-konsumaturi - billi tippermetti l-użu effettiv tar-riżorsi, il-ġestjoni tal-ħin u l-flussi tax-xogħol - se ttejjeb il-kwalità tal-kura tal-pazjenti u l-esperjenza tal-pazjenti u tnaqqas il-ħinijiet ta' stennija (investiment C4.I.2).

Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza jiddedika fondi mdaqqsa (EUR 10 miljun) għad-diġitalizzazzjoni tas-sistema ġudizzjarja ta' Malta. Il-pjan jipprevedi l-implimentazzjoni ta' għadd ta' soluzzjonijiet u għodod diġitali siguri biex jappoġġaw lill-utenti fis-settur tal-ġustizzja permezz ta' kollaborazzjoni u integrazzjoni, aċċessibbiltà akbar għall-ġustizzja, u effiċjenza akbar (investiment C6.I.1). B'mod partikolari, il-pjan jipprevedi soluzzjonijiet diġitali li se jipprovdu għal sistema integrata ta' arkivjar elettroniku fis-sistema ġudizzjarja kollha. Soluzzjonijiet diġitali oħra se jkollhom fil-mira l-ħtiġijiet partikolari ta' segmenti u partijiet ikkonċernati differenti fi ħdan is-sistema ġudizzjarja. Il-partijiet ikkonċernati ewlenin li jirrigwardawhom il-miżuri rilevanti huma l-qrati, il-forza tal-pulizija ta' Malta, l-Avukat tal-Istat, l-Avukat Ġenerali, l-Aġenzija tal-Għajnuna Legali u l-Uffiċċju għall-Irkupru tal-Assi.

B'mod ġenerali, il-miżuri msemmija hawn fuq fil-pjan huma mistennija li jkollhom impatt dejjiemi fuq il-kapaċità ta' Malta li taħtaf l-opportunitajiet offruti mit-tranżizzjoni diġitali u tindirizza l-isfidi li jirriżultaw minnha. Il-pjan se jagħti kontribut importanti biex tiġi żgurata amministrazzjoni pubblika orjentata lejn iċ-ċittadini u s-servizzi b'infrastruttura diġitali moderna u sigura. Dan se jkun ukoll kruċjali biex jiżdiedu l-varjetà, l-effiċjenza u l-kwalità tas-servizzi pubbliċi diġitali u biex jiġi limitat il-piż amministrattiv fuq l-individwi, il-kumpaniji u l-amministrazzjoni. Sabiex jinkiseb impatt fit-tul u trasformattiv, se jkun importanti li dawn l-investimenti jiġu akkoppjati mal-bini tal-kapaċità, tiġi żgurata l-interoperabbiltà ta' soluzzjonijiet u sistemi diġitali differenti, u tingħata kunsiderazzjoni xierqa lis-sigurtà u r-reżiljenza tal-infrastruttura u s-servizzi li se jinkisbu. Se jinkisbu wkoll aktar effetti kollatertali permezz tal-

involviment tas-settur privat, jiġifieri SMEs Maltin u negozji ġodda, fl-iżvilupp ta' servizzi mtejba.

Minbarra s-settur pubbliku, il-pjan se jipprovdi appoġġ importanti għad-diġitalizzazzjoni tas-settur privat, b'mod partikolari l-SMEs f'diversi industriji, u b'hekk tissaħħaħ il-kompetittività tal-ekonomija ta' Malta. Sabiex jiġu massimizzati l-impatti ta' din il-miżura, huwa partikolarment importanti li l-investimenti f'assi diġitali jintrabtu ma' investimenti fit-taħriġ mill-ġdid u fit-titjib tal-ħiliet tal-ħaddiema, sabiex jinbnew il-kapaċitajiet u jiġu promossi proċessi ta' diġitalizzazzjoni verament trasformattivi fost l-SMEs. Barra minn hekk, jenħtieġ li tiġi żgurata sinerġija b'saħħitha bejn l-investimenti għad-diġitalizzazzjoni tan-negozji u l-miżuri li jsaħħu l-kapaċitajiet taċ-ċibersigurtà taħt l-investiment C3.I.1. Permezz tad-diġitalizzazzjoni, il-pjan se jtejjeb ukoll il-funzjonament tal-kura tas-saħħa u tas-sistemi ġudizzjarji, filwaqt li jżid l-aċċessibbiltà u l-effiċjenza tagħhom.

Konklużjoni dwar il-valutazzjoni tal-kriterju 2.6 tal-Anness V tar-Regolament RRF

Filwaqt li titqies il-valutazzjoni tal-miżuri kollha previsti, il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza huwa mistenni, fil-biċċa l-kbira, li jagħti kontribut sinifikanti għat-tranżizzjoni diġitali jew li jindirizza l-isfidi li jirriżultaw minnha u jiżgura li mill-inqas 20 % tal-allokazzjoni totali tiegħu jikkontribwixxu għall-appoġġ tal-objettivi diġitali. Dan ikun jiġġustifika il-klassifikazzjoni ta' A taħt il-kriterju 2.6 tal-Anness V tar-Regolament RRF.

4.7. L-impatt dejjiemi tal-pjan

Ir-riformi u l-investimenti proposti huma mistennija li jkollhom impatt pożittiv u dejjiemi fuq l-ekonomija u s-soċjetà ta' Malta. Il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza jinkludi pakkett ambizzjuż ta' miżuri mmirati biex jindirizzaw l-isfidi identifikati fil-kuntest tas-Semestru Ewropew. Il-miżuri jiffaċilitaw ukoll it-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali u jsaħħu l-potenzjal tat-tkabbir, il-ħolqien tal-impjiegi u r-reżiljenza ekonomika u soċjali ta' Malta.

Bidla strutturali fl-amministrazzjoni u fl-istituzzjonijiet

Il-pjan jippreżenta bidliet strutturali fl-amministrazzjoni pubblika tal-pajjiż u fl-istituzzjonijiet relatati. Dan huwa partikolarment il-każ f'komponenti li jindirizzaw il-qafas istituzzjonali (il-Komponent 6), id-diġitalizzazzjoni (il-Komponent 3), u s-saħħa (il-Komponent 4).

Il-pjan huwa mistenni li jsaħħaħ il-qafas istituzzjonali tas-sistema ġudizzjarja u l-entitajiet tal-infurzar tal-liġi ta' Malta. Ir-riformi li joħolqu salvagwardji aħjar għall-indipendenza tas-sistema ġudizzjarja u jtejbu l-funzjonament tagħha huma importanti biex jiżguraw l-effettività tagħha u jsaħħu l-fiduċja fl-istituzzjonijiet filwaqt li jtejbu wkoll l-ambjent tan-negozju. Riformi importanti huma inklużi biex tissaħħaħ l-indipendenza tal-ġudikatura, tiżdied il-kwalità u l-effiċjenza tas-sistema ġudizzjarja, jissaħħu l-entitajiet kontra l-korruzzjoni, jinħoloq servizz ta' prosekuzzjoni separat u aktar responsabbli, u tiżdied it-trasparenza fil-ħatra tal-ogħla pożizzjonijiet. L-istituzzjonijiet li jiġġieldu l-ħasil tal-flus huma mistennija wkoll li jissaħħu aktar permezz ta' taħriġ immirat, l-implimentazzjoni tal-istrateġija u l-pjan ta' azzjoni nazzjonali "kontra l-ħasil tal-flus / il-ġlieda kontra l-finanzjament tat-terroriżmu / is-sanzjonijiet finanzjarji

mmirati", li jindirizzaw l-azzjonijiet pendenti meħtieġa mit-Task Force ta' Azzjoni Finanzjarja, u permezz tal-bini tal-kapaċità u l-funzjonament aħjar tal-Uffiċċju għall-Irkupru tal-Assi.

Il-pjan għandu l-għan li jagħti spinta lit-tħejjija diġitali tal-amministrazzjoni pubblika u jtejjeb is-servizzi pubbliċi għaċ-ċittadini. Dan huwa minnu, fost affarijiet oħra, għas-settur tat-tbaħħir merkantili fi ħdan Transport Malta u l-qrati Maltin. Dawn l-investimenti huma mistennija li jtejbu l-effettività u l-effiċjenza tal-amministrazzjoni pubblika billi jipprovdu lill-utenti aħħarin servizz aħjar u aċċess rapidu għall-informazzjoni, filwaqt li jippermettu wkoll aċċess mill-bogħod għal ċerti servizzi, inkluża l-ġustizzja. Il-forniturі tas-servizzi nfushom se jibbenefikaw ukoll minn teknoloġiji mtejba billi jtejbu l-metodi ta' ħidma tagħhom stess.

Il-komponent tas-saħħa jipprevedi wkoll għadd ta' bidliet istituzzjonali li għandhom l-għan li jtejbu s-sostenibbiltà, ir-reżiljenza u l-kwalità tas-sistema tas-saħħa. Sistema tal-kura tas-saħħa reżiljenti u ta' kwalità għolja hija importanti minħabba t-tixjiħ sinifikanti tal-popolazzjoni ta' Malta u l-influss rapidu ta' ħaddiema barranin. Malta, bil-bilanċ tal-kostijiet tan-nefqa kapitali ma' trattamenti innovattivi li altrimenti kienu jiġu mfittxija barra mill-pajjiż, għandha l-għan li tnaqqas in-nefqa tagħha fuq is-saħħa fit-tul. Il-komponent għandu l-għan ukoll li jindirizza tħassib importanti fil-funzjonament tas-sistema tas-saħħa ta' Malta, jiġifieri l-kapital uman tagħha. Billi jindirizza l-ostakli għar-reklutaġġ, iż-żamma u l-integrazzjoni ta' ħaddiema barranin, il-pjan għandu l-għan li jtejjeb l-istrutturi interni tas-servizz tas-saħħa ta' Malta.

Bidla strutturali fil-politiki

Il-komponenti kollha jinkludu bidliet strutturali fit-tul relatati mal-politika. L-aktar prominenti huma l-komponenti li jindirizzaw l-ekonomija ċirkolari: L-enerġija rinnovabbli u r-rinnovazzjoni tal-bini (il-Komponent 1), u d-dekarbonizzazzjoni tat-trasport (il-Komponent 2); Kif ukoll l-edukazzjoni u s-sostenibbiltà soċjoekonomika (il-Komponent 5). Barra minn hekk, ir-riformi proposti biex jindirizzaw it-tħassib dwar l-ippjanar aggressiv tat-taxxa (il-Komponent 6) huma, sa ċertu punt, mistennija wkoll li jkollhom impatt dejjiemi permezz ta' bidliet fil-politika tat-tassazzjoni.

Il-bidliet fil-politika strutturali jimmiraw lejn il-kostruzzjoni sostenibbli, biex inaqqsu l-emissjonijiet tal-karbonju u biex itejbu l-prevenzjoni u l-ġestjoni tal-iskart. Malta għandha l-għan li tiżviluppa strateġija fit-tul għar-rinnovazzjoni tal-bini li se twitti t-triq għad-dekarbonizzazzjoni tal-istokk tal-bini tagħha sal-2050. It-twaqqif ta' awtorità tal-bini se jirrimedja l-frammentazzjoni tar-responsabbiltajiet li tirrappreżenta ostaklu ewlieni għal dan l-objettiv, filwaqt li r-rinnovazzjoni ta' għadd ta' binjiet tas-settur privat u pubbliku se taġixxi bħala mudell għal aktar rinnovazzjonijiet. L-immaniġġjar tal-iskart qed jiġi rriformat ukoll permezz tal-organizzazzjoni mill-ġdid tal-ġbir tal-iskart, l-estensjoni tal-qafas tar-responsabbiltà tal-produttur għal flussi addizzjonali ta' skart, il-limitazzjoni tal-produzzjoni u l-bejgħ ta' plastik li jintuża darba biss, u miżuri li jindirizzaw l-iskart tal-kostruzzjoni u d-demolizzjoni. Li jkun hemm fil-mira l-kostruzzjoni sostenibbli, u l-iskart tagħha, huwa bidla importanti fil-politika strutturali minħabba t-tkabbir rapidu f'dan is-settur li segwa t-tkabbir qawwi fil-popolazzjoni u l-wasliet tat-turisti.

Diversi miżuri jikkontribwixxu għall-indirizzar tal-konġestjoni tat-traffiku u l-emissjonijiet, li żdiedu f'konformità maż-żieda fil-popolazzjoni. Il-pjan għandu l-għan li jnaqqas l-użu tal-karozzi permezz ta' diversi miżuri, inkluż trasport marittimu aħjar, il-promozzjoni tal-użu tat-trasport pubbliku u ride-sharing fis-servizz pubbliku, u l-ħolqien ta' spazji miftuħa għall-persuni mexjin f'żoni urbani. L-investimenti għandhom ukoll l-għan li jnaqqsu l-marka tal-karbonju tas-settur tat-trasport permezz tal-elettrifikazzjoni tal-vetturi fis-setturi privati u pubbliċi, inkluża parti mill-flotta tat-trasport pubbliku.

Peress li l-edukazzjoni u t-taħriġ ġew deskritti ripetutament bħala sfida għal Malta fis-Semestru Ewropew, il-pjan jipproponi bidliet fil-politika strutturali f'dan il-qasam. Dawn għandhom l-għan li jsaħħu l-miżuri biex jipprevjenu u jintervjenu fit-tluq bikri mill-iskola, joħolqu opportunitajiet għat-titjib tal-ħiliet u t-taħriġ mill-ġdid tal-adulti biex jissodisfaw il-ħtiġijiet tal-ħiliet emerġenti, itejbu l-edukazzjoni inklużiva għall-istudenti bi bżonnijiet speċjali, u jtejbu s-sistema ta' monitoraġġ tal-politika tal-edukazzjoni. L-istudji tat-turiżmu, settur importanti tal-ekonomija Maltija, qed jiġu mmirati direttament ukoll permezz tal-ħolqien ta' ċentru ġdid għall-edukazzjoni vokazzjonali f'dan il-qasam. Servizz ta' kwalità ogħla pprovdut fl-industrija tal-ospitalità jista' jattira turisti b'valur miżjud ogħla lejn il-gżira. Barra minn hekk, is-sostenibbiltà tal-finanzi pubbliċi qed tiġi indirizzata wkoll permezz ta' aktar żvilupp tal-analiżi regolari u l-monitoraġġ tas-sistemi tal-pensjonijiet u l-benefiċċji tal-qgħad.

Malta ħadet ukoll ċerti passi biex tindirizza t-tħassib dwar l-ippjanar aggressiv tat-taxxa. Erba' riformi għandhom fil-mira l-ippjanar aggressiv tat-taxxa minn korporattivi u individwi; dawn ir-riformi huma mistennija li jkollhom impatt fuq l-evitar tat-taxxa. Malta qed tippjana li: tneħħi l-eżenzjoni mit-taxxa fuq id-dividendi derivati minn entitajiet residenti f'ġurisdizzjonijiet elenkati fil-lista tal-Grupp dwar il-Kodiċi tal-Kondotta ta' ġurisdizzjonijiet li ma jikkooperawx; tipprevjeni telf fid-dħul pubbliku li jirriżulta minn arbitraġġ fiskali internazzjonali bl-introduzzjoni ta' leġiżlazzjoni dwar l-ipprezzar ta' trasferiment; twettaq studju - u ssegwi b'emendi legali - biex jittaffew ir-riskji ta' ppjanar aggressiv tat-taxxa li jirriżultaw minn pagamenti ta' dividendi, imgħax u royalties li jidħlu u joħorġu; u tintroduċi mekkaniżmu ta' skambju spontanju ta' informazzjoni mal-ġurisdizzjonijiet tat-taxxa ta' individwi li jiksbu ċ-ċittadinanza ta' Malta taħt l-iskema taċ-ċittadinanza.

Impatt dejjiemi

Il-pjan jindirizza l-biċċa l-kbira tal-isfidi deskritti fis-Semestru Ewropew. Dawn huma marbuta ma' pressjonijiet fuq id-degradazzjoni ambjentali u t-tibdil fil-klima kkawżati mit-tkabbir rapidu tal-popolazzjoni, diffikultajiet marbuta ma' suq tax-xogħol strett u nuqqas ta' ħiliet, il-ħtieġa li jissaħħu l-istrutturi tal-infurzar tal-liġi ta' Malta u l-ġlieda kontra l-ħasil tal-flus, it-tassazzjoni, l-iżgurar ta' dispożizzjonijiet aħjar dwar is-saħħa u s-servizzi edukattivi, u wkoll it-tisħiħ tal-miżuri biex l-ekonomija titħejja aħjar għal trasformazzjoni diġitali.

Il-miżuri proposti huma mistennija li jkollhom impatt pożittiv u dejjiemi fuq l-ekonomija u l-benesseri ta' Malta. Il-pjan huwa mistenni li jikkontribwixxi għal: konsum anqas ta' enerġija; titjib tal-kwalità tal-arja; tnaqqis tat-tniġġis akustiku; bilanċ aħjar bejn ix-xogħol u l-ħajja privata; aċċess imtejjeb u effiċjenti għal servizzi tal-gvern lil negozji u individwi; Aċċess imtejjeb għall-

kura tas-saħħa, il-protezzjoni soċjali u s-servizzi edukattivi, u l-kwalità u r-reżiljenza tagħhom; tnaqqis tad-distakk bejn il-provvista tal-edukazzjoni u l-ħtiġijiet tas-suq tax-xogħol; inqas riskji ta' ppjanar aggressiv tat-taxxa u ħasil tal-flus; u istituzzjonijiet imsaħħa b'effetti kollatertali pożittivi fuq l-ambjent tan-negozju.

Konklużjoni dwar il-valutazzjoni tal-kriterju 2.7 tal-Anness V tar-Regolament RRF

Filwaqt li jitqiesu r-riformi u l-investimenti kollha previsti minn Malta fil-pjan tagħha għall-irkupru u r-reżiljenza, l-implimentazzjoni tagħhom hija mistennija, fil-biċċa l-kbira, li twassal għal bidla strutturali fl-amministrazzjoni jew fl-istituzzjonijiet rilevanti, u fil-politiki rilevanti, u li jkollha impatt dejjiemi. Dan ikun jiġġustifika klassifikazzjoni ta' A taħt il-kriterju 2.7 tal-Anness V tar-Regolament RRF.

4.8. Stadji importanti, miri, monitoraġġ u implimentazzjoni

L-adegwatezza tal-istruttura inkarigata bl-implimentazzjoni tal-pjan, il-monitoraġġ tal-progress u r-rappurtar

L-istruttura ta' ġestjoni hija definita sew u r-responsabbiltajiet huma allokati b'mod ċar. Il-Ministeru inkarigat mill-ġestjoni tal-fondi tal-UE għandu s-setgħa li jwettaq il-kompiti relatati mal-koordinazzjoni, il-ġestjoni u l-kontroll. Se jaġixxi bħala l-kap tal-RRP - u jkun il-kuntatt ewlieni għall-Kummissjoni - u l-awtorità nazzjonali ta' koordinazzjoni għall-Istrument ta' Appoġġ Tekniku u l-fondi l-oħra kollha tal-UE. Dan jiżgura għarfien espert xieraq mibni fuq l-ipprogrammar u l-implimentazzjoni tal-fondi tal-UE, imfassla għall-ispeċifiċitajiet tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza. Fi ħdan il-Ministeru inkarigat mill-ġestjoni tal-fondi tal-UE, id-Diviżjoni tal-Koordinazzjoni tal-Ippjanar u tal-Prijoritajiet (PPCD) inħatret biex tipprovdi tmexxija, koordinazzjoni u sorveljanza ġenerali, u b'hekk testendi l-qafas ta' governanza tal-fondi ta' koeżjoni tal-UE għall-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza. Fi ħdan il-PPCD, l-unità orizzontali se twettaq il-kompiti ta' kontroll intern relatati mal-monitoraġġ tal-kisba tal-istadji importanti u l-miri qabel is-sottomissjoni tat-talba għall-pagament lill-Kummissjoni, filwaqt li l-unità tal-RRP se twettaq il-kompiti relatati mal-implimentazzjoni tal-pjan. Iż-żewġ unitajiet huma assenjati persunal separat b'responsabbiltajiet definiti b'mod ċar biex tiġi żgurata l-konformità mal-prinċipju tas-separazzjoni tal-funzjonijiet bejn l-implimentazzjoni u l-kontroll.

Il-pjan jiddeskrivi b'mod adegwat il-mekkaniżmi ta' monitoraġġ u rappurtar maħsuba. Is-sistema ta' ġestjoni u informazzjoni miżmuma mill-PPCD se tintuża għall-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza. Is-sistema kienet soġġetta għal diversi awditi mwettqa fil-livell nazzjonali u tal-UE. Is-sistema hija disponibbli biex tirreġistra u taħżen *data* operazzjonali, inkluża *data* relatata mar-riċevituri finali f'konformità mar-rekwiżiti tal-UE. Din is-sistema se tiġbor l-informazzjoni meħtieġa biex timmonitorja ċ-ċiklu kollu tal-ħajja tar-riformi u l-investimenti, inklużi l-istadji importanti, il-miri u l-informazzjoni li tappoġġa l-monitoraġġ tal-implimentazzjoni finanzjarja tagħhom. Se jiġu imposti rekwiżiti ta' rapportar proporzjonati fuq ir-riċevituri tal-finanzjament tal-UE biex jiġi żgurat li d-*data* meħtieġa għall-monitoraġġ tal-implimentazzjoni tinġabar b'mod effiċjenti, effettiv u f'waqtu. Barra minn hekk, il-benefiċjarji involuti fl-implimentazzjoni tal-operazzjonijiet se jżommu sistema ta' kontabilità separata u kodiċi ta' kontabilità xieraq għat-tranżazzjonijiet kollha.

Stadji importanti, miri u indikaturi

L-istadji importanti u l-miri inklużi fil-pjan Malti jikkostitwixxu sistema xierqa għall-monitoraġġ tal-implimentazzjoni tal-pjan. L-istadji importanti u l-miri magħżula jirrappreżentaw l-elementi ewlenin tal-miżuri proposti ta' investiment u riforma matul iċ-ċiklu tal-ħajja tagħhom. Huma ċari u komprensivi biżżejjed biex jiżguraw li t-tlestija tagħhom tista' tiġi traċċata u vverifikata. Dawn jirriflettu b'mod adegwat il-livell ġenerali tal-ambizzjoni tal-pjan u jidhru realistiċi. L-istadji importanti u l-miri jidhru f'waqthom matul l-iskeda ta' implimentazzjoni tal-pjan. Il-mekkaniżmi ta' verifika, il-ġbir tad-*data* u r-responsabbiltajiet deskritti mill-awtoritajiet Maltin jidhru robusti biżżejjed biex jivverifikaw it-tlestija tal-istadji importanti u l-miri, u biex jiġġustifikaw b'mod adegwat it-talbiet għal żborż.

Arranġamenti organizzattivi ġenerali

L-organizzazzjoni ġenerali hija xierqa. Id-diversi istituzzjonijiet inkarigati mill-implimentazzjoni tal-miżuri huma indikati b'mod ċar fid-deskrizzjoni tas-sitt komponenti, li jiżguraw iċ-ċarezza, it-trasparenza u r-responsabbiltà. Jiġi stabbilit mekkaniżmu ta' koordinazzjoni istituzzjonali ġenerali. L-istituzzjonijiet responsabbli involuti fl-eżekuzzjoni ta' kull riforma u investiment se jikkollaboraw fuq bażi regolari mal-Ministeru inkarigat mill-ġestjoni tal-fondi tal-UE, li se jaġixxi f'kooperazzjoni mill-qrib mal-Ministeru għall-Finanzi u l-Impjiegi. Il-PPCD se jkollha rwol ċentrali fl-għoti ta' tmexxija koordinata u fl-appoġġ għall-implimentazzjoni lil atturi ewlenin oħra involuti fil-proċess, inklużi l-benefiċjarji tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza u l-ministeri kompetenti. Il-persunal se jibbenefika minn pjan ta' taħriġ annwali mfassal apposta għall-ispeċifiċitajiet tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza. Barra minn hekk, il-persunal reklutat ġdid se jibbenefika minn taħriġ addizzjonali.

Konklużjoni dwar il-valutazzjoni tal-kriterju 2.8 tal-Anness V tar-Regolament RRF

L-arranġamenti proposti minn Malta fil-pjan tagħha għall-irkupru u r-reżiljenza huma mistennija jkunu xierqa biex jiżguraw monitoraġġ u implimentazzjoni effettivi tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza, inkluż l-iskeda ta' żmien prevista, l-istadji importanti u l-miri, u l-indikaturi relatati. Dan ikun jiġġustifika klassifikazzjoni ta' A skont il-kriterju ta' valutazzjoni 2.8 tal-Anness V tar-Regolament RRF.

4.9. Kost

Malta pprovdiet stima tal-kostijiet għal kull investiment inkluż fil-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza. Il-kostijiet kollha jsiru wara Frar 2020 u ma jissostitwixxux in-nefqa baġitarja nazzjonali rikorrenti, soġġett għal xi eċċezzjonijiet debitament ġustifikati, u għalhekk jissodisfaw ir-rekwiżiti tal-Artikolu 5 tar-Regolament. L-ebda kost ma kien assoċjat mar-riformi fil-pjan. It-tqassim tal-kostijiet huwa ġeneralment dettaljat u sostanzjat tajjeb. Filwaqt li t-tabelli proposti fil-mudell standard imtlew u ġew ippreżentati kif xieraq, Malta ma pprovdietx validazzjoni indipendenti għall-ebda waħda mill-istimi tal-kostijiet proposti. Il-valutazzjoni tal-istimi tal-kostijiet u dokumenti oħra ta' sostenn juru li l-maġġoranza l-kbira tal-kostijiet huma raġonevoli u plawżibbli. Madankollu, f'xi każijiet limitati, kienu meħtieġa aktar evidenza ta' sostenn u

ġustifikazzjoni aktar ċara għas-suppożizzjonijiet magħmula għal xi miżuri biex tintlaħaq valutazzjoni pożittiva sħiħa.

Kostijiet raġonevoli

L-istimi tal-kostijiet huma ġeneralment ibbażati fuq kalkoli dokumentati sew u komprensivi u suppożizzjonijiet sottostanti sodi. Fil-biċċa l-kbira, l-istimi huma bbażati fuq tqabbil ma' kuntratti ta' akkwist għal servizzi simili jew investimenti fil-passat ta' natura simili. Fejn dawn huma neqsin, il-kostijiet huma bbażati jew fuq ġudizzju espert ta' aġenziji responsabbli (pereżempju l-Aġenzija Maltija tat-Teknoloġija tal-Informazzjoni għad-diġitalizzazzjoni ewlenija tal-gvern) jew konsulenti privati (pereżempju PwC għad-diġitalizzazzjoni tad-Direttorat tat-Tbaħħir Merkantili). Il-metodoloġija u l-kalkoli huma, fil-parti l-kbira, deskritti b'mod ċar u sostnuti minn suppożizzjonijiet sodi. Madankollu, fi ftit każijiet l-istima tal-kost finali tiddevja mid-*data* tas-sors sottostanti mingħajr spjegazzjoni sħiħa tar-raġunijiet għal tali devjazzjoni. Għall-biċċa l-kbira tal-miżuri, hemm referenzi għal proġetti simili tal-passat u l-evidenza ta' sostenn ġiet ipprovduta, b'eċċezzjonijiet limitati ħafna.

Fil-livell tal-pjan, il-kostijiet jitqiesu, sa ċertu punt, raġonevoli. Meta jitqiesu l-limiti tal-valutazzjoni *ex ante* tal-istimi tal-kostijiet, l-ammonti proposti tqiesu xierqa għall-biċċa l-kbira tal-miżuri.

Kostijiet plawżibbli

L-ammont tal-kostijiet totali stmati tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza huwa konformi man-natura u t-tip ta' investimenti previsti. Għall-biċċa l-kbira tal-investimenti, l-istimi tal-kostijiet huma referenzjati għal proġetti tal-passat ta' natura simili li għalihom hija pprovduta dokumentazzjoni ta' sostenn ċara, u b'hekk jiġġustifikaw il-kostijiet unitarji applikati. Aġġustamenti ulterjuri għall-fatturi ewlenin tal-kostijiet huma ġeneralment spjegati tajjeb. F'xi każijiet, l-ispjegazzjonijiet għall-aġġustamenti li saru meta mqabbla mal-evidenza bbażata fuq proġetti tal-passat ma kinux dettaljati biżżejjed.

L-ebda finanzjament doppju tal-UE

Il-pjan jikkonferma li l-investimenti kollha se jiġu ffinanzjati biss mill-RRF. Malta tafferma li d-demarkazzjoni bejn diversi sorsi ta' finanzjament hija diġà speċifikata fl-istadju tal-ipprogrammar. Dan għandu l-għan li jiżgura li l-istess kost ma jkunx kopert kemm mill-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza kif ukoll minn finanzjament ieħor tal-UE, f'konformità mad-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 9 tar-Regolament RRF. Minħabba l-isforzi biex issir delineazzjoni ċara bejn il-fondi, il-pjan ma jipprevedix il-komplementarjetà tal-finanzjament ma' fondi oħra tal-UE għall-istess investiment. Madankollu, investimenti individwali separati ffinanzjati minn fondi differenti għandhom l-għan li jikkomplementaw lil xulxin sabiex jiżdied l-impatt. Malta stabbiliet ukoll strutturi fil-livell nazzjonali li għandhom jiżguraw konsistenza bejn il-finanzjament u jevitaw il-finanzjament doppju (ara aktar dettalji fit-Taqsima 4.10 Kontrolli u awditi).

Kostijiet proporzjonati u kosteffiċjenti

L-ammont tal-kost totali stmat tal-pjan huwa proporzjonat mal-impatt ekonomiku u soċjali mistenni tiegħu u huwa konformi mal-prinċipju tal-kosteffiċjenza. Ir-raġonevolezza u l-plawżibbiltà tal-kostijiet stmati huma meqjusa bħala medji. Barra minn hekk, il-miżuri ppreżentati fil-pjan huma pproġettati li jkollhom impatt stimulanti fuq l-ekonomija Maltija u l-ħolqien tal-impjiegi (ara t-Taqsima 4.3), u b'hekk itaffu l-impatt negattiv tal-kriżi tal-COVID-19.

Konklużjoni dwar il-valutazzjoni tal-kriterju 2.9 tal-Anness V tar-Regolament RRF

Il-ġustifikazzjoni mogħtija minn Malta dwar l-ammont tal-kostijiet totali stmati tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza hija, sa ċertu punt, raġonevoli, plawżibbli, konformi mal-prinċipju tal-kosteffiċjenza u hija proporzjonata għall-impatt ekonomiku u soċjali nazzjonali mistenni. Malta pprovdiet biżżejjed informazzjoni u evidenza li l-ammont tal-kostijiet stmati tar-riformi u l-investimenti tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza li għandu jiġi ffinanzjat skont il-Faċilità mhuwiex kopert minn finanzjament eżistenti jew ippjanat tal-Unjoni. Dan ikun jiġġustifika klassifikazzjoni ta' B skont il-kriterju ta' valutazzjoni 2.9 tal-Anness V tar-Regolament RRF.

4.10. Kontrolli u awditi

Robustezza tas-sistema ta' kontroll intern u d-distribuzzjoni tar-rwoli u r-responsabbiltajiet

Il-pjan jipprovdi informazzjoni dettaljata biżżejjed dwar l-istruttura nazzjonali għas-sistema ta' kontroll intern tal-RRF, li hija simili għal dik użata għall-fondi tal-politika ta' koeżjoni tal-UE. Il-Ministeru inkarigat mill-ġestjoni tal-fondi tal-UE f'Malta se jaġixxi bħala l-Koordinatur tal-RRP. Il-Ministeru huwa fdat bl-awtorità biex iwettaq il-kompiti rilevanti kollha relatati mal-ġestjoni u l-kontroll tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza u se jkun il-punt uniku ta' kuntatt mal-Kummissjoni għall-pjan. Fi ħdan il-Ministeru, id-Diviżjoni tal-Ippjanar u l-Koordinazzjoni tal-Prijoritajiet (*Planning and Priorities Coordination Division*, PPCD) inħatret biex tipprovdi t-tmexxija, il-monitoraġġ u s-sorveljanza meħtieġa fir-rigward tal-implimentazzjoni tal-pjan. Se tkun responsabbli wkoll għat-tfassil u l-iffirmar tad-dikjarazzjonijiet tal-ġestjoni u s-sommarji tal-awditi, u għas-sottomissjoni tat-talbiet għall-ħlas. Se tinħoloq Unità RRF ġdida fi ħdan il-PPCD u se titmexxa minn maniġer responsabbli biex jissorvelja l-implimentazzjoni tal-pjan u l-kisbiet tal-istadji importanti u l-miri miftiehma. L-implimentazzjoni effettiva se tkun ukoll taħt ir-responsabbiltà diretta tal-PPCD. Barra minn hekk, l-unità orizzontali tal-PPCD eżistenti se twettaq il-funzjoni ta' kontroll intern fuq il-verifika tan-nefqa u fuq il-kisba tal-istadji importanti u l-miri ppjanati.

Il-PPCD se tidħol fi ftehimiet mal-korpi responsabbli għall-implimentazzjoni tal-investimenti jew ir-riformi rispettivi. Il-ministeri kompetenti se jkunu primarjament responsabbli biex jissorveljaw l-implimentazzjoni ta' interventi mill-korpi individwali fi ħdan il-portafoll ministerjali.

L-awtorità tal-awditjar hija d-Dipartiment tal-Investigazzjonijiet u tal-Awditjar Intern (IAID). Din hija l-istess awtorità tal-awditjar bħal dik għall-fondi tal-politika ta' koeżjoni tal-UE. L-indipendenza tagħha mill-korp ta' koordinazzjoni u l-istituzzjonijiet responsabbli għall-implimentazzjoni tar-riformi u l-investimenti se tiġi żgurata. Għalhekk, il-prinċipju tas-

segregazzjoni tad-dmirijiet se jiġi rrispettat. Is-sistema ta' kontroll intern tidher li hija robusta. Il-pjan jippreżenta struttura definita sew tas-sistema ta' kontroll intern. Dan japplika b'mod partikolari għall-ġbir u l-verifika ta' *data* dwar il-kisba ta' stadji importanti u miri. Il-pjan jispeċifika s-sorsi tal-informazzjoni rilevanti u l-mezz ta' trażmissjoni li l-PPCD se tuża biex tiġborhom. Jistipula wkoll li l-unità tal-RRP tal-PPCD se tivverifikahom.

Adegwatezza tas-sistemi ta' kontroll u arranġamenti rilevanti oħra

Id-deskrizzjoni tas-sistema ta' kontroll stabbilita tidher xierqa u l-atturi rilevanti huma identifikati fil-livelli kollha. Il-livell ta' informazzjoni mhuwiex biżżejjed biex jinsiltu konklużjonijiet dwar l-adegwatezza tal-verifiki ta' ġestjoni li għandhom jitwettqu mill-istituzzjonijiet responsabbli għall-implimentazzjoni tar-riformi u l-investimenti fil-livell tal-komponenti. Madankollu, fil-livell tal-pjan, il-verifiki tal-ġestjoni se jikkonsistu kemm minn: (i) verifiki amministrattivi / ta' dokumenti fir-rigward ta' kull applikazzjoni għar-rimborż mill-benefiċjarji; u (ii) verifiki fuq il-post tal-operazzjonijiet biex jiġi vverifikat jekk intlaħqux l-istadji importanti u l-miri, u l-preċiżjoni tal-informazzjoni pprovduta mill-benefiċjarju rigward l-implimentazzjoni materjali u finanzjarja. L-interventi kollha se jkunu soġġetti għal mill-inqas verifika waħda fuq il-post matul il-ħajja tagħhom. Fil-każ fejn azzjoni tkun tinvolvi wisq benefiċjarji, tiġi applikata metodoloġija ta' kampjunar. Barra minn hekk, fi żmien sitt xhur mill-approvazzjoni tal-pjan u qabel l-ewwel talba interim għal pagament, Malta se twettaq valutazzjoni tar-riskju u se tistabbilixxi reġistru tar-riskju marbut mal-pjan. Dan se jsaħħaħ is-sistema ta' kontroll intern billi jistabbilixxi l-miżuri ta' mitigazzjoni xierqa biex jiġu indirizzati l-prevenzjoni, id-detezzjoni u l-korrezzjoni ta' każijiet ta' kunflitt ta' interess, korruzzjoni, frodi u finanzjament doppju. Il-PPCD se tiżgura wkoll li l-pjan jiġi implimentat f'konformità mal-liġi rilevanti tal-UE u nazzjonali, inkluż l-evitar tal-irregolaritajiet serji msemmija hawn fuq. Il-PPCD se tuża lista ta' kontroll biex tivvaluta l-konformità mal-liġi tal-UE u dik nazzjonali, tidentifika kwalunkwe nuqqas u tidentifika kwalunkwe senjalazzjoni ta' allarm li tindika s-suspett ta' irregolaritajiet serji. Barra minn hekk, il-kapaċità tal-qafas istituzzjonali għall-ġlieda kontra l-korruzzjoni hija mistennija li tissaħħaħ permezz tal-implimentazzjoni tal-elementi tal-bini tal-kapaċità tal-istrateġija nazzjonali kontra l-frodi u l-korruzzjoni, li ġiet adottata reċentement (aktar dettalji huma pprovduti fl-analiżi dwar il-Komponent 6).

It-tieni livell tas-sistema ta' kontroll huwa fdat lil korp indipendenti tal-awditjar li jaġixxi b'awtonomija u indipendenza sħiħa mill-korpi responsabbli għall-ġestjoni tal-azzjonijiet u l-operazzjonijiet koperti minn kull komponent. Il-pjan jipprovdi deskrizzjoni ġenerali tal-approċċ tal-awditjar. Il-kontrolli tal-awditjar se jiffukaw kemm fuq l-awditi tas-sistema kif ukoll fuq l-awditi tal-operazzjonijiet. Malta timpenja ruħha fil-pjan li tiffinalizza l-ewwel strateġija tal-awditjar fi żmien tliet xhur mill-adozzjoni tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza. L-ewwel awditu tas-sistema se jitwettaq qabel l-ewwel talba għal pagament u se jkopri l-korp ewlieni ta' koordinazzjoni (PPCD), ir-rekords miżmuma, ir-reġistru tar-riskju stabbilit mill-PPCD u s-sistema tal-IT użata għall-ġestjoni u l-kontroll. Fir-rigward tal-awditi tal-operazzjonijiet, l-awtorità tal-awditjar se twettaq awditi fuq bażi ta' kampjun xieraq.

Il-pjan jindika li s-sistema tal-IT (sistema MIS) li tappoġġa l-funzjoni ta' kontroll u monitoraġġ diġà hija operattiva biex tappoġġa l-implimentazzjoni tal-pjan. L-istess sistema

se tintuża għall-ġbir u l-ħażna ta' *data* dwar il-benefiċjarji finali skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 22(2)(d) tar-Regolament. Din is-sistema se tintuża wkoll għall-fondi tal-politika ta' koeżjoni tal-UE fil-perjodu ta' programmazzjoni 2021-2027. Il-pjan jindika d-drittijiet ta' aċċess tal-korpi tal-UE għad-*data*, skont l-Artikolu 22(2)(e).

L-adegwatezza tal-arranġamenti biex jiġi evitat il-finanzjament doppju tal-UE

L-awtoritajiet Maltin daħħlu fis-seħħ il-mekkaniżmi u l-għodod li ġejjin biex jindirizzaw il-finanzjament doppju:

(i) linji ta' demarkazzjoni fl-istadju tal-ipprogrammar ta' programmi individwali kofinanzjati mill-UE;
(ii) analiżi *ex ante* fl-istadju tal-għażla tal-proġetti;
(iii) żewġ laqgħat kull sena ma' korpi responsabbli għall-fondi tal-politika ta' koeżjoni tal-UE;
(iv) l-użu ta' Arachne (l-għodda tal-estrazzjoni tad-*data* u tal-punteġġ tar-riskju li titpoġġa għad-dispożizzjoni mill-Kummissjoni) u s-sistema MIS (li tintuża wkoll għall-fondi strutturali);
(v) verifiki fuq il-post biex jiġi żgurat li l-benefiċjarju qed jipprovdi informazzjoni preċiża; kif ukoll
(vi) awtodikjarazzjoni mill-benefiċjarji dwar jekk kwalunkwe partita tan-nefqa appoġġata skont il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza hijiex qed tiġi appoġġata wkoll minn sorsi oħra ta' finanzjament.

Il-korpi ta' implimentazzjoni għall-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza huma l-istess bħal dawk li jimplimentaw il-fondi tal-politika ta' koeżjoni, li jagħtu assigurazzjonijiet addizzjonali għall-kontroverifika tad-*data* u għall-evitar ta' finanzjament doppju. L-awtorità rilevanti tieħu wkoll approċċ tar-riskju tal-proġett li jiddetermina l-frekwenza tas-segwitu mill-awtorità responsabbli għall-monitoraġġ tal-proġett inkwistjoni. Barra minn hekk, il-benefiċjarji kollha għandhom jipprovdu, fuq bażi annwali, konferma li l-ebda fond ieħor ma ntalab jew ġie riċevut biex jiffinanzja l-istess operazzjoni(jiet) - jew parti mill-istess operazzjoni(jiet).

L-għoti tas-setgħa legali u l-kapaċità amministrattiva tal-funzjoni ta' kontroll

Il-Ministeru inkarigat mill-ġestjoni tal-fondi tal-UE f'Malta huwa l-Uffiċċju tal-Prim Ministru. Bl-istess mod, l-awtorità tal-awditjar, l-IAID, hija dipartiment indipendenti, stabbilit b'att legali, fl-Uffiċċju tal-Prim Ministru. Malta tindika li, f'konformità mal-Kostituzzjoni, il-Prim Ministru jiddeċiedi kif jiġu allokati l-portafolli u għalhekk ma hija meħtieġa l-ebda setgħa legali oħra. Dawn l-awtoritajiet, għalhekk, huma legalment fdati bid-dmirijiet fil-kuntest tal-RRF kif deskritt fil-pjan.

Fir-rigward tal-kapaċità amministrattiva tal-korp ta' koordinazzjoni PPCD, Malta pprovdiet informazzjoni dwar l-unità tal-RRF il-ġdida li għandha tiġi kkostitwita minn sitt uffiċjali, u dwar żewġ pożizzjonijiet addizzjonali ġodda fl-unità orizzontali. Barra minn hekk, il-pjan jispeċifika li, fil-korp tal-awditjar, tliet membri tal-persunal se jkunu involuti fl-awditi tal-RRF. Il-pjan jipprevedi wkoll il-possibbiltà, jekk meħtieġ, li ċerti kompiti ta' awditjar tal-RRF jiġu esternalizzati lil awdituri esterni, simili għall-prattika taħt il-politika ta' koeżjoni.

Konklużjoni dwar il-valutazzjoni tal-kriterju 2.10 tal-Anness V tar-Regolament RRF

L-arranġamenti proposti minn Malta fil-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza biex tipprevjeni, tiskopri u tikkoreġi l-korruzzjoni, il-frodi u l-kunflitti ta' interess meta tuża l-fondi pprovduti taħt il-Faċilità, inklużi l-arranġamenti mmirati biex tevita l-finanzjament doppju mill-Faċilità u programmi oħra tal-Unjoni, huma evalwati bħala adegwati. Dan ikun jiġġustifika il-klassifikazzjoni ta' A skont il-kriterju ta' valutazzjoni 2.10 tal-Anness V tar-Regolament RRF.

4.11. Il-Koerenza

Il-pjan Malti għall-irkupru u r-reżiljenza jibni fuq il-"Viżjoni ta' Żvilupp Sostenibbli għall-2050" ta' Malta u huwa rikonoxxut bħala wieħed mill-istrumenti ewlenin għall-implimentazzjoni tagħha. Il-pjan jinkludi sett ta' riformi u investimenti konsistenti, koerenti u ta' appoġġ reċiproku li huma proporzjonali u proporzjonati mal-objettivi ġenerali ta' żvilupp fit-tul.

Miżuri li jsaħħu lil xulxin

Kull komponent jinkludi riformi u investimenti li huma konsistenti u li jsaħħu lil xulxin b'mod reċiproku. Ma ġie osservat l-ebda każ fejn il-miżuri proposti fi ħdan kwalunkwe komponent (kemm jekk riformi jew investimenti) jikkontradixxu jew jimminaw l-effettività ta' xulxin. Skont il-Komponent 1, ir-riformi biex jissaħħaħ il-qafas regolatorju u tiġi żgurata ġabra suffiċjenti ta' persunal imħejji tajjeb għas-settur tal-bini joħolqu l-kundizzjonijiet xierqa biex jappoġġaw l-implimentazzjoni tal-investimenti ppjanati, bħar-rinnovazzjoni ta' għadd ta' binjiet tas-settur privat u pubbliku, l-iskejjel pubbliċi u l-isptarijiet. Skont il-Komponent 2, il-politiki li jippromwovu l-użu tat-trasport kollettiv u multimodali huma marbuta ma' investimenti ppjanati fix-xiri ta' karozzi tal-linja elettriċi u investiment ieħor għall-promozzjoni ta' modi alternattivi ta' trasport. Dawn jinkludu b'mod partikolari l-bini tas-sit il-ġdid għall-inżul ta' laneċ b'infrastruttura tal-iċċarġjar elettriku, u li huwa moqdi minn karozzi tal-linja elettriċi. Ir-riformi rigward il-ġestjoni tal-mobbiltà tas-settur pubbliku joħolqu kundizzjonijiet li jippermettu l-investiment fl-elettrifikazzjoni tal-flotta tal-vetturi pubbliċi. Ir-riformi taħt il-Komponent 3 biex jissaħħaħ il-qafas regolatorju nazzjonali huma kkumplimentati minn investimenti biex isostnu l-proċess ta' diġitalizzazzjoni tal-amministrazzjoni pubblika u s-servizzi pubbliċi u biex isaħħu l-inizjattivi relatati mad-diġitalizzazzjoni tas-settur privat. Skont il-Komponent 4, riforma waħda hija maħsuba biex tindirizza kwalunkwe lakuna regolatorja u ostaklu għall-isfruttament sħiħ taċ-Ċentru l-ġdid tad-Demm, it-Tessuti u ċ-Ċelloli. Riformi addizzjonali inklużi taħt il-Komponent 5 biex jissaħħu l-miżuri ta' prevenzjoni tat-tluq bikri mill-iskola, biex jiġu diversifikati l-opportunitajiet għat-titjib tal-ħiliet u t-taħriġ mill-ġdid għall-adulti kollha u biex tittejjeb l-edukazzjoni inklużiva ta' kwalità għall-istudenti bi bżonnijiet speċjali huma kkumplimentati mill-investiment fiċ-Ċentru l-ġdid tal-Eċċellenza tal-Edukazzjoni Vokazzjonali (il-kampus tal-ITS). Dawn l-eżempji juru l-koerenza u l-komplementarjetà bejn ir-riformi u l-investimenti inklużi f'kull komponent.

Kumplimentarjetà tal-miżuri

It-taħriġ fil-ħiliet u t-titjib tal-ħiliet huma previsti taħt diversi komponenti, li jsaħħu u jikkomplementaw lil xulxin. Ir-riformi u l-investimenti fit-titjib tal-ħiliet stabbiliti fil-Komponent 5 huma kkumplimentati minn riformi addizzjonali taħt komponenti oħra. Skont il-Komponent 1, dan jirrigwarda l-implimentazzjoni ta' kard tal-ħiliet obbligatorja għat-taħriġ fir-rinnovazzjonijiet tal-enerġija. Taħt il-Komponent 4, dan huwa relatat mal-ippjanar ta' analiżi tal-ħtiġijiet ta' taħriġ, aġġornament tal-bażi tad-*data* ċentrali tar-riżorsi umani, u l-iżvilupp ta' għodda għall-ippjanar tal-forza tax-xogħol tas-saħħa. Taħt il-Komponent 6, dan huwa relatat mat-taħriġ u l-bini tal-kapaċità għall-uffiċjali fl-awtoritajiet nazzjonali li jiġġieldu l-frodi u l-korruzzjoni u kontra l-ħasil tal-flus, u tal-partijiet involuti fir-regoli dwar l-ipprezzar ta' trasferiment li għadhom kif ġew proposti, inkluż il-persunal tal-amministrazzjoni tat-taxxa, il-prattikanti privati tat-taxxa u r-rappreżentanti tal-kumpaniji. Barra minn hekk, il-miżuri taħt il-Komponent 5 għall-akkwistl-ħiliet u t-titjib tal-ħiliet ta' adulti b'livell baxx ta' ħiliet huma mistennija li jiġu ffaċilitati bl-implimentazzjoni effettiva skont il-Komponent 3 tar-riforma biex jitnaqqas id-distakk diġitali u jiżdied il-grupp ta' speċjalisti tal-ICT.

Id-diġitalizzazzjoni tal-amministrazzjoni pubblika, is-saħħa u l-ġustizzja jikkomplementaw lil xulxin fit-titjib tal-aċċessibbiltà u l-kwalità ta' diversi servizzi pubbliċi għall-individwi u n-negozji. It-tħaffif tat-trasformazzjoni diġitali tal-amministrazzjoni pubblika taħt il-Komponent 3 huwa mistenni li jikkomplementa d-diġitalizzazzjoni tas-sistema ġudizzjarja taħt il-Komponent 6 fit-titjib tal-effiċjenza tas-settur pubbliku u t-tnaqqis tal-kostijiet tal-konformità u l-aċċessibbiltà għall-individwi u n-negozji. Id-diġitalizzazzjoni tas-sistema tas-saħħa taħt il-Komponent 4 issegwi l-istess objettiv permezz ta' bidliet fil-proċess ta' involviment tal-outpatients u tal-konsumatur.

Il-Komponent 1 u l-Komponent 2 jaġixxu flimkien biex jiżguraw iċ-ċirkolarità ekonomika u n-newtralità klimatika. Ir-riformi u l-investimenti fis-settur tal-bini u tal-iskart taħt il-Komponent 1 huma msaħħa b'miżuri taħt il-Komponent 2 għad-dekarbonizzazzjoni tas-settur tat-trasport. Taħt il-Komponent 1, ir-riformi biex jissaħħaħ il-qafas regolatorju u biex jiġi żgurat grupp suffiċjenti ta' persunal imħejji tajjeb għas-settur tal-bini huma akkumpanjati mill-implimentazzjoni ta' investimenti ppjanati fir-rinnovazzjoni tal-bini. Taħt il-Komponent 2, huma previsti diversi politiki ta' riforma biex jippromwovu l-użu tat-trasport kollettiv u multimodali. Dawn jinkludu investimenti ppjanati fix-xiri ta' karozzi tal-linja elettriċi u investiment ieħor għall-promozzjoni ta' modi alternattivi ta' trasport, b'mod partikolari l-bini tas-sit il-ġdid ta' nżul ta' laneċ b'infrastruttura tal-iċċarġjar elettriku, u li għandu jiġi servut minn karozzi tal-linja elettriċi. Dawn ir-riformi u l-investimenti flimkien huma mistennija li jrawmu l-ekonomija ċirkolari u n-newtralità klimatika.

Riformi importanti jindirizzaw l-ostakli istituzzjonali eżistenti biex jittejjeb il-qafas ta' governanza ġenerali. Hemm riformi li għandhom l-għan li jtejbu s-sistema ġudizzjarja, li jsaħħu l-qafas kontra l-korruzzjoni u li jindirizzaw kwistjonijiet ta' ħasil tal-flus u ta' tassazzjoni taħt il-Komponent 6. Miżuri biex tiġi rimedjata l-frammentazzjoni tal-qafas istituzzjonali fis-settur tal-bini u tas-sistema tal-ġbir tal-iskart huma inklużi taħt il-Komponent 1. Bl-istess mod, l-adozzjoni u l-implimentazzjoni tal-Pjan ta' Mobilità Urbana Sostenibbli għar-Reġjun tal-Belt Valletta, taħt

il-Komponent 2, għandhom jgħinu l-kooperazzjoni f'oqsma ta' politika differenti, f'livelli differenti ta' gvern, u ma' residenti lokali u partijiet ikkonċernati ewlenin oħra. Il-Komponent 3 għandu l-għan li jsaħħaħ il-qafas ta' politika nazzjonali għat-tranżizzjoni diġitali, filwaqt li l-Komponent 5 jipprevedi l-implimentazzjoni ta' sistema ġdida ta' monitoraġġ tal-politika tal-edukazzjoni. B'mod ġenerali, il-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza huwa mistenni li jtejjeb il-qafas ta' governanza u joħloq il-bażi għal tfassil ta' politika aktar trasparenti u effettiv li se jwassal għal, fost affarijiet oħra, titjib fil-kompetittività u l-innovazzjoni.

Il-pjan ma jippreżentax inkonsistenzi jew kontradizzjonijiet bejn il-komponenti differenti. Jippreżenta approċċ ibbilanċjat bejn ir-riformi u l-investiment. Ingħatat l-attenzjoni dovuta biex jiġi żgurat li l-iskedi ta' żmien għall-implimentazzjoni tar-riformi u l-investimenti jkunu allinjati biex jiġi żgurat it-twettiq b'suċċess tal-miżuri.

Sabiex tiġi promossa koerenza usa' bejn l-istrumenti, b'mod partikolari mal-fondi tal-politika ta' koeżjoni tal-UE, hija mħeġġa allokazzjoni territorjali bbilanċjata tar-riżorsi.

Konklużjoni dwar il-valutazzjoni tal-kriterju 2.11 tal-Anness V tar-Regolament RRF

Filwaqt li jqis il-valutazzjoni kwalitattiva tal-komponenti kollha tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta, il-piż individwali tagħhom (l-importanza, ir-rilevanza, l-allokazzjoni finanzjarja) u l-interazzjonijiet tagħhom, il-pjan fih miżuri għall-implimentazzjoni ta' riformi u investimenti pubbliċi li, sa ċertu punt, jirrappreżentaw azzjonijiet koerenti. Dan ikun jiġġustifika il-klassifikazzjoni ta' A skont il-kriterju ta' valutazzjoni 2.11 tal-Anness V tar-Regolament RRF.

ANNESS

Tabella 8: Tabella dwar il-Klima u t-Tikkettar Diġitali[33]

ID tal-Miżura / tas-Sottomiżura	Isem il-Miżura / Sottomiżura	Baġit (EUR m)	Klima		Diġitali	
			Qasam tal-Int.	% tal-Koeff.	Qasam tal-Int.	% tal-Koeff.
C1.I.1 (a)	Investiment fir-rinnovazzjoni u t-tħaddir fil-bini tas-settur pubbliku u privat, inkluż modifiki retroattiva, permezz ta' miżuri ta' effiċjenza fl-użu tal-enerġija u r-riżorsi - sottomiżura pubblika EE	9,6	026bis	100 %		
C1.I.1 (b)	Investiment fir-rinnovazzjoni u t-tħaddir fil-bini tas-settur pubbliku u privat, inkluż modifiki retroattivi permezz ta' miżuri ta' effiċjenza fl-enerġija u fir-riżorsi - sottomiżura tas-settur privat EE	19,3	024ter	100 %		
C1.I.1 (c)	Investiment fir-rinnovazzjoni u t-tħaddir fil-bini tas-settur pubbliku u privat, inkluż modifiki retroattivi permezz ta' miżuri ta' effiċjenza fl-użu tal-enerġija u r-riżorsi - sottomiżura RES	1,1	029	100 %		
C1.I.2	Investiment fir-rinnovazzjoni u l-modifiki retroattivi tal-isptarijiet pubbliċi	20	026bis	100 %		
C1.I.3 (a)	Investiment fir-rinnovazzjoni, modifiki retroattivi u enerġija rinnovabbli fl-iskejjel pubbliċi - sottomiżura EE	9,6	026bis	100 %		

[33] Filwaqt li l-kost totali tal-pjan għall-irkupru u r-reżiljenza ta' Malta jaqbeż l-allokazzjoni totali tal-appoġġ finanzjarju mhux ripagabbli lil Malta, Malta se tiżgura li l-infiq kollu relatat mal-investimenti msemmija f'din it-tabella bħala li jikkontribwixxi għall-objettivi klimatiċi u diġitali jiġi ffinanzjat bis-sħiħ mill-fondi mill-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza.

ID tal-Miżura / tas-Sottomiżura	Isem il-Miżura / Sottomiżura	Baġit (EUR m)	Klima		Diġitali	
			Qasam tal-Int.	% tal-Koeff.	Qasam tal-Int.	% tal-Koeff.
C1.I.3 (b)	Investiment fir-rinnovazzjoni, modifiki retroattivi u enerġija rinnovabbli fl-iskejjel pubbliċi - sottomiżura RES	0,4	029	100 %		
C1.I.4 (a)	Investiment fil-bini ta' proġett pilota ta' skola kważi newtrali f'termini ta' emissjonijiet tal-karbonju biex iservi ta' mudell għall-futur u tipprovdi esperjenza ta' tagħlim valida għall-futur lill-istudenti - sottomiżura EE	14,4	025ter	40 %		
C1.I.4 (b)	Investiment fil-bini ta' proġett pilota ta' skola kważi newtrali f'termini ta' emissjonijiet tal-karbonju biex iservi ta' mudell għall-futur u tipprovdi esperjenza ta' tagħlim valida għall-futur lill-istudenti - sottomiżura RES	0,5	029	100 %		
C1.I.5	Investimenti fl-enerġija rinnovabbli fit-toroq u fl-ispazji pubbliċi	3	029	100 %		
C2. I.1 (a)	Post ġdid ta' nżul tal-laneċ għall-promozzjoni ta' mezzi alternattivi ta' trasport f'Buġibba, il-Bajja ta' San Pawl - sottomiżura tal-infrastruttura tal-port	15,9	081bis	40 %		
C2. I.1 (b)	Post ġdid ta' nżul tal-laneċ għall-promozzjoni ta' mezzi alternattivi ta' trasport f'Buġibba, il-Bajja ta' San Pawl - sottomiżura għall-infrastruttura tal-fjuwil alternattiv	0,2	077	100 %		

ID tal-Miżura / tas-Sottomiżura	Isem il-Miżura / Sottomiżura	Baġit (EUR m)	Klima		Diġitali	
			Qasam tal-Int.	% tal-Koeff.	Qasam tal-Int.	% tal-Koeff.
C2.I.2	It-tisħiħ tal-użu ta' vetturi elettriċi fis-settur privat	50,3	Mhux applikabbli [34]	100 %		
C2.I.3	Id-dekarbonizzazzjoni tal-flotta tas-settur pubbliku	10	Mhux applikabbli [35]	100 %		
C2.I.4	Sostituzzjoni parzjali tal-flotta tat-trasport pubbliku	34	074	100 %		
C3.I.1 (a)	It-tisħiħ tar-reżiljenza, is-sigurtà u l-effiċjenza tal-qafas diġitali tal-gvern u l-investiment f'soluzzjonijiet, apparati u għodod diġitali xierqa li jippermettu lill-Gvern jipprovdi azzjoni proattiva, servizzi siguri u operazzjonijiet simplifikati għaċ-ċittadini u s-settur tan-negozju - sottomiżura tal-	14,1			011	100 %

[34] Il-"Metodoloġija għat-trekkjar klimatiku" annessa mar-Regolament dwar il-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza ma tistabbilixxix oqsma ta' intervent li jippermettu t-trekkjar klimatiku jew ambjentali ta' vetturi elettriċi jew vetturi ibridi rikarikabbli, ħlief għal vetturi għat-trasport urban li jaqgħu taħt il-qasam ta' intervent 074. Skont l-Artikolu 18(4)(e) tar-Regolament, il-metodoloġija għandha madankollu "tintuża kif xieraq għal miżuri li ma jistgħux jiġu assenjati direttament lil qasam ta' intervent elenkat fl-Anness VI". F'dan il-kuntest, il-Kummissjoni applikat koeffiċjent ta' kontribuzzjoni għall-klima ta' 100 % għall-vetturi mingħajr emissjonijiet fil-kategoriji kollha (dan jinkludi vetturi li jaħdmu bil-batterija, bl-elettriku u biċ-ċelloli tal-fjuwil/li jaħdmu bl-idroġenu); Koeffiċjent ta' kontribuzzjoni għall-klima ta' 40 % għal vetturi ħfief ibridi rikarikabbli; U, f'konformità mal-kriterji skont ir-Regolament dwar it-Tassonomija, koeffiċjent klimatiku ta' 100 % għall-vetturi tqal b'emissjonijiet baxxi.

[35] Il-"Metodoloġija għat-trekkjar klimatiku" annessa mar-Regolament dwar il-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza ma tistabbilixxix oqsma ta' intervent li jippermettu t-trekkjar klimatiku jew ambjentali ta' vetturi elettriċi jew vetturi ibridi rikarikabbli, ħlief għal vetturi għat-trasport urban li jaqgħu taħt il-qasam ta' intervent 074. Skont l-Artikolu 18(4)(e) tar-Regolament, il-metodoloġija għandha madankollu "tintuża kif xieraq għal miżuri li ma jistgħux jiġu assenjati direttament lil qasam ta' intervent elenkat fl-Anness VI". F'dan il-kuntest, il-Kummissjoni applikat koeffiċjent ta' kontribuzzjoni għall-klima ta' 100 % għal vetturi mingħajr emissjonijiet tal-kategoriji kollha (dan jinkludi vetturi elettriċi tal-batterija u vetturi li jaħdmu b'ċelloli tal-fjuwil/idroġenu); Koeffiċjent ta' kontribuzzjoni għall-klima ta' 40 % għal vetturi ħfief ibridi rikarikabbli; U, f'konformità mal-kriterji skont ir-Regolament dwar it-Tassonomija, koeffiċjent klimatiku ta' 100 % għall-vetturi tqal b'emissjonijiet baxxi.

ID tal-Miżura / tas-Sottomiżura	Isem il-Miżura / Sottomiżura	Baġit (EUR m)	Klima		Diġitali	
			Qasam tal-Int.	% tal-Koeff.	Qasam tal-Int.	% tal-Koeff.
	kostijiet kapitali					
C3.I.1 (b)	It-tisħiħ tar-reżiljenza, is-sigurtà u l-effiċjenza tal-qafas diġitali tal-gvern u l-investiment f'soluzzjonijiet, apparati u għodod diġitali xierqa li jippermettu lill-Gvern jipprovdi azzjoni proattiva, servizzi siguri u operazzjonijiet simplifikati għaċ-ċittadini u s-settur tan-negozju - sottomiżura ta' taħriġ	2,6			108	100 %
C3.I.2	Id-diġitalizzazzjoni tad-Direttorat tat-Tbaħħir Merkantili fi ħdan Transport Malta, biex b'hekk jiġi pprovdut servizz regolatorju aktar effiċjenti għall-operaturi	5,9			084	100 %
C3.I.3	Aktar diġitalizzazzjoni u modernizzazzjoni tal-amministrazzjoni pubblika, inklużi servizzi pubbliċi u intrafaċċati, permezz ta' diversi soluzzjonijiet biex titjieb l-esperjenza tal-klijenti avvanzati, il-kondiviżjoni u l-użu mill-ġdid tad-*data*, id-desktops virtwali, il-proċessi ta' trasferiment ta' proprjetà, il-punt uniku ta' servizz Nazzjonali għad-dwana u l-għodod diġitali għal soluzzjonijiet ta' telexogħol	17,7			011	100 %
C3.I.4	L-introduzzjoni ta' miżuri biex tiġi intensifikata d-diġitalizzazzjoni tas-settur privat	15			010	100 %

ID tal-Miżura / tas-Sottomiżura	Isem il-Miżura / Sottomiżura	Baġit (EUR m)	Klima		Diġitali	
			Qasam tal-Int.	% tal-Koeff.	Qasam tal-Int.	% tal-Koeff.
C.4.I.2	It-tisħiħ tar-reżiljenza tas-sistema tas-saħħa permezz tad-diġitalizzazzjoni u t-teknoloġiji l-ġodda	15,5			095	100 %
C6.I.1	Id-diġitalizzazzjoni fis-sistema ġudizzjarja	10			011quater	100 %

Qasam tal-Int.= qasam ta' intervent
Koeff. = Koefficjent għall-kalkolu tal-appoġġ għall-objettivi tat-tibdil fil-klima u għat-tranżizzjoni diġitali, abbażi tal-Anness VI u l-Anness VII tar-Regolament RRF.